

ЗАКОН ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ

(КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ)

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 39/14, 188/14, 44/15, 193/15, 11/18, 21/18
и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19, 153/19 и 92/21)

Глава прва

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на Законот

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и јавни електронски комуникациски услуги во Република Македонија.

Цел на Законот

Член 2

Целта на овој закон е да обезбеди:

- поттикнување на развојот на јавните електронски комуникациски мрежи и услуги во Република Македонија, со цел да се обезбеди економски и социјален развој,
- поттикнување на користењето и развојот на широкопојасен пристап до услуги (broadband),
- заштита на правата на корисниците, вклучувајќи ги крајните корисници со инвалидитет и крајните корисници со посебни социјални потреби,
- обезбедување на ефикасна и одржлива конкуренција на пазарот за електронски комуникации,
- обезбедување на универзална услуга,
- ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар и нумерацијата,
- унапредување на развојот и поттикнување на инвестиции во јавните електронски комуникациски мрежи со воведување на нови технологии и услуги, а особено со воведување на следни генерации на јавни електронски комуникациски мрежи и
- обезбедување на доверливост на комуникациите.

Дефиниции

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. Електронска комуникациска мрежа е преносен систем и таму каде што е применливо и комутациска или насочувачка опрема и други средства вклучително мрежни елементи што не се активни, а коишто овозможуваат пренос на сигнали преку жичени, радиобранови, оптички или други електромагнетни средства, вклучувајќи сателитски мрежи, фиксни (со комутација на кола или комутација на пакети, вклучувајќи и Интернет) и мобилни земски мрежи, електроенергетски кабелски системи, доколку се користат за пренос на комуникациски сигнали, радиодифузни мрежи и кабелски телевизиски мрежи, независно од видот на информациите што се пренесуваат;
2. Електронска комуникациска услуга е услуга што вообичаено се нуди за надоместок, а која целосно или главно се состои од пренос на сигнали преку електронски комуникациски мрежи и ги вклучува телекомуникациските услуги и преносните услуги во мрежите наменети за емитување или реемитување на програмски содржини, но ги исклучува услугите кои овозможуваат или извршуваат уредувачка контрола врз содржините кои се пренесуваат со помош на електронските комуникациски мрежи или услуги, а не ги вклучува ниту услугите на информатичкото општество кои, целосно или делумно, не се состојат од пренос на сигнали преку електронски комуникациски мрежи;
3. Електронска пошта е порака во форма на текст, звук или слика пренесена преку јавна електронска комуникациска мрежа и која може да биде зачувана во мрежата или терминалната опрема на примателот се додека примателот не ја преземе;
4. Јавна електронска комуникациска мрежа е електронска комуникациска мрежа која целосно или поголемиот дел од неа се користи за обезбедување на електронски комуникациски услуги достапни на јавноста и кои го поддржуваат преносот на информации меѓу мрежни завршни точки;
5. Локална јамка е физичко комуникациско коло што ја поврзува мрежната завршна точка со дистрибутивната рамка или со друго еквивалентно средство во јавна фиксна електронска комуникациска мрежа;
6. Јавна електронска комуникациска услуга е електронска комуникациска услуга достапна на јавноста;
7. Јавно достапна телефонска услуга е услуга достапна на јавноста за повикување и примање, директно или индиректно, на национални или национални и меѓународни повици преку број или броеви од националниот или меѓународниот телефонски план за нумерација;

8. Кориснички код за идентификација значи единствен код за идентификација доделен на претплатник или на регистриран корисник за услугата за пристап до интернет или за комуникациска услуга преку интернет;

9. Код на ќелија значи идентитет на ќелијата од каде што започнал или пак завршил телефонскиот повик во јавна мобилна комуникациска мрежа;

10. Неуспешен обид за повик значи комуникација кога телефонскиот повик бил успешно воспоставен, но на него не било одговорено или кога имало интервенција за управување со мрежата;

11. Радиокомуникациски услуги се електронски комуникациски услуги што се обезбедуваат со користење на радиофреквенции;

12. Универзална услуга е минимален пакет од услуги со определен квалитет, достапен по прифатлива цена за сите крајни корисници во Република Македонија, без оглед на нивната географска локација;

13. Давател на универзална услуга е правно лице кое обезбедува универзална услуга;

14. Услуги на информатичко општество се услуги што се обезбедуваат за надоместок на далечина преку електронски средства и на лично барање на примателот на услугата. “На далечина” означува дека услугата се обезбедува без истовремено присуство на две страни. “Преку електронски средства” значи дека услугата се испраќа од почетната/изворната точка и се добива на крајната дестинација преку електронска опрема за процесирање (вклучително и дигитална компресија) и чување на податоци и се испраќа, пренесува и добива во целост преку кабел, радиобранови, оптички средства или други електромагнетни средства. “На лично барање на примателот на услугата” значи дека услугите се обезбедуваат преку пренос на податоци на лично барање;

15. Услуга со додадена вредност е услуга којашто бара обработка на податоци за сообраќај или податоци за локација, повеќе отколку што е потребно за да се обезбеди пренос на комуникацијата или наплата на истата;

16. Географски број е број од Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија каде што дел од неговата структура на цифри содржи географско значење кое се користи за рутирање на повици кон физичката локација на мрежната завршна точка;

17. Не географски број е број од Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија кој не е географски број и меѓу другото ги вклучува мобилните броеви, броевите за бесплатните услуги и броевите за пристап до услуги со додадена вредност;

18. Интерконекција е посебен вид на пристап кој се обезбедува меѓу оператори на јавни електронски комуникациски мрежи и со кој се воспоставува физичко и логично

поврзување на јавните електронски комуникациски мрежи со еден или повеќе различни оператори со цел да им се овозможи на корисниците на еден оператор да комуницираат со корисниците на друг оператор, или да пристапат до услугите што ги обезбедува друг оператор. Овие услуги може да ги обезбедуваат страните кои се меѓусебно поврзани или други страни кои имаат пристап до мрежа;

19. Пристап е овозможување на достапност до средства и/или услуги на друг оператор под определени услови, на ексклузивна или неексклузивна основа, заради обезбедување на електронски комуникациски услуги вклучително и кога тие се користат за обезбедување на услуги на информатичкото општество или емитување на програмски содржини. Тоа, меѓу другото, опфаќа: пристап до мрежни елементи и придружни средства што може да вклучува поврзаност на опремата преку фиксен или подвижен начин (ова особено вклучува пристап до локалната јамка и до средствата и услугите, неопходни за обезбедување на услуги преку локалната јамка); пристап до физичка инфраструктура, вклучувајќи згради, канал и столбови; пристап до соодветни софтверски системи, вклучувајќи системи за оперативна поддршка; пристап до информатички системи или бази на податоци за поднесување на барања за преднарачка, обезбедување, испорака, одржување, поправка и наплата; пристап до системите за транслирање на броеви или пристап до системи кои нудат таква еквивалентна функционалност; пристап до фиксни и мобилни мрежи, особено за роаминг; пристап до системи со условен пристап за дигитални телевизиски услуги и/или пристап до виртуелни мрежни услуги;

20. Физичка инфраструктура е секој елемент од мрежа кој не е активен како цевки, столбови, канали, контролни комори, шахти, кабинети, згради или влезови во згради, антенски инсталации, кули и нивни придружни средства;

21. Електронска комуникациска мрежа за обезбедување пренос со големи брзини, во смисла на Главата деветта од овој закон, е електронска комуникациска мрежа која овозможува широкопојасен пристап до услуги (broadband) со брзина на пренос од најмаку 30 Mbps;

22. Физичка инфраструктура во зграда е физичка инфраструктура која е лоцирана кај крајниот корисник, вклучително и елементите кои се во заедничка сопственост наменети да содржат жичени и/или безжичени пристапни електронски комуникациски мрежи што ќе бидат во можност да обезбедуваат електронски комуникациски услуги и поврзување на точката на концентрација на зградата со мрежна завршна точка на јавна електронска комуникациска мрежа;

23. Физичка инфраструктура во зграда за пренос со големи брзиние физичка инфраструктура во зграда наменета да содржи елементи на електронска комуникациска мрежа за обезбедување на пренос со големи брзини;

24. Обезбедување на електронска комуникациска мрежа значи изградба, работа и управување со електронска комуникациска мрежа или овозможување достапност на истата;

25. Оператор е физичко лице кое врши дејност или правно лице кое обезбедува или има намера да обезбедува јавна електронска комуникациска мрежа и/или услуги, како и придружни средства, врз основа на доставена нотификација и добиена потврда за регистрација од Агенцијата за електронски комуникации;

26. Мрежна завршна точка е физичка точка на која претплатникот има пристап до јавна комуникациска мрежа. Кога мрежите вклучуваат комутација или насочување, мрежната завршна точка се идентификува со посебна мрежна адреса, што се однесува на претплатнички број или име;

27. Терминална опрема е производ или негов соодветен дел кој ја овозможува комуникацијата на начин што се приклучува директно или индиректно на мрежна завршна точка на јавна електронска комуникациска мрежа која во целост или делумно се користи за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги;

28. Податоци за комуникациски сообраќај се податоци што се обработуваат заради пренос на комуникација преку јавна електронска комуникациска мрежа или заради наплата на истата;

29. Податоци за локација се податоци што се обработуваат во јавна електронска комуникациска мрежа или со јавна електронска комуникациска услуга кои ја означуваат географската локација на терминалната опрема на краен корисник на јавна електронска комуникациска услуга;

30. Нарушување на безбедност на личните податоци е нарушување што доведува до случајно или незаконско уништување, губење, промена, неовластено откривање или пристап до лични податоци кои се пренесуваат, чуваат или на друг начин се обработуваат во врска со обезбедувањето на јавни електронски комуникациски услуги;

31. Претставување на идентификација на повикувачка линија е услуга што овозможува повиканиот претплатник да ја идентификува мрежната завршна точка од каде што потекнува повикот врз основа на број или код доделен за таа мрежна завршна точка;

32. Претставување на идентификација на повикана линија е услуга што овозможува корисникот кој повикува да ја идентификува мрежната завршна точка каде што завршува повикот врз основа на бројот или кодот доделен за таа мрежна завршна точка;

33. Претплатник е физичко или правно лице кое за користење на јавни комуникациски услуги склучува договор со оператор кој ги обезбедува тие услуги;

34. Корисник е физичко или правно лице кое користи или бара јавна електронска комуникациска услуга, а во смисла на одредбите од Главата осумнаестта од овој закон, корисник е физичко лице кое користи јавна електронска комуникациска услуга, за приватни или деловни цели, при што не мора да биде претплатено за тие услуги;

35. Краен корисник е корисник кој нема јавна комуникациска мрежа или не обезбедува јавна комуникациска услуга;
36. Потрошувач е физичко лице кое користи или бара јавна електронска комуникациска услуга за цели кои не се поврзани со неговата дејност или професија;
37. Систем за условен пристап е техничка мерка и/или постапка каде што пристапот до заштитеното радио или телевизиско емитување во разбирлива форма е условен со претплата или друг начин на претходно индивидуално одобрување;
38. Телевизиска услуга со формат на широк екран е телевизиска услуга која се состои целосно или првенствено од програми што се произведени и уредени да се прикажуваат во полна висина на екрани со широк формат. Форматот 16:9 е референтен формат за услугите за телевизија на широк екран;
39. Број е број определен со Планот за нумерација за јавни комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија;
40. Броеви на служби за итни повици се броеви од Планот за нумерација за јавни комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија кои особено се наменети за полиција, противпожарна служба, итна медицинска помош, служба за известување и тревожење, вклучувајќи го и единствениот европски број за итни повици “Е-112”, како и единствениот европски број 116.000 кој е наменет за пријавување на исчезнати деца;
41. Штетна интерференција е интерференција која го загрозува функционирањето на радионавигационски служби или други служби за безбедност или сериозно ги деградира, попречува или повторливо го прекинува функционирањето на радиокомуникациските служби на други корисници кои работат согласно со овој закон и меѓународни прописи и договори што ги склучила или кои ги ратификувала Република Македонија;
42. Апликациски програмски интерфејс (АПИ) е софтверски интерфејс меѓу апликации кои ги нудат радиодифузери или даватели на услуги и средства на современа дигитална телевизиска опрема за дигитални телевизиски и радио услуги;
43. Придружни средства се придружните услуги, физичката инфраструктура и други средства или елементи кои се придружени на електронската комуникациска мрежа и/или електронската комуникациска услуга со кои се овозможува и/или поддржува обезбедувањето на услуги преку таа мрежа и/или услуга или имаат потенцијал да го прават тоа и вклучува, меѓу другото, згради или пристап до згради, инсталации во згради, кули и други придружни конструкции, канали, цевки, столбови, шахти и кабинети;
44. Придружни услуги се оние услуги придружени на електронската комуникациска мрежа и/или електронската комуникациска услуга кои го овозможуваат и/или го поддржуваат давањето на услуги преку таа мрежа и/или услуга или имаат потенцијал да го прават тоа и опфаќаат, меѓу другото, транслација на броеви или системи кои нудат

еднаква функционалност, системи за условен пристап и електронски програмски водичи, како и други услуги, на пример, услуги за идентификација, локација или присуство;

45. Распределба на радиофреквенциски спектар значи определување на одреден радиофреквенциски опсег за користење на една или повеќе видови на

радиокомуникациски услуги и каде што е соодветно под одредени услови;

46. Повик значи врска воспоставена преку јавна електронска комуникациска услуга која дозволува двонасочна гласовна комуникација;

47. Јавна телефонска говорница е телефонски уред достапен на јавноста чие користење се плаќа со пари, кредитни платежни картички, однапред платени картички, како и картички со кодиран пристап;

48. Современа дигитална телевизиска опрема е прилагодувачка опрема (сет-топ бокс), што служи за поврзување на телевизиски апарати или интегрирани дигитални телевизиски апарати кои овозможуваат прием на дигитални интерактивни телевизиски услуги;

49. Комуникација подразбира секоја информација што се разменува или пренесува меѓу ограничен број на страни преку јавни електронски комуникациски услуги, а не вклучува информации што се пренесуваат како дел од емитување на програмски содржини преку јавна електронска комуникациска мрежа, освен кога информацијата е наменета за одреден претплатник или корисник;

50. Информација за следената комуникација се податоци за сигнализацијата поврзана со следената комуникациска услуга, сигнализација за воспоставување на комуникација и контрола на нејзиниот тек, како и други информации кои му се достапни на операторот;

51. Дигитален терестријален мултиплекс е стандардизиран проток на низа од сигнали која содржи телевизиски, радиопрограмски сервиси, дополнителни услуги и други придружни информации и податоци и која до крајните корисници се емитува преку еден терестријален радиофреквенциски телевизиски канал;

52. Дигитален терестријален систем е електронска комуникациска мрежа која содржината на дигитален терестријален мултиплекс ја емитува до крајните корисници по пат на терестријална радиокомуникација и

53. Податоци, во смисла на одредбите од членовите 176, 177 и 178 од овој закон, се податоците за сообраќај и податоците за локација, како и податоците поврзани со истите кои се неопходни за да се идентификува претплатник или корисник на електронска комуникациска услуга.

Глава втора

НАДЛЕЖНОСТ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ

Надлежни органи

Член 4

За работите од областа на електронските комуникации утврдени со овој закон, се надлежни:

- министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации и
- Агенцијата за електронски комуникации.

Надлежности на министерството

Член 5

(1) Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации:

- ја реализира политиката на Владата на Република Македонија во областа на електронските комуникации,
- дава иницијатива за донесување на прописи или изменување на постојните прописи и/или изготвува прописи од областа на електронските комуникации во соработка со Агенцијата за електронски комуникации, со други државни органи и со други институции,
- ги врши работите во врска со развојот на електронските комуникации во насока на развој на информатичкото општество и
- врши усогласување со други прописи кои, меѓу другото, уредуваат и прашања поврзани со развојот на електронските комуникации.

(2) Министерот надлежен за електронските комуникации:

- подготвува стратешки документи во областа на електронските комуникации и организира јавни расправи по истите,
- го промовира развојот на конкуренцијата во областа на електронските комуникации и зголемувањето на достапноста и користењето на електронските комуникациски услуги,
- ги координира и усогласува работите од областа на електронските комуникации,
- дава согласност на одлуката за распишување на јавен тендер за избор на давател на универзална услуга,

- соработува со министерот за одбрана и министерот за внатрешни работи во врска со прашања од областа на електронските комуникации што се однесуваат на одбраната и безбедноста,
- ја координира работата со министерот за одбрана и министерот за внатрешни работи во врска со користењето на радиофреквенциите за целите на одбраната и безбедноста, во соработка со Агенцијата за електронски комуникации,
- го промовира значењето и дава препораки за развојот на мрежната и информациската безбедност;
- ги врши работите утврдени со овој и друг закон и прописите донесени врз основа на нив во врска со работата на јавните електронски комуникациски мрежи во услови на воена и вонредна состојба и обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги во такви услови и
- ја претставува Република Македонија во меѓународните организации во областа на електронските комуникации и преговара и потпишува билатерални и меѓународни спогодби во областа на електронските комуникации во име на Владата на Република Македонија.

Агенција за електронски комуникации

Член 6

- (1) Агенцијата за електронски комуникации (во натамошниот текст: Агенцијата) е самостојно, непрофитно регулаторно тело на пазарите за електронски комуникации во Република Македонија и има статус на правно лице со јавни овластувања утврдени со овој закон.
- (2) Република Македонија е основач на Агенцијата. Собранието на Република Македонија ги има основачките права во поглед на имотот и средствата за работа на Агенцијата. Имотот и средствата за работа на Агенцијата ги користи и со нив управува Агенцијата.
- (3) Агенцијата е независна од кој било државен орган или тело, односно организација формирана од државен орган, како и од друго правно или физичко лице кое обезбедува електронски комуникациски мрежи и/или услуги при регулацијата на пазарите за електронски комуникации и решавањето на спорови, согласно овој закон.
- (4) Агенцијата ги извршува работите во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него, Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е одредено, Законот за административни службеници, други закони и стратешки документи на Република Македонија, како и меѓународните договори од областа на електронските комуникации што ги склучила или кои ги ратификувала Република Македонија.

(5) Седиштето на Агенцијата е во Скопје.

Регулаторни цели и начела

Член 7

(1) Агенцијата поттикнува конкуренција во обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи, јавни електронски комуникациски услуги и придружните средства и услуги и тоа особено на следниве начини:

- гарантирање дека крајните корисници, вклучувајќи ги и лицата со инвалидитет, старите лица и лицата со посебни социјални потреби, добиваат максимална корист што се однесува до изборот, цената и квалитетот,
- гарантирање дека не постои нарушување или ограничување на конкуренцијата на пазарот за електронски комуникации, вклучително и во преносот на програмски содржини и
- поттикнување на ефикасно користење и обезбедување ефективно управување со радиофреквенциите, броевите и/или серии на броеви.

(2) Агенцијата ги промовира интересите на граѓаните и тоа особено на следниве начини:

- обезбедување пристап до универзалните услуги за сите граѓани во согласност со одредбите од овој закон,
- обезбедување на високо ниво на заштита на правата на потрошувачите во нивните односи со операторите, а особено преку обезбедување на едноставна и ефтина постапка за решавање на спорови во согласност со одредбите од овој закон,
- придонес во обезбедувањето на високо ново на заштита на личните податоци и приватноста,
- промовирање на обврски за давање на јасни информации, особено во поглед на обврската за транспарентност на цени и услови за користење на јавни електронски комуникациски услуги,
- задоволување на потребите на посебните социјални групи, особено на лицата со инвалидитет, старите лица и лицата со посебни социјални потреби,
- обезбедување дека се одржува интегритетот и безбедноста на јавните електронски комуникациски мрежи и
- промовирање на можноста крајните корисници да остварат пристап и да дистрибуираат информации или да користат апликации и услуги по сопствен избор.

(3) Агенцијата придонесува за развојот на Европскиот пазар и тоа особено на следниве начини:

- отстранување на сите преостанати препреки за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и јавни електронски комуникациски услуги и придружни средства и услуги на европско ниво,
- поттикнување на поставување и развој на трансевропски мрежи и интероперабилност на паневропски услуги, како и меѓусебно поврзување на крајните корисници и
- меѓусебна соработка, соработка со Комисијата на Европската унија и со BEREC.

(4) Агенцијата заради остварување на целите утврдени во ставовите (1), (2) и (3) на овој член е должна да ги применува регулаторните начела за објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност и тоа особено преку:

- промовирање на регулаторна предвидливост со обезбедување на доследен регулаторен пристап во соодветни периоди на проверка,
- обезбедување дека, во слични околности, нема дискриминација во третманот на операторите,
- заштита на конкуренцијата во корист на потрошувачите и промовирање, доколку е соодветно, конкуренција заснована на инфраструктура,
- промовирање на ефикасни инвестиции и иновации во нови и современи инфраструктури, меѓу другото, и со обезбедување дека обврската за пристап соодветно го зема предвид ризикот на кој се изложуваат операторите кои инвестираат, со тоа што дозволува различни кооперативни спогодби меѓу инвеститорите и заинтересираните страни кои бараат пристап со цел да се видоизмени ризикот од инвестиции, а притоа обезбедувајќи дека конкуренцијата на пазарот и начелото за недискриминација се зачувани,
- земање предвид на разновидноста на условите кои се однесуваат на конкуренцијата и потрошувачите кои постојат во различните географски области во рамките на Република Македонија и
- наметнување на претходни регулаторни обврски само доколку нема ефикасна и одржлива конкуренција и повлекување на истите, доколку се утврди постоење на ефикасна и одржлива конкуренција.

Надлежност на Агенцијата

Член 8

За остварување на регулаторните цели и начела од членот 7 од овој закон, Агенцијата е надлежна да:

- 1) врши надзор и контрола и да го следи работењето на операторите во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него;
- 2) обезбедува воспоставување на интерконекција или пристап;
- 3) одобрува референтни понуда за интерконекција или пристап на оператори со значителна пазарна моќ;
- 4) утврдува релевантни пазари на производи и услуги и релевантни географски пазари во областа на електронските комуникации на територијата на Република Македонија;
- 5) определува оператори со значителна пазарна моќ, да им наметнува обврски согласно со овој закон и да го следи нивното исполнување;
- 6) врши регистрација на нотификација на оператори;
- 7) донесува План за намена на радиофреквенциските опсези и План за доделување и користење на радиофреквенции;
- 8) врши контрола и мониторинг на радиофреквенцискиот спектар, како и испитување и откривање на штетни интерференции;
- 9) издава одобренија за користење на радиофреквенции;
- 10) врши координација на радиофреквенциите со регулаторните тела на соседните и други држави;
- 11) донесува План за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија;
- 12) доделува броеви и серии на броеви на оператори;
- 13) одобрува и контролира стандарден претплатнички договор на оператор;
- 14) презема мерки во согласност со овој закон во случаите кога е извршена повреда на одредбите од овој закон или на прописите донесени врз основа на него;
- 15) раководи и управува со компензацискиот фонд за универзална услуга и да врши исплата на средства од истиот;
- 16) води постапка за решавање на спорови, согласно со овој закон;
- 17) одржува и ажурира електронска база на податоци, согласно со овој закон;
- 18) соработува, дава мислења, предлози и разменува податоци со органи на државната управа, надлежни тела и институции за работи што се предмет на уредување со овој закон;

- 19) бара податоци и информации од операторите, согласно со овој закон;
- 20) обезбедува информации за корисниците, операторите и меѓународните организации и тела;
- 21) донесува подзаконски акти потребни за спроведување на овој закон;
- 22) дава согласност на основниот проект за градба на јавна електронска комуникациска мрежа и придружни средства;
- 23) дава мислења при постапката на изготвување и донесување на документи за просторно уредување;
- 24) дава согласност за исполнетоста на посебните услови за изведба на работи во зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства;
- 25) спроведува примена на националните и меѓународните стандарди и технички прописи во областа на електронските комуникации;
- 26) учествува во работата на меѓународни организации и здруженија на национални регулаторни тела во областа на електронските комуникации;
- 27) спроведува постапка за определување на давател на универзална услуга и склучува договор со истиот;
- 28) обезбедува единствена точка за информации;
- 29) ги контролира и мери параметрите за квалитет на јавните електронски комуникациски услуги;
- 30) го контролира и мери нејонизирачкото зрачење предизвикано со употреба на јавните електронски комуникациски мрежи;
- 31) презема активности за развој на точки за размена на интернет сообраќајот;
- 32) ограничува, забранува и/или наметнува специфични барања и услови, во однос на снабдувањето, употребата и работењето на опремата за електронските комуникациски мрежи, следејќи пристап базиран на процена на ризик, земајќи го предвид следново:
 - безбедност на критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи кај операторите,
 - безбедност на самата опрема за електронските комуникациски мрежи,
 - ризик од инволвирање на трета земја во ланецот на снабдување на опрема за електронските комуникациски мрежи,
 - ризик од голема зависност од еден добавувач и производител на ниво на оператор или на национално ниво,

- ризици за националната безбедност;

33) обезбедува официјална национална точка за контакт и координација во справувањето со безбедносните инциденти кај мрежите и информациските системи и идентификува и обезбедува одговор на безбедносни инциденти и ризици;

34) води регистри утврдени со овој закон и

35) врши и други работи утврдени со овој закон.

Статут на Агенцијата

Член 9

(1) Организацијата и работењето на Агенцијата поблиску се уредува со Статутот на Агенцијата.

(2) Статутот на Агенцијата особено содржи одредби за:

- место, заштитен знак и седиште на Агенцијата,

- изработка и употреба на печати на Агенцијата,

- застапување на Агенцијата,

- начин на именување и разрешување на директорот на Агенцијата,

- начин за донесување на општи и подзаконски акти на Агенцијата,

- обврска за вработените во однос на чување на доверливост на податоците и

- други одредби од значење за работењето на Агенцијата.

(3) Статутот на Агенцијата е јавно достапен и се објавува на веб страницата на Агенцијата.

Други акти на Агенцијата и начин на нивно објавување

Член 10

(1) Агенцијата донесува општи и подзаконски акти за работите од својата надлежност, годишен извештај за работа на Агенцијата за претходната година, годишна програма за работа на Агенцијата за наредната година, а за одредени работи може да донесува и препораки.

(2) Агенција одлучува за работите од својата надлежност со донесување на одлуки и решенија.

(3) Подзаконските акти на Агенцијата се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија“ и на веб страницата на Агенцијата.

(4) Општите акти, годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година, годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година, одлуките и решенијата, како и препораките на Агенцијата се објавуваат на веб страницата на Агенцијата.

Отчетност за работата на Агенцијата

Член 11

(1) Агенцијата за својата работа дава отчет пред Собранието на Република Македонија со доставување на извештај за својата работа.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член Агенцијата е должна да го достави до Собранието на Република Македонија на разгледување најдоцна до 31 март во тековната година.

(3) Извештајот од ставот (1) на овој член содржи:

а) годишен извештај за работа на Агенцијата за претходната година и

б) годишна програма за работа на Агенцијата за наредната година.

(4) Годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година од ставот (3) точка а) на овој член, особено содржи:

- извештај за развојот на пазарот за електронски комуникации во Република Македонија во претходната година,

- извештај за реализацијата на активностите утврдени во годишната програма за работа на Агенцијата за претходната година,

- финансиски извештај за реализација на финансискиот план за претходната година и годишна сметка, со податоци за реализирани приходи, расходи, побарувања и обврски за претходната година групирани по структура и по организациона структура на Агенцијата,

- ревизорски извештај од независен овластен ревизор, како и од Државниот завод за ревизија, доколку има извршено ревизија. Во прилог на ревизорскиот извештај се доставува и ставот на Агенцијата во однос на резултатите од извршената ревизија и

- извештај за состојбата на средствата во компензацискиот фонд за универзална услуга, кој особено содржи податоци за исплата на нето трошоците на давателите на универзална услуга.

(5) Со годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година од ставот (3) точка б) на овој член се утврдуваат задачите и целите кои Агенцијата треба да ги исполни наредната година, согласно со овој закон и истата особено треба да содржи:

- програма на планирани активности за наредната година и

- финансиски план за наредната година, кој содржи податоци за реализација на планираните активности, планираните приходи и расходи на Агенцијата за наредната година групирани по структура и по организациона структура на Агенцијата, како и предвидените капитални инвестиции на Агенцијата за наредната година.

(6) Годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година од ставот (3) точка а) на овој член го усвојува Комисијата на Агенцијата, по предлог на директорот на Агенцијата, најдоцна до 10 март во тековната година.

(7) Годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година од ставот (3) точка б) на овој член ја усвојува Комисијата на Агенцијата, по предлог на директорот на Агенцијата, најдоцна до 10 декември во тековната година.

(8) Годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година од ставот (3) точка б) на овој член може во текот на годината да се измени, по постапка предвидена за нејзиното донесување.

Транспарентност во работењето на Агенцијата

Член 12

(1) Агенцијата е должна квартално, во текот на годината, јавно да објавува извештаи за развојот и состојбите на пазарот за електронски комуникации.

(2) Агенцијата е должна најмалку два пати годишно да организира јавни состаноци со цел да им овозможи на сите заинтересирани страни, да ги изразат нивните ставови и мислења по однос на развојот на електронските комуникации во Република Македонија, а особено за:

- состојбите на пазарот за електронски комуникации,

- реализација на активностите и исполнување на целите од годишната програма за работа на Агенцијата и

- правата на сите крајни корисници, вклучувајќи ги и лицата со инвалидитет во врска со обезбедувањето на јавни електронски комуникациски услуги.

(3) Добиените ставови и мислења од ставот (2) на овој член, како и ставот на Агенцијата по однос на истите во рок од седум дена од денот на одржување на јавниот состанок се објавуваат на веб страницата на Агенцијата.

(4) Агенцијата со подзаконски акт поблиску ги уредува:

- начинот на примање на предлози од заинтересираните страни,

- податоците и информациите што Агенцијата ќе ги објавува, како и начинот на пристап до истите, согласно со закон и

- начин на соработка со претставници на организации на корисниците на електронски комуникациски услуги.

Влијание на јавноста

Член 13

(1) Агенцијата пред да донесе или измени подзаконски акти или одлуки од своја надлежност, а кои значително влијаат на релевантниот пазар на електронски комуникации, како и пред да ја донесе годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година е должна на својата веб страница јавно да ја објави предложената одлука или подзаконскиот акт, односно предложената годишна програма за работа на Агенцијата за наредната година, со цел да обезбеди јавна расправа со која ќе им се овозможи на сите заинтересирани страни да ги изразат своите мислења, гледишта и ставови во однос на истите.

(2) Рокот на траењето на јавната расправа не смее да биде пократок од 30 дена од денот на објавувањето на предложените акти од ставот (1) на овој член.

(3) По истекот на рокот од ставот (2) на овој член, а пред донесувањето на актите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ги објавува на својата веб страница добиените мислења и коментари, како и ставот на Агенцијата по однос на истите, при што доверливите информации и податоци не се објавуваат.

(4) Пред да ги донесе актите од ставот (1) на овој член Агенцијата може да одржи и јавен состанок со заинтересираните страни.

(5) Одредбите од овој член не се применуваат во случај кога Агенцијата ги извршува своите обврски за пренос на остварени приходи согласно со членот 29-а од овој закон.

Органи на Агенцијата

Член 14

Органи на Агенцијата се комисија и директор.

Состав и именување на членови на Комисијата

Член 15

(1) Комисијата се состои од пет члена кои ги именува и разрешува Собранието на Република Македонија на предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија.

(2) За именување на членовите на Комисијата се објавува јавен оглас во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(3) Комисијата од редот на своите членови избира и разрешува претседател и заменик на претседателот на Комисијата на начин и постапка утврдени во Деловникот за работа на Комисијата.

(4) Членовите на Комисијата се именуваат со мандат од пет години.

(5) Членовите на Комисијата не можат да бидат именувани повеќе од два последователни мандата.

(6) Членовите на Комисијата се именуваат не подоцна од 30 дена пред истекот на мандатот на нивните претходници. Претседателот е должен да ја извести Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија за истекот на мандатот на членовите на Комисијата не подоцна од 60 дена пред истекот на истиот.

(7) Ако постапката за именување не е завршена пред истекот на мандатот на Комисијата, членовите на Комисијата чиј мандат е истечен ќе продолжат да ја вршат својата функција, но не подолго од шест месеци.

(8) Членовите на Комисијата ако донесат одлука од својата надлежност со која ќе ги повредат интересите на Агенцијата, одговараат неограничено и солидарно за штетата настаната со таквата одлука. Нема да се смета за одговорен оној член на Комисијата кој укажал дека предложената одлука е спротивна на овој закон и се спротивставил на донесувањето на одлуката, на начин што го издвоил своето мислење во записникот од седницата и гласал “против“ одлуката.

Услови за именување на членови на Комисијата

Член 16

(1) За член на Комисијата може да биде именувано лице кое:

- е државјанин на Република Македонија,

- во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;

- активно го користи македонскиот јазик,

- има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование од областа на информатиката, телекомуникациите, правото или економијата,

- има најмалку пет години соодветно работно искуство и посебни знаења од областа на електронските комуникации и

- поседува сертификат за познавање на компјутерски програми за канцелариско работење.

(2) За член на Комисијата може да биде именувано лице вработено во друго правно лице, освен во друго правно лице кое може да бидат во конфликт на интересите, согласно со овој закон.

Неспојливост на функцијата член на Комисија

Член 17

(1) Во текот на времетраењето на својот мандат членовите на Комисијата не можат да бидат пратеници во Собранието на Република Македонија, членови на Владата на Република Македонија, како и лица кои извршуваат должности во органите и телата на политички партии, како и да бидат вработени во оператори.

(2) Член на Комисијата, неговиот/нејзиниот брачен другар или невенчан партнер, како и блиски роднини во права линија до второ колено не можат:

- да бидат сопственици на удели или акции, директно или индиректно во правни лица што извршуваат активности што директно спаѓаат под надлежност на Агенцијата, како и во оператори или

- да бидат членови на управен или надзорен орган или да вршат раководна функција во правно лице кое врши дејност од областа што е во надлежност на Агенцијата утврдена со овој закон или во правно лице кое би можело да доведе до конфликт на интереси согласно со овој и друг закон.

Предвременно разрешување на член на Комисија

Член 18

(1) Собранието на Република Македонија, по предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија, може да разреши член на Комисијата пред истекот на мандатот:

- на негово барање,
- настапила некоја од пречките за членство во Комисијата предвидени во членот 17 од овој закон,
- ако е правосилно осуден за кривично дело за кое е предвидена казна затвор во траење подолго од шест месеци или му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење подолго од шест месеци,
- ако не е во можност да ја извршува должноста повеќе од шест месеци во континуитет,
- ако неоправдано отсутствувал од три состаноци на Комисијата едно по друго или вкупно од пет состаноци за време од една година,
- ако се утврди дека членот на Комисијата во постапката за негово именување дал неистинити податоци или пропуштил да изнесе некои информации кои се важни за неговото именување,

(2) Недоставување на извештај за работа на Агенцијата од членот 11 од овој закон до Собранието на Република Македонија е причина за колективното разрешување на Комисијата.

(3) За исполнување на условите за предвременно разрешување на член на Комисијата, предвидени во ставот (1) на овој член претседателот, односно заменикот на претседателот на Комисијата е должен да ја извести Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија во рок од пет дена од денот на исполнувањето на условите од ставот (1) на овој член.

Надлежност на Комисијата

Член 19

Комисијата ги има следниве надлежности:

- донесува Статут по претходно добиена согласност од Собранието на Република Македонија,
- донесува Деловник за својата работа во согласност со овој закон и Статутот на Агенцијата,
- донесува одлука за усвојување на годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година,
- донесува одлука за усвојување на годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година,

- донесува одлука за именување и разрешување на директорот на Агенцијата во согласност со овој закон и по постапка утврдена во Статутот на Агенцијата,
- го следи спроведувањето на годишната програма за работа на Агенцијата преку кварталните извештаи доставени од директорот на Агенцијата,
- донесува одлука за користење на нереализираните средства од финансискиот план на Агенцијата од претходната година, по предлог на директорот на Агенцијата,
- донесува одлука за давање во закуп на слободен деловен простор што Агенцијата не го користи и за висината на закупнината што ќе претставува почетна цена во постапката на јавното наддавање, по предлог на директорот на Агенцијата,
- дава согласност на предлогот на одлуката на директорот на Агенцијата за располагање со имотот на Агенцијата, како и за вработување или престанок на договорот за вработување на вработените во Агенцијата,
- одлучува по приговори на вработени поднесени против решение на директорот на Агенцијата донесено во врска со исполнувањето на правата и обврските од работен однос,
- соработува со други државни органи и институции, органи на единиците на локалната самоуправа и со невладини организации и здруженија на граѓани во Република Македонија,
- дава мислења, препораки и предлози до Собранието на Република Македонија и други државни органи и институции од областа на електронските комуникации и
- усвојува општи акти за работењето на Агенцијата утврдени во Статутот на Агенцијата, а по предлог на директорот на Агенцијата.

Начин на работа и одлучување на Комисијата

Член 20

- (1) Комисијата се состанува најмалку четири пати годишно.
- (2) Одлуките на Комисијата се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови на Комисијата.
- (3) Претседателот на Комисијата ги свикнува состаноците на Комисијата по писмен предлог на директорот на Агенцијата или по писмен предлог на тројца членови на Комисијата. Претседателот на Комисијата претседава на состаноците на Комисијата и ја претставува Комисијата, а во случај на негово отсуство или спреченост, обврските ги извршува заменикот на претседателот на Комисијата.

(4) Претседателот или заменикот на претседателот на Комисијата свикува состанок на Комисијата во рок кој не може да биде подолг од пет дена од денот на приемот на барањето за свикување на состанок.

(5) Комисијата со мнозинство гласови од вкупниот број членови на Комисијата го избира и разрешува претседателот и заменикот на претседателот на Комисијата. Постапката за избор и разрешување на претседателот и заменикот на претседателот на Комисијата се утврдува со Деловникот за работа на Комисијата.

(6) Директорот присуствува и учествува на состаноците на Комисијата, без право на глас.

(7) На состаноците на Комисијата, без право на одлучување, можат да присуствуваат и вработени од стручната служба на Агенцијата на покана на Комисијата, а заради давање на информации, појаснувања и стручни образложенија за прашања што се на дневен ред на состанокот, а во согласност со Деловникот за работа на Комисијата.

(8) Одлуките и другите акти на Комисијата ги потпишува претседателот на Комисијата, а во случај на негова спреченост, заменикот на претседателот на Комисијата, најдоцна во рок од три дена од денот на нивното донесување.

(9) Материјалите за состаноците на Комисијата ги подготвува стручната служба на Агенцијата и истите се доставуваат до сите членови на Комисијата, на начин и во рок утврден во Деловникот за работа на Комисијата.

(10) Дневниот ред, записниците од состаноците на Комисијата, донесените одлуки и акти се објавуваат на веб страницата на Агенцијата во рок од седум дена од денот на одржувањето на состанокот.

(11) Ако член на Комисијата има директен или индиректен приватен интерес во врска со донесувањето на одлуки од надлежност на Комисијата, членот е должен за тоа да ја извести Комисијата. Комисијата одлучува за постоењето на таквиот интерес и учеството на тој член во одлучувањето по тоа прашања.

Надоместоци на членовите на Комисијата

Член 21

(1) Членовите на Комисијата имаат право на:

- месечен надоместок во висина до четири просечни месечни плати во Република Македонија според податоците објавени од Државниот завод за статистика, согласно со Статутот на Агенцијата за електронски комуникации и

- надоместок за патни трошоци за оние членови на Комисијата кои живеат надвор од Скопје кога присуствуваат на состаноците на Комисијата и надоместок за патни трошоци,

сместување и дневници за службено патување, согласно со Законот за платата и другите надоместоци на избрани и именувани лица во Република Македонија.

(2) Средствата за месечниот надоместок и на другите трошоци на членовите на Комисијата се обезбедуваат од средствата на Агенцијата утврдени со финансискиот план.

Именување на директор на Агенцијата

Член 22

(1) Комисијата именува директор на Агенцијата по пат на јавен оглас кој се објавува во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(2) За директор на Агенцијата може да биде именувано лице кое:

- е државјанин на Република Македонија;
- во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;
- активно го користи македонскиот јазик;
- една година пред денот на објавувањето на јавниот конкурс да не е вработен кај оператор;
- има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование од областа на електротехничките науки, информатиката, правото или економијата;
- има најмалку пет години соодветно работно искуство во областа на електронските комуникации;
- поседува еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:
 - ТОЕФЕЛ ИБТ- најмалку 74 бода,
 - ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,
 - ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку B2 (B2) ниво,
 - ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
 - БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или

- АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2) и

- поседува сертификат за познавање на компјутерски програми за канцелариско работење.

(3) При изборот на директорот на Агенцијата предвид ќе се земе неговото професионално и менаџерско искуство во областа на електронските комуникации.

(4) Комисијата е должна да именува директор на Агенцијата не подоцна од 30 дена пред истекот на мандатот на неговиот претходник.

(5) Директорот на Агенцијата е професионално ангажиран во Агенцијата со полно работно време.

(6) Мандатот на директорот на Агенцијата е пет години со можност за уште еден последователен мандат.

(7) Ако мандатот на директорот на Агенцијата е завршен, а постапката за именување на директор не е завршена, директорот на Агенцијата продолжува да ја врши функцијата се додека не се именува директор, но не подолго од шест месеци.

Неспојливост на функцијата директор на Агенцијата

Член 23

Директорот на Агенцијата, неговиот брачен другар или невенчан партнер, како и блиски роднини во права линија до второ колено, не можат да бидат:

- сопственици на удели или акции, директно или индиректно во организации што извршуваат активности што директно спаѓаат под надлежност на Агенцијата или

- членови на управен или надзорен орган или да вршат раководна функција во правно лице кое врши дејност од областа што е во надлежност на Агенцијата утврдена со овој закон или во правно лице кое би можело да доведе до конфликт на интереси согласно со овој и друг закон.

Надлежност на директорот на Агенцијата

Член 24

(1) Директорот на Агенцијата раководи со работата на Агенцијата, е одговорен за законитото работење на Агенцијата и ги има следниве надлежности:

- ја застапува и претставува Агенцијата,

- потпишува договори во име на Агенцијата,

- ги донесува подзаконските акти кои произлегуваат од овој закон,
- презема мерки во согласност со овој закон во случаите кога е извршена повреда на одредбите од овој закон или на прописите донесени врз основа на него, како и условите и обврските од издадените решенија и одобренија,
- донесува одлуки, решенија и други акти по прашања од надлежност на Агенцијата во согласност со овој закон и Статутот на Агенцијата,
- ги предлага Статутот, годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година, годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година, како и општите и другите акти што ги усвојува Комисијата на Агенцијата,
- дава овластувања во рамките на своите надлежности,
- овластува лица за вршење на надзор имајќи ја предвид соодветната и правичната застапеност,
- донесува годишна програма за вршење на надзор и поднесува годишен извештај за спроведен надзор како составен дел на годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година и
- врши и други работи утврдени со овој закон и Статутот на Агенцијата.

(2) Директорот е должен на Комисијата да и доставува квартални извештаи за спроведување на годишната програма за работа на Агенцијата.

Предвременно разрешување на директорот

Член 25

(1) Директорот на Агенцијата може да биде разрешен пред истекот на неговиот мандат со одлука донесена од Комисијата само во следниве случаи:

- на негово барање,
- ако не е во можност да ја извршува должноста повеќе од шест месеци во континуитет,
- прифаќање на функција или работа што е неспојлива со неговата функција на директор на Агенцијата согласно со членот 23 од овој закон,
- ако е правосилно осуден за кривично дело за кое му е изречена казна затвор во траење подолго од шест месеци или му е изречена мерка на безбедност забрана на вршење на професија, дејност или должност, во траење подолго од шест месеци или

- ако се утврди дека во постапката за негово именување дал неvistинити податоци или пропуштил да изнесе некои информации кои се важни за неговото именување,

(2) Директорот на Агенцијата против кого е во тек постапка за разрешување му се овозможува одбрана пред Комисијата.

(3) Одлуката за разрешување на директорот на Агенцијата, покрај другото, треба да ги содржи причините за неговото разрешување, детално образложени и истата се објавува на веб страницата на Агенцијата во рок од седум дена од денот на нејзиното донесување.

(4) Ако директорот на Агенцијата е разрешен, а постапката за именување на директор на Агенцијата не е завршена, функцијата директор на Агенцијата ќе ја врши лице вработено во стручната служба на Агенцијата кое за таа цел ќе биде овластено од Комисијата за период не подолг од три месеци.

Организација и вработување во Агенцијата

Член 26

(1) Стручните, нормативно-правните, управните, управно-надзорните, материјалнофинансиските, сметководствените, информатичките и други работи на Агенцијата ги врши стручна служба чија внатрешна организација, делокруг на работа и услови за вработување поблиску се уредуваат со актите за внатрешна организација и систематизација на работите и задачите.

(2) Вработените во стручната служба од ставот (1) на овој член имаат статус на административни службеници, согласно со Законот за административни службеници.

(3) Вработените во Агенцијата, кои вршат помошно-технички работи, имаат статус на помошно-технички персонал, согласно со Законот за вработени во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(4) Начинот на уредување на основната плата и на додатоците на плата на вработените во Агенцијата, како и висината на коефициентот на основната плата ги пропишува Комисијата.

Национален центар за одговор на компјутерски инциденти (MKD-CIRT)

Член 26-а

(1) Во состав на Агенцијата како посебна организациона единица се формира национален центар за одговор на компјутерски инциденти (MKD-CIRT) како официјална национална точка за контакт и координација во справувањето со безбедносните инциденти кај мрежите и информациските системи кој идентификува и обезбедува одговор на безбедносни инциденти и ризици.

(2) Директорот на Агенцијата во соработка со министерот надлежен за работите од областа на електронските комуникации донесува Годишна програма за работа на националниот центар за одговор на компјутерски инциденти и Годишен извештај за работата на националниот центар за одговор на компјутерски инциденти и истите ги доставува на усвојување до Владата на Република Македонија.

(3) Годишната програма од ставот (2) на овој член Владата на Република Македонија ја усвојува најдоцна до 1 декември во тековната година, а Годишниот извештај од ставот (2) на овој член Владата на Република Македонија го усвојува најдоцна до 31 март во тековната година.

(4) Вработените во посебната организациона единица од ставот (1) на овој член имаат статус на административни службеници, согласно со Законот за административни службеници.

Соработка

Член 27

(1) Агенцијата во рамките на своите надлежности е должна да дава мислења, предлози и да разменува податоци и информации со министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации, регулаторното тело од областа на радиодифузијата, Комисијата за заштита на конкуренцијата, Дирекцијата за заштита на лични податоци и други државни тела, органи на државната управа, јавни претпријатија, единици на локалната самоуправа, јавни установи и институции од Република Македонија, согласно со овој и друг закон.

(2) Обемот на размена на податоците и информациите меѓу Агенцијата и субјектите од ставот (1) на овој член е ограничен на податоци и информации што се соодветни и пропорционални на целите за коишто се разменуваат, согласно со овој закон.

(3) Агенцијата може да разменува податоци и информации со кои располага со субјектите од ставот (1) на овој член, на нивно барање, под услов податоците и информациите што се разменуваат да се од надлежност на субјектите и да се разменуваат под услови и на начин утврдени во ставот (2) на овој член.

Хармонизација со ЕУ, друга меѓународна соработка и примена на стандарди

Член 28

(1) Агенцијата во својата работа, заради унапредување и развој на пазарот на електронските комуникации во Република Македонија, ги зема предвид препораките на Европската комисија и на Меѓународната унија за телекомуникации.

(2) Агенцијата согласно со своите надлежности, а во насока на спроведување на одредбите од овој закон, соработува со регулаторните тела од други држави и меѓународни организации, институции и тела и со нив може да склучува договори за соработка.

(3) Агенцијата може да соработува со национални регулаторни тела на други земји надлежни за електронски комуникации.

Глава трета

НАДОМЕСТОЦИ

Финансирање на Агенцијата

Член 29

(1) Агенцијата се финансира од средствата остварени од приходите од надоместоците утврдени во оваа глава од овој закон заради покривање на административните трошоци, односно обезбедување на адекватни финансиски и човечки ресурси со цел Агенцијата да може да ги спроведе надлежностите утврдени со овој закон.

(2) Агенцијата може да се финансира и од донации, давање во закуп на слободен деловен простор на Агенцијата, заеми и друга финансиска и техничка помош.

(3) Висината на надоместоците од ставот (1) на овој член се утврдуваат со одлука што ја донесува директорот на Агенцијата врз основа на усвоена годишна програма за работа за наредната година во чиј состав е финансискиот план на Агенцијата за наредната година и во согласност со подзаконските акти од членовите 30, 31 и 32 од овој закон.

(4) Одлуката од ставот (3) на овој член директорот на Агенцијата е должен да ја донесе во рок од десет дена од денот на усвојувањето на годишната програма за работа за наредната година.

(5) Давањето во закуп на слободен деловен простор на Агенцијата од ставот (2) на овој член се врши по пат на јавно наддавање на начин утврден со подзаконски акт на Агенцијата. Постапката на јавно наддавање се спроведува преку посебна комисија која ја формира директорот на Агенцијата од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата. Директорот на Агенцијата по предлог на посебната комисија за јавно наддавање донесува одлука за избор на најповолен понудувач.

(6) Ревизија на материјалното и финансиското работење на Агенцијата и на компензацискиот фонд за универзална услуга ја врши надворешен и независен ревизор избран согласно со Законот за јавните набавки, како и од Државниот завод за ревизија.

(7) Агенцијата е должна да води посебно сметководство за средствата во компензацискиот фонд за универзална услуга, по неговото формирање, како и за средствата од работењето на Агенцијата.

(8) Нереализираните средства од финансискиот план на Агенцијата од претходната година, Агенцијата ќе ги пренесе во финансискиот план за наредната година, при што може да одлучи тие средства, или дел од нив, да се искористат за развој на електронските комуникации и информатичкото општество, како и за други работи од значење за Република Македонија, утврдени со финансискиот план на Агенцијата.

Член 29-а
Финансирање на
Оперативно-техничката
агенција

(1) Агенцијата е должна дел од средствата остварени од приходите од надоместоците утврдени во оваа глава да ги пренесе како средства наменети за финансирање на дејноста на Оперативно-техничката агенција, заради обезбедување на соодветни финансиски, човечки и технички ресурси со цел Оперативно-техничката агенција да може да ги спроведе надлежностите утврдени со Законот за оперативно-техничка агенција и Законот за следење на комуникациите и тоа:

- 50% од вкупните реализирани приходи кои Агенцијата ги остварила за претходната календарска година од приходите од годишните надоместоци кои операторите ги плаќаат за надзор на пазарот, утврдени во годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната календарска година, усвоен од Комисијата на Агенцијата и

- 10% од вкупните реализирани приходи кои Агенцијата ги остварила за претходната календарска година од приходите од годишните надоместоци за користење на радиофреквенции од страна на имателите на одобренења за користење на радиофреквенции, утврдени во годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната календарска година, усвоен од Комисијата на Агенцијата.

(2) Износите од ставот (1) на овој член Агенцијата е должна да ги исплати на Оперативно-техничката агенција најдоцна до 15 април во тековната година.

Надоместок за надзор на пазарот

Член 30

(1) Операторите плаќаат годишен надоместок за надзор на пазарот.

(2) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член изнесува најмногу до 0,30% од вкупниот годишен приход на операторот остварен со употребата на јавни комуникациски мрежи и давањето на јавни комуникациски услуги во текот на претходната календарска година, или пократок дел од годината кога операторот почнал да работи.

(3) Операторот е должен најдоцна до 15 март во тековната година до Агенцијата да достави извештај за износот на вкупниот приход од ставот (2) на овој член.

(4) Доколку операторот не го достави извештајот за износот на вкупниот приход од ставот (2) на овој член во рокот утврден во ставот (3) на овој член, Агенцијата податоците за вкупниот приход ќе ги побара од Управата за јавни приходи на Република Македонија.

(5) Операторот е должен најдоцна до 15 април во тековната година на сметка на Агенцијата да го плати годишниот надоместок од ставот (1) на овој член врз основа на претходно доставениот извештај за износот на вкупниот приход од ставот (3) на овој член или добиените податоци од ставот (4) на овој член, а во согласност со одлуката од членот 29 став (3) од овој закон.

(6) Доколку кај Агенцијата постои основано сомнение за вистинитоста на остварениот годишен вкупен приход наведен во извештајот од ставот (3) на овој член, има право на трошок на операторот или давателот да изврши процена на истиот.

(7) Доколку проценетиот вкупен приход значително отстапува од пријавениот вкупен приход, при наплата на годишниот надоместок од ставот (2) на овој член, Агенцијата ќе го задолжи операторот да ја плати пресметаната разлика.

(8) Начинот на пресметување на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член којшто треба да се базира на начелото на објективност и пропорционалност, го пропишува Агенцијата.

Надоместок за користење на радиофреквенции

Член 31

(1) Имателите на одобренија за користење на радиофреквенции плаќаат годишен надоместок за користење на радиофреквенциите.

(2) Висината на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се утврдува врз основа на следниве критериуми:

- вид на радикомуникациска услуга,
- доделен радиофреквенциски опсег,
- ширина на доделени радиофреквенциски канали,
- област на покриеност,
- големина на сервисна зона (населено место/број на жители),
- ефективна висина на антената,
- заедничко користење на иста радиофреквенција или

- комбинација од истите.

(3) Начинот на пресметка на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член којшто треба да се базира на начелото на објективност и пропорционалност се уредува со подзаконски акт донесен од Агенцијата. Висината на годишниот надоместок се утврдува со одлуката од членот 29 став (3) од овој закон.

(4) Агенцијата може да го зголемува годишниот надоместок од ставот (1) на овој член, утврден согласно со одлуката од членот 29 став (3) од овој закон, но таквото зголемување не може да биде повисоко од индексот на пораст на цени во зоната на ЕУ одреден од Европската централна банка за претходната година.

(5) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се плаќа на сметка на Агенцијата за секоја тековна година однапред почнувајќи од датумот на важење на одобрението за користење на радиофреквенци.

(6) На имателот на одобрението за користење на радиофреквенции на кого му престанало правото за нивно користење согласно со членовите 145 и 146 од овој закон, Агенцијата му го враќа делот од платениот годишен надоместок за користење на радиофреквенции за оние цели месеци од календарската година во кои не се користат доделените радиофреквенции, пресметан на начин што бројот на преостанатите месеци се помножува со една дванаесетина од платениот годишен надоместок.

(7) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член имателите на привремени одобренија за користење на радиофреквенции согласно со овој закон, на Агенцијата и плаќаат надоместок за користење на радиофреквенции, во висина од 10% од годишниот надоместок што би бил платен за користење на тие радиофреквенции.

(8) Годишен надоместок за користење на радиофреквенции не плаќаат органите на државната управа, ЈП Македонска радиодифузија за пренос на радио-телевизиските програмски сервиси на ЈП Македонска радио-телевизија, радиоаматерите и корисниците на граѓанскиот опсег (ЦБ).

Надоместок за користење на доделени броеви и/или серии на броеви

Член 32

(1) Операторите на кои Агенцијата им има доделено броеви и/или серии на броеви плаќаат годишен надоместок на Агенцијата за користење на доделените броеви и/или серии на броеви.

(2) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се пресметува според критериумите утврдени врз основа на видот, намената и должината на броевите.

(3) Начинот на пресметка на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член којшто треба да биде базиран на начелото на објективност и пропорционалност, се уредува со подзаконски акт донесен од Агенцијата.

(4) Висината на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се изразува во бодови. Вредноста на бодот се утврдува со одлуката од членот 29 став (3) од овој закон.

(5) Агенцијата може да го зголемува надоместокот од ставот (1) на овој член, утврден со одлуката од членот 29 став (3) од овој закон, но таквото зголемување не може да биде повисоко од индексот на пораст на цени во зоната на ЕУ одреден од Европската централна банка за претходната година.

(6) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се плаќа на сметка на Агенцијата за секоја тековна година однапред, почнувајќи од денот на доделувањето на броевите и/или сериите на броеви.

(7) На операторот на кого му престанало правото за користење на броевите и/или сериите на броеви заради пренесување на правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви согласно со членот 155 од овој закон, Агенцијата му го враќа делот од платениот годишен надоместок за користење на броеви и/или серии на броеви за оние месеци од календарската година во кои не се користат доделените броеви и/или серии на броеви, пресметан на начин што бројот на преостанатите цели месеци се помножува со една дванаесетина од платениот годишен надоместок.

(8) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член операторите чии броеви се пренесени на друг оператор согласно со членот 116 од овој закон, за тие броеви не го плаќаат годишниот надоместок од ставот (1) на овој член. Годишниот надоместок го плаќа операторот на кого му се пренесени броевите. Агенцијата притоа ги користи податоците од централната база на податоци за пренесување на броеви согласно со подзаконскиот акт од членот 116 од овој закон.

Еднократен надоместок за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви

Член 33

(1) Кога се доделуваат радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви по постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање согласно со овој закон се плаќа еднократен надоместок за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви.

(2) Еднократниот надоместок за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви по спроведената постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање од ставот (1) на овој член се плаќа на сметка на Буџетот на Република Македонија.

(3) Најниската висината на еднократниот надоместок од ставот (1) на овој член, како и начинот на неговото плаќање коешто може да биде извршено на неколку месечни или

годишни рати, го определува Агенцијата со одлука донесена од директорот на Агенцијата, по претходно спроведена постапка на јавна расправа согласно со членот 134 став (6) од овој закон и по добиена согласност од Владата на Република Македонија,

(4) Одлуката од ставот (3) на овој член Агенцијата е должна да ја објави во “Службен весник на Република Македонија“ и на својата веб страница.

(5) При утврдување на најниската висина на еднократниот надоместок од ставот (3) на овој член Агенцијата треба да ги има предвид регулаторните цели и начела од членот 7 од овој закон.

Глава четврта

НАДЗОР

Надлежност за вршење на надзор

Член 34

(1) Агенцијата врши надзор над оператори и други правни и физички лица кои вршат активности на обезбедување на електронски комуникации, во согласност со овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од нејзина страна, како и на усогласеноста со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и/или серии на броеви, како и стручен надзор со цел детална техничка анализа на критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи.

(2) Агенцијата врши надзор и врз работата на акредитираните издавачи согласно Законот за податоците во електронски облик и електронски потпис.

(3) Агенцијата има право од операторите да бара да и ги достават сите неопходни информации заради извршување на надзорот од ставот (1) на овој член.

(4) Директорот на Агенцијата донесува годишна програма за вршење на надзор и поднесува годишен извештај за спроведен надзор како составен дел на годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година.

Видови на надзор

Член 35

(1) Агенцијата врши:

- редовен надзор,

- вонреден надзор или

- контролен надзор.

(2) Редовниот надзор се врши врз основа на годишната програма за вршење на надзор и опфаќа надзор над спроведувањето на овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од страна на Агенцијата, како и на усогласеноста со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и/или серии на броеви.

(3) Вонредниот надзор се врши врз основа на писмена иницијатива поднесена од државни органи, оператори, физички или правни лица, како и во случај на сомневање по службена должност на Агенцијата.

(4) Контролниот надзор се врши по истекот на рокот определен во поединечен акт донесен од страна на директорот на Агенцијата со цел да се утврди дали субјектот на надзорот:

- постапил по актот во целост,

- делумно постапил по актот или

- не постапил по актот.

Извештај за извршен надзор и полагање на стручен испит

Член 36

(1) Надзорот од членот 34 од овој закон го вршат вработени во стручната служба на Агенцијата согласно со актот за систематизација на работите и задачите во стручната служба на Агенцијата.

(2) За секој извршен надзор се составува писмен извештај кој се доставува до директорот на Агенцијата во рок од три дена од денот на извршениот надзор.

(3) Доколку со надзорот е констатирана повреда или прекршување, писмениот извештај содржи и предлог на мерка согласно со овој и друг закон.

(4) Лицата од ставот (1) на овој член треба да имаат високо образование од областа на техничките науки, правото или економијата со најмалку три години работно искуство во струката.

(5) Лицата од ставот (1) на овој член треба да имаат положено стручен испит и да поседуваат сертификат за познавање на компјутерски програми за канцеларско работење.

(6) Стручниот испит од ставот (5) на овој член се полага заради проверка на стручната оспособеност на лицата од ставот (1) на овој член и заради познавање и примена на прописите од делокругот на електронските комуникации, општата управна постапка,

прекршочната постапка, заштитата на личните податоци, како и прописите од областа на медиумите.

(7) Стручниот испит од ставот (5) на овој член го спроведува комисија формирана од директорот на Агенцијата во состав од пет члена, од кои три члена се од редот на стручната служба на Агенцијата, а два члена од високо образовниот сектор. Начинот на спроведувањето на полагањето на стручниот испит со акт го утврдува Агенцијата.

Вршење на надзор кај субјект на надзорот

Член 37

(1) Во случај кога надзорот од членот 34 од овој закон се врши кај субјект на надзорот, истиот го вршат лица вработени во стручната служба на Агенцијата, кои за тоа се овластени од директорот на Агенцијата (во натамошниот текст: овластено лице).

(2) Агенцијата на овластеното лице му издава службена легитимација која му служи за докажување на неговото службено својство и која е должен да ја покаже при вршењето на надзорот.

(3) Формата и содржината на службената легитимација од ставот (2) на овој член и начинот на издавање и одземање се утврдуваат со подзаконски акт.

(4) Во случаи кога се врши редовен надзор кај субјект на надзорот, Агенцијата е должна писмено за тоа да го извести субјектот на надзорот најмалку еден ден пред почетокот на надзорот. Во писменото известување Агенцијата е должна да даде образложение за причините за вршење на надзор.

(5) Одредбите од ставот (4) на овој член не се применуваат во случаи кога со известувањето би се намалила ефикасноста на надзорот, кога се работи за заштита на јавниот интерес, сериозна закана по јавната безбедност, сигурноста или здравјето на луѓето, или во случаи кога се врши вонреден стручен надзор.

Права на овластено лице

Член 38

При вршење на надзор овластеното лице има право:

- да бара достава на податоци и информации во согласност со членот 55 од овој закон и истите да ги проверува, како и да побара од субјектот на надзорот или неговите овластени вработени да ги подготват потребните копии и документи кои се изработени на странски јазик да бидат преведени на македонски јазик и неговото кирилско писмо и да бидат заверени од овластен судски преведувач,

- да врши надзор во деловни простории и други објекти што не се користат како живеалиште,
- да проверува идентификациски документи на лица поради потврдување на нивниот идентитет во согласност со закон,
- да бара од субјектот на надзорот или од неговите вработени писмено или усно објаснување во врска со прашања од делокругот на надзорот,
- да обезбеди звучни и видеозаписи кои можат да бидат искористени при надзорот,
- да изврши запечатување на просториите и/или комуникациските средства или опрема, согласно со членот 47 од овој закон и
- привремено да ги одземе комуникациските средства или опремата, согласно со членот 47 од овој закон.

Известување на надлежниот орган

Член 39

Ако при вршењето на надзор овластеното лице утврди неправилности за чие отстранување не е надлежна Агенцијата, истото записнички го констатира, а Агенцијата го известува надлежниот орган.

Обврска на субјектот на надзорот во постапката на надзор

Член 40

- (1) Субјектот на надзорот е должен на овластеното лице кое врши надзор да му овозможи непречено вршење на надзорот и да му ги даде сите информации и податоци потребни за вршење на надзорот.
- (2) Субјектот на надзорот е должен на овластеното лице кое врши надзор да му ги обезбеди условите неопходни за непречена работа и утврдување на фактичката состојба.
- (3) Субјектот на надзорот е должен на овластеното лице кое врши надзорда му овозможи во определениот рок утврден од овластеното лице пристап до просториите и документите што се предмет на надзорот.

Права на субјектот на надзорот во постапката на надзор

Член 41

(1) Субјектот на надзорот има право да дава изјави на записник и забелешки во однос на постапката на надзорот, односот на овластеното лице кое го врши надзорот или точноста на утврдената фактичка состојба, со образложение за причините за тоа.

(2) Субјектот на надзорот има право да одбие да го потпише записникот, ако не се согласува со фактите кои се наведени во записникот или ако му е оневозможено правото од ставот (1) на овој член.

(3) Одбивањето да се потпише записникот не го спречува натамошното водење на постапката на надзор.

Обврски за другите лица

Член 42

(1) Лицето кое не е субјект на надзорот во постапката на вршење на надзор е должно да овозможи вршење на надзор кога постои основано сомневање дека во неговите простории и објекти се врши дејност или се наоѓаат предмети кои се во врска со надзорот.

(2) Ако лицето од ставот (1) на овој член не дозволи вршење на надзор, кон него ќе се применуваат овластувањата кои овластеното лице кое го врши надзорот ги има како кон субјектот на надзор.

Вршење на надзор без присуство на субјектите на надзорот

Член 43

(1) Ако овластеното лице кое го врши надзорот на денот на кој го најавил надзорот не го затече одговорното лице кај субјектот на надзорот или физичкото лице кај кое е потребно да се изврши надзор, овластеното лице на местото на надзорот ќе му остави писмена покана во определено време да биде присутен заради вршење на надзорот.

(2) Подоцнежното оштетување, уништување или отстранување на писмената покана не влијае на уредноста на доставувањето.

(3) Ако лицето од ставот (1) на овој член не се јави на писмената покана, овластеното лице ќе го изврши надзорот во присуство на друго лице вработено кај субјектот на надзорот.

Попречување на овластено лице кое врши надзор

Член 44

- (1) Овластеното лице кое го врши надзорот има право да го предупреди или да го отстрани лицето кое го попречува вршењето на надзорот.
- (2) Ако овластеното лице кое го врши надзорот процени дека надзорот не може да се изврши ни со преземање на мерките од ставот (1) на овој член, ќе побара асистенција од орган на државната управа под услови и во постапка утврдена со закон.

Записник

Член 45

- (1) За извршениот надзор овластеното лице кое го врши надзорот составува записник на местото на вршење на надзорот.
- (2) Овластеното лице кое го врши надзорот и субјектот на надзорот го потпишуваат записникот по завршувањето на надзорот. На субјектот на надзорот му се предава примерок од записникот.
- (3) Ако субјектот на надзорот одбие да го потпише записникот, овластеното лице кое го врши надзорот ќе ги наведе причините за одбивањето.
- (4) Записникот треба да содржи приказ на утврдената фактичка состојба при извршениот надзор, како и констатирани забелешки, изјави и други релевантни факти и околности.
- (5) Образецот на формата и задолжителните елементи на записникот од извршениот надзор ги пропишува Агенцијата.
- (6) Овластеното лице кое го врши надзорот е должно најдоцна во рок од три дена од денот на извршениот надзор, записникот од извршениот надзор и писмениот извештај од членот 36 од овој закон да ги достави до директорот на Агенцијата.

Надзор кај непознати субјекти

Член 46

- (1) Во случаите кога овластеното лице кое го врши надзорот не може да утврди кој е субјектот на надзорот во постапката, овластеното лице на местото на надзорот ќе остави писмена покана до непознат субјект на надзорот во определен ден и час да биде присутен на вршењето на надзорот.

(2) Ако непознатиот субјект на надзорот не се јави на поканата од ставот (1) на овој член, надзорот ќе се изврши без присуство на субјектот на надзорот во присуство на друго лице вработено кај субјектот на надзорот.

Запечатување и привремено одземање на предмети

Член 47

(1) Кога овластеното лице кое го врши надзорот утврди дека субјектот на надзорот прави штетна интерференција во работата и користењето на други комуникациски мрежи и средства или не постапил по мерките изречени од страна на Агенцијата во согласност со овој закон, и тоа: забрана за обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, забрана за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви, како и временска забрана за обезбедување на некоја услуга или на пакет на услуги, ќе изврши запечатување на просториите во кои се сместени комуникациските средства и опрема или комуникациските средства и опрема со чие работење е направена повреда на одредбите од овој закон.

(2) Запечатувањето од ставот (1) на овој член се означува со жиг чија содржина и форма ги пропишува Агенцијата.

(3) По писмено барање на субјектот на надзорот на кој му е извршено запечатувањето, овластеното лице во рок од пет дена од денот на приемот на барањето, доколку утврди дека се отстранети неправилностите и недостатоците поради кои е извршено запечатувањето од ставот (1) на овој член ќе изврши отпечатување на просториите во кои се сместени комуникациските средства и опрема или на комуникациските средства и опрема.

(4) Овластеното лице кое го врши надзорот има право привремено да ги одземе комуникациските средства или опремата со чие работење е направена повреда на одредбите од овој закон, за што на субјектот на надзор му издава потврда за одземената опрема.

(5) Потврдата од ставот (4) на овој член содржи податоци за името и презимето, односно називот на субјектот на надзорот, времето и местото на одземање на опремата, правниот основ за одземање на опремата, точно назначување на одземената опрема по вид и количина, потпис од одговорното лице на субјектот на надзорот и други податоци потребни за идентификација на одземената опрема и име и презиме на овластеното лице.

(6) Привремено одземената опрема, со соодветно барање за поведување на прекршочна постапка, Агенцијата ги предава на надлежниот прекршочен орган.

(7) Агенцијата е должна да обезбеди услови за чување на привремено одземената опрема до нејзиното предавање на надлежниот прекршочен орган.

Мерки во случај на повреда на прописите

Член 48

(1) Доколку Агенцијата при вршење на надзор утврди дека оператор при своето работење не е усогласен со еден или повеќе од условите утврдени со овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од страна на Агенцијата, како и со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и/или серии на броеви, таа за тоа писмено ќе го извести операторот и ќе му даде рок не пократок од 30 дена од денот на приемот на писменото известување да ја отстрани утврдената неусогласеност.

(2) Доколку операторот не ја отстрани утврдената неусогласеност согласно со ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе покрене прекршочна постапка, а во случај кога се работи за неусогласеност со обврските за пристап наметнати од страна на Агенцијата по извршената анализа на релевантниот пазар што предизвикува значителна штета на развојот на конкуренцијата, Агенцијата со решение и ќе му нареди на операторот во рок од десет дена од денот на приемот на решението да престане со обезбедувањето на некоја услуга или на пакет на услуги се додека се обезбеди усогласеноста со обврските наметнати од Агенцијата.

(3) Во случај кога се работи за неусогласеност што се однесува на недоставување на информации согласно со членот 55 од овој закон или неусогласеност со обврската за транспарентност согласно со членот 84 од овој закон, Агенцијата против операторот ќе покрене прекршочна постапка без притоа да ги примени одредбите од ставот (1) на овој член.

(4) Во случај кога се работи за сериозни или повторени неусогласености, а мерките што Агенцијата ги презела согласно со ставот (2) на овој член не ги дале очекуваните резултати, директорот на Агенцијата може да донесе решение со кое на операторот ќе му забрани обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, ќе му го отповика правото на користење на радиофреквенции, како и правото на користење броеви и/или серии на броеви.

(5) Без оглед на одредбите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член, во случај кога Агенцијата има доказ дека постои неусогласеност што претставува итна и сериозна закана за јавната безбедност, сигурноста или здравјето на луѓето, или ќе им создаде сериозни економски или оперативни проблеми на другите оператори или други корисници на радиофреквенции, директорот на Агенцијата ќе донесе решение со кое на операторот ќе му изрече итна временна мерка забрана за обезбедување на некоја услуга или на пакет на услуги со цел да се отстрани несусогласеноста. Рокот за кој е изречена временната мерка не може да биде подолг од три месеци.

(6) Директорот на Агенцијата по донесувањето на решението од ставот (5) на овој член ќе му овозможи на операторот во рок којшто не може да биде подолг од 15 дена од денот на

приемот на решението да го изнесе својот став по однос на утврдената неусогласеност и да предложи превентивни мерки за отстранување на истата.

(7) Доколку во рокот за кој е изречена времената мерка од ставот (5) на овој член, операторот не ја отстрани утврдената неусогласеност, Агенцијата може рокот за кој е изречена времената мерка да го продолжи за период кој не може да биде подолг од три месеци.

(8) Доколку операторот ја отстрани утврдената неусогласеност Агенцијата во рок од три дена од денот на истекот на рокот за кој е изречена времената мерка ќе донесе решение со кое ќе ја укине изречената времената мерка.

Право на судска заштита

Член 49

(1) Решението на директорот на Агенцијата донесено во случај на повреда на одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од страна на Агенцијата, како и на усогласеноста со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и серии на броеви, е конечно и извршно.

(2) Против решение на директорот на Агенцијата незадоволната страна има право на тужба за поведување на управен спор пред управниот суд.

(3) Тужбата за поведување на управен спор се поднесува во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

Глава петта

ПРЕКРШОЧЕН ОРГАН

Надлежност за прекршок

Член 50

(1) За прекршоците определени во членовите 180 и 181 од овој закон надлежен прекршочен орган е надлежниот суд.

(2) За прекршоците определени во членовите 182, 183, 184 и 185 од овој закон надлежен прекршочен орган е Агенцијата.

(3) Прекршочната постапка пред Агенцијата ја води и прекршочна санкција изрекува Комисијата за одлучување по прекршок формирана со решение донесено од директорот на Агенцијата.

(4) Комисијата за одлучување по прекршок се состои од три члена од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата. Членовите на Комисијата треба да имаат високо образование од правните науки и работно искуство од најмалку три години во областа од кои еден е дипломиран правник со положен правосуден испит кој е претседател на Комисијата.

(5) Мандатот на членовите на Комисијата за одлучување по прекршок е со времетраење од три години со право на повторен избор.

(6) Покрај членовите на Комисијата за одлучување по прекршок, директорот на Агенцијата може да определи секретар на Комисијата кој врши административни работи за Комисијата и заменици членови, кои по исклучок, учествуваат во работата на Комисијата во случај на отсуство на некој од членовите.

(7) Начинот на работа на Комисијата за одлучување по прекршок, водењето на евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки, како и начинот на пристап до информациите кои се содржани во евиденцијата, се уредува со Деловник за работа на Комисијата за одлучување по прекршок што го донесува директорот на Агенцијата.

(8) Против решенијата на Комисијата за одлучување по прекршок со кои се изрекува прекршочна санкција може да се поведе управен спор.

(9) Член на Комисијата за одлучување по прекршок може да се разреши:

1) со истекот на времето за кое е именуван;

2) по негово барање;

3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон;

4) ако биде осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеци;

5) ако му се утврди трајна неспособност;

6) ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука;

7) ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Комисијата за одлучување по прекршок или

8) ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Комисијата за одлучување по прекршок.

(10) Предлог за разрешување на член на Комисијата за одлучување по прекршок за случаите од ставот (9) точки од 3 до 8 на овој член поднесува претседателот на Комисијата до директорот на Агенцијата.

(11) Комисијата за одлучување по прекршок има право да изведува докази и да собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

(12) Членовите на Комисијата за одлучување по прекршок се самостојни и независни во работата на Комисијата и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.

(13) Комисијата за одлучување по прекршок работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

(14) Комисијата за одлучување по прекршок води единствена евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки на начин утврден во Деловникот за работа на Комисијата за одлучување по прекршок.

(15) Евиденцијата од ставот (14) на овој член ги содржи следниве лични податоци име и презиме, единствен матичен број на граѓанинот (ЕМБГ), место и датум на раѓање, место на живеење, улица и број, адреса на привременото престојувалиште, занимање, државјанство, ако физичкото лице е странец, тогаш наместо ЕМБГ број на патната исправа, а за одговорно лице во правното лице и функцијата што ја врши во тоа правно лице. Рокот на чување на личните податоци е пет години од денот на правосилноста на одлуката на изречената санкција.

Порамнување

Член 51

Пред поднесување на барање за прекршочна постапка за прекршоците утврдени во членовите 182, 183, 184 и 185 од во овој закон се спроведува постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

Застареност

Член 52

(1) Прекршочната постапка не може да се поведе ниту да се води ако поминат три години од денот кога е сторена повредата на некое право загарантирано со овој закон.

(2) Застарувањето на прекршочното гонење започнува од денот кога се дознало за повредата на некое право загарантирано со овој закон.

(3) Застарувањето не тече за времето за кое според законот гонење не може да започне или да продолжи.

(4) Застарувањето се прекинува со секое процесно дејствие што се презема заради гонење на сторителот на повредата. Застарувањето се прекинува и кога сторителот во времето додека тече рокот на застареноста стори, исто така, тежок или потежок прекршок. По секој прекин застарувањето започнува повторно да тече.

(5) Застареност на прекршочното гонење настанува во секој случај кога ќе измине два пати онолку време колку што според закон се бара за застареност на прекршочното гонење.

Глава шеста

РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ

Постапка за решавање на спор

Член 53

(1) Агенцијата води постапка за решавање на спорови меѓу:

- оператори во согласност со одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и обврските наметнати од страна на Агенцијата,
- оператори и правни лица кои управуваат со физичка инфраструктура, согласно со овој закон и
- крајни корисници и оператори согласно со одредбите од овој закон.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член Агенцијата започнува постапка за решавање на спор на барање на една од страните во спорот.

(3) По приемот на барањето од ставот (2) на овој член Агенцијата, пред да ја започне постапката за решавање на спор, е должна на страните во спорот да им ја предложи постапката за посредување утврдена во членот 54 од овој закон.

(4) Доколку која било од страните во спорот не ја прифати постапката за посредување од ставот (3) на овој член, или доколку во постапката за посредување не дојде до склучување на спогодба меѓу страните во спорот, Агенцијата по барање на една од страните во спорот или по службена должност доколку се работи за спор за обврските од членот 73 од овој закон, ќе го реши спорот.

(5) Во постапката на решавање на спорови Агенцијата ги применува одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

(6) Доколку која било од страните во постапката за решавање на спор пред Агенцијата, за истиот спор започне судска постапка, постапката за решавање на спор пред Агенцијата се запира.

(7) Агенцијата е должна да го реши спорот во најкраток можен временски рок, а најдоцна во рок од четири месеци од денот на започнувањето на постапката за решавање на спорот, освен во исклучителни околности кога истиот може да биде продолжен.

(8) Агенцијата е должна при решавање на споровите да ги има предвид и целите и регулаторните начела од членот 7 од овој закон. Во постапката за решавање на спор страните се должни во целост да соработуваат со Агенцијата. Операторите, во согласност со членот 55 од овој закон, во врска со постапката за решавање на спор се должни на Агенцијата да и ги достават сите собрани информации со кои располагаат.

(9) Агенцијата е должна јавно да ги објавува одлуките во врска со споровите при што треба да ја има предвид заштитата на личните податоци и забраната за објавување на деловни тајни на странките.

Посредување

Член 54

(1) Агенцијата на страните во спорот им предлага постапка на посредување со цел за истите меѓусебно да се договорат со склучување на спогодба.

(2) Агенцијата е должна во рок од осум дена од денот на приемот на барањето за решавање на спор на страните во спорот да им достави писмен предлог за спроведување на постапка за посредување.

(3) Постапката на посредување ќе се спроведе доколку страните во спорот во рок од пет дена од денот на приемот на писмениот предлог од ставот (2) на овој член писмено ќе ја известат Агенцијата дека се согласни да се спроведе постапка на посредување.

(4) Во постапката на посредување Агенцијата има улога на посредник и ја води постапката на посредување применувајќи ги начелата на непристрасност, еднаквост и правичност и притоа водејќи сметка за испочитување на целите и регулаторните начела од членот 7 од овој закон.

(5) При спроведување на постапката на посредување сите страни што се учесници во постапката се должни да го почитуваат начелото на доверливост.

(6) Начинот на спроведување на посредувањето ќе го пропише Агенцијата.

Глава седма

ДОСТАВУВАЊЕ, ЕВИДЕНЦИЈА, ЧУВАЊЕ И ОБЈАВУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИ И ИНФОРМАЦИИ

Доставување на податоци и информации

Член 55

(1) Операторите се должни на Агенцијата да и доставуваат податоци и информации, вклучително и документи и финансиски информации, а кои Агенцијата ќе ги користи за вршење на надлежностите утврдени со овој закон, а особено за:

а) систематска или поединечна контрола на усогласеноста со:

- обврската за уплата на средства во фондот за универзална услуга,

- обврската за плаќање на надоместоците кон Агенцијата,

- обврската за ефикасното и ефективното користење на радиофреквенциите броевите и/или сериите на броеви и

- обврските наметнати од страна на Агенцијата согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него;

б) поединечна усогласеност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и поединечните акти на Агенцијата во случај кога:

- е поднесена жалба,

- Агенцијата има сознанија дека се сторени повреди на одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на него, наметнатите обврски или условите за користење на радиофреквенции или условите за користење на броеви и/или серии на броеви или

- Агенцијата по службена должност спроведува постапка за утврдување на усогласеноста на работењето на операторите со одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на него, наметнатите обврски или условите за користење на радиофреквенции или условите за користење на броеви и серии на броеви;

в) постапка за и процена на барањето за доделување право за користење на ограничените ресурси во согласност со овој закон;

г) објавување на извештаи или компаративни прегледи за квалитетот и цената на услугите кои се од корист за потрошувачите;

д) јасно утврдени статистички цели;

ѓ) анализа на пазарот;

е) заштита на ефикасна употреба и обезбедување ефикасно управување со радиофреквенциите;

ж) евалуација на развојот на идни мрежи или услуги кои можат да имаат влијание врз големопродажните услуги што и се достапни на конкуренцијата;

з) сметководствени податоци за малопродажните пазари кои се поврзани со големопродажните пазари;

с) планови за набавување на опремата за електронските комуникациски мрежи и

и) планови за вклучување на трети страни во процесот на набавката.

(2) Податоците и информациите од ставот (1) точки а), б), г) д) ѓ) е), ж) и з) на овој член Агенцијата не смее да ги бара пред или како услов за започнување со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(3) Информациите кои ги бара Агенцијата треба да бидат пропорционални и објективни на целта за којашто ќе бидат употребени.

(4) Операторите се должни на пишано барање на Агенцијата да и ги достават информациите од ставот (1) на овој член, на ниво на деталност и во рок којшто не може да биде пократок од 15 дена од денот на приемот на барањето, без надоместок. Агенцијата е должна во барањето да ги наведе причините за користење на побараните информации.

(5) Агенцијата може доверливите податоци и информации кои ги има добиено да ги користи само за цели за коишто тие се побарани со почитување на доверливоста на истите.

Евиденција и чување на податоци

Член 56

(1) Агенцијата води евиденција и чува документација која содржи податоци за:

а) оператори;

б) корисници на доделени радиофреквенции;

в) корисници на доделени броеви и/или серии на броеви;

г) референтни понуди за интерконекција или пристап од операторите;

д) договори за интерконекција склучени од оператори со значителна пазарна моќ на релевантен пазар на комуникациски услуги;

ѓ) договорите за интерконекција меѓу домашните оператори, како и меѓу домашните и странските оператори;

е) пресметки за надоместоци и трошоци за обезбедување на универзална услуга и

ж) други податоци што ќе ги определи Агенцијата.

(2) Агенцијата води евиденција и ја чува документацијата од ставот (1) на овој член во својата информативна база на податоци.

(3) Агенцијата води евиденција и чува податоци за операторите кои се однесуваат на:

а) назив, седиште, број на судска регистрација, ЕДБ, име и адреса на правен застапник за правни лица;

б) нотификација за јавните комуникациски мрежи и/или јавни комуникациски услуги;

в) датумот на почеток, промена или престанок на обезбедување на јавни комуникациски услуги;

г) одлуки за определување на оператори со значителна пазарна моќ на релевантен пазар;

д) исполнување на обврските на операторите што произлегуваат од овој закон и

ѓ) изречени казни за повреда на одредбите од овој закон.

(4) Агенцијата води евиденција и чува податоци за корисниците на радиофреквенции кои се однесуваат на:

а) назив, седиште, број на судска регистрација и ЕДБ за правни лица;

б) име, адреса и единствен матичен број на граѓаните;

в) одобренија за користење на радиофреквенции;

г) исполнување на обврската за плаќање на надоместокот за користење на радиофреквенции;

д) изречени казни за сторени повреди на одредбите од овој закон и

ѓ) други податоци што ќе ги определи Агенцијата.

(5) Агенцијата води евиденција и чува податоци за корисниците на доделени броеви и/или серии на броеви кои се однесуваат на:

а) назив, седиште, број на судска регистрација и ЕДБ и име и адреса на правен застапник за правни лица;

б) решенијата за доделените броеви и/или серии на броеви;

в) исполнување на обврската за плаќање на надоместокот за користење на доделени броеви и/или серии на броеви;

г) изречени казни за сторени повреди на одредбите од овој закон и

д) други податоци што ќе ги определи Агенцијата.

(6) Податоците и документацијата од овој член Агенцијата е должна редовно да ги ажурира.

(7) Агенцијата ги чува податоците од ставот (3) на овој член се додека операторот обезбедува јавна комуникациска услуга во согласност со овој закон, а потоа во архива следните пет години. Агенцијата ги чува податоците од ставовите (4) и (5) на овој член се додека правното или физичкото лице има право да ја користи радиофреквенцијата, бројот и/или серии на броеви, а потоа во архива следните пет години по истекот на таквите права.

Објава на податоци и информации

Член 57

(1) Агенцијата е должна на својата веб страница да објавува податоци и информации за:

- склучени договори за интерконекција на операторите со значителна пазарна моќ,
- референтните понуди на операторите со значителна пазарна моќ,
- пресметаниот надоместок и трошоците за обезбедување на универзална услуга,
- одобреността за користење на радиофреквенции и решенијата за доделување на броеви и/или серии на броеви,
- издадени дозволи на радиоаматери,
- преносот или издавањето на правото на користење на доделени радиофреквенции и доделени броеви и/или серии на броеви,
- јавни повици за добивање на мислење од заинтересираните страни,
- јавни повици и тендери кои ги спроведува Агенцијата,
- одлуки во врска со решавањето на спорови и

- завршени постапки на надзор.

(2) Агенцијата на својата веб страница објавува и податоци и информации со цел да го поттикне користењето на броевите на службите за итни повици, како и користењето на телефонските броеви 116 (хуз) што се наменети за услуги од општествено значење.

(3) Податоците и информациите утврдени во ставовите (1) и (2) на овој овој член, Агенцијата ги објавува и на друг начин согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(4) При објавувањето на податоците и информациите од ставовите (1) и (2) на овој член, Агенцијата е должна на соодветен начин да води сметка за доверливоста на податоците и информациите, како и заштитата на личните податоци согласно со овој и друг закон.

Податоци и информации што не и се достапни на јавноста

Член 58

(1) На јавноста нема да и бидат достапни податоци и информации што се сметаат за деловна тајна, како и податоци и информации согласно со Законот за класифицирани информации.

(2) За деловна тајна ќе се смета особено:

- секој податок и информација која согласно со закон или друг пропис е утврдена како деловна тајна,

- секој податок и информација која е утврдена како деловна тајна во согласност со општиот или друг акт на сопственикот на податокот и

- секој податок и информација која е утврдена како деловна тајна во согласност со акт донесен од страна на Агенцијата.

(3) Доколку податоците и информациите од членот 57 став (1) од овој закон содржат деловна тајна операторот треба истите да ги означат како деловна тајна.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член операторот е должен на Агенцијата да и достави и примерок од документацијата која не ја содржи деловната тајна. Доколку само означат кои податоци се сметаат за деловна тајна, а не достават примерок од дописот и/или документацијата без деловна тајна, Агенцијата ќе побара од тој оператор да го достави дописот и/или документацијата без деловна тајна. Ако операторот не постапи по барањето на Агенцијата ќе се смета дека таквиот допис и/или документација не содржи деловна тајна.

(5) Без оглед на одредбите од ставот (2) на овој член, за деловна тајна нема да се сметаат податоци или документација која на кој било начин била јавно достапна или се објавува

врз основа на посебни прописи или одлука на сопственикот на податоците, како и во случај од ставот (4) на овој член.

(6) Членовите на Комисијата на Агенцијата, директорот на Агенцијата и вработените во стручната служба на Агенцијата се должни да ја чуваат деловната тајна, без оглед на начинот на кој ја дознале. Обврската за чување на деловната тајна трае пет години по престанокот на работниот однос во Агенцијата или по престанокот на мандатот.

Глава осма

УСЛОВИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И/ИЛИ УСЛУГИ

Обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги

Член 59

Правните и физичките лица кои обезбедуваат јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, како и придружни средства се должни да ги исполнуваат условите предвидени со овој и друг закон и прописите донесени врз основа на нив, како и меѓународните договори од областа на електронските комуникации што ги склучила или на кои им пристапила Република Македонија и да не ги загрозуваат јавниот ред, животот и здравјето на луѓето, јавната безбедност и одбраната на земјата.

Постапка за нотификација

Член 60

(1) Пред започнување со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги се доставува нотификација до Агенцијата.

(2) Врз основа на нотификацијата од ставот (1) на овој член операторот има право да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, односно да гради, работи и управува со јавна електронска комуникациска мрежа или да овозможи достапност на истата, согласно со овој закон.

(3) Нотификацијата од ставот (1) на овој член содржи податоци кои на Агенцијата ќе и овозможат водење на службена евиденција за операторите, како и вршење на надзор. Нотификацијата содржи:

а) име и адреса на операторот;

б) краток опис на јавните комуникациски мрежи и/или услуги и начинот на нивната физичка изведба, и

в) датум на започнување со обезбедувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(4) Агенцијата е должна во рок од 15 дена од добивањето на нотификацијата која не ги содржи сите потребни податоци и документација од ставот (3) на овој член да го извести подносителот на нотификацијата да ја дополни нотификацијата со потребните податоци, во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето.

(5) Агенцијата врши регистрација на операторот со запишување во службената евиденција во рок од седум дена од добивањето на нотификацијата по која ќе му достави писмена потврда за извршена регистрација.

(6) Оператор има обврска да ја извести Агенцијата за промена на податоците од ставот (3) точка а) на овој член дадени во нотификацијата во рок од 30 дена од денот на настанатата промена. За промена на податоците од ставот (3) точка в) на овој член, операторот има обврска да ја извести Агенцијата пред датумот наведен во нотификацијата, освен во случај на виша сила, кога Агенцијата се известува во рок од десет дена по датумот наведен во нотификацијата. Агенцијата ќе го избрише од нејзината службена евиденција операторот кој не започнал со работа на датумот определен во нотификацијата, а не ја известил Агенцијата за промена на истиот, како и во случај на стечај или ликвидација.

(7) Оператор има обврска да ја извести Агенцијата за престанок со обезбедување на јавната електронска комуникациска мрежа и/или услуга во рок не подолг од 90 дена пред датумот на престанок со обезбедување на јавната електронска комуникациска мрежа и/или услуга. Во известувањето операторот е должен да го опише начинот на кој ќе биде обезбедено чување на податоците согласно со овој закон, како и начинот на пристап до истите.

(8) Агенцијата со пропис донесен врз основа на овој закон ќе ги пропише содржината и формата на нотификацијата, потребната документација и потврдата за регистрација.

(9) Агенцијата е должна на својата веб страница да објавува податоци за нотифицираните оператори.

Глава деветта

ИЗГРАДБА НА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И ПРИДРУЖНИ СРЕДСТВА

Прописи, стандарди и/или технички спецификации

Член 61

(1) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства, интерфејси и други мрежни елементи треба да бидат планирани, проектирани, изградени, одржувани и да работат во согласност со овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон,

прописите за просторно планирање и градење, прописите за заштита на животната средина, прописите, стандардите и/или техничките спецификации содржани во препораките на Европската унија.

(2) Доколку не постојат препораки од ставот (1) на овој член се применуваат стандардите и/или техничките спецификации на Европскиот телекомуникационен институт за стандардизација (ETSI), Европскиот комитет за стандардизација (CEN), Европскиот комитет за електротехничка стандардизација (CENELEC), Меѓународната унија за телекомуникации (ITU), Меѓународната организација за стандардизација (ISO), Меѓународната електротехничка комисија (IEC) и Европската конференција на администрациите за пошти и телекомуникации (CEPT).

(3) Доколку не постојат соодветни стандарди и/или технички спецификации од ставот (2) на овој член, се применуваат нормативите на Република Македонија.

(4) Листата на прописите, стандардите и/или техничките спецификации од ставовите (1), (2) и (3) на овој член Агенцијата ги објавува на својата веб страница.

Планирање, проектирање, градење и одржување на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни средства

Член 62

(1) Градењето и одржувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни средства, се сметаат за работи од јавен интерес.

(2) Одржувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства, во смисла на прописите од областа на градењето, го опфаќа следново:

а) доградба и надградба на постојните комуникациски средства или опрема на електронски комуникациски мрежи (инсталирање или замена на опрема, зголемување на капацитети, инсталирање на комуникациски кабли во постојните цевки, реконструкција, промена на локација, заштита и поправка);

б) зајакнување и замена на постојните антенски системи и намалување или зголемување на нивната висина;

в) замена на постојните контејнери;

г) проширување на постојните системи за напојување со енергија или

д) заземјување или проширување на постојното заземјување поради замена на постојни објекти.

(3) Работите од ставот (2) на овој член треба да се извршуваат на начин со што ќе се обезбеди задржување на основните карактеристики на јавната електронска комуникациска

мрежа и придружни средства, како и на начин што ќе овозможи минимално попречување и загрозување на сопственоста.

(4) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства, освен во случај кога не постои техничка можност, мора да се градат на начин што ќе обезбеди пристап и нивно заедничко користење согласно со овој закон, а со цел да се обезбеди заштита на животната средина, заштита на просторот од непотребни интервенции, како и заштита на човековото здравје и безбедност. За таа цел, при градењето на овие електронски комуникациски мрежи и придружни средства мора да се предвиди поставување на пристапна точка која ќе го овозможи заедничкото користење на пристапниот дел на мрежата, за што Агенцијата ќе донесе одлука согласно со членот 75 од овој закон.

(5) Агенцијата во соработка со министерството надлежно за градење, со пропис подетално ќе ги пропише техниките и другите прашања кои се однесуваат на имплементацијата на одредбите од ставот (4) на овој член и членот 63 од овој закон.

Планирање, проектирање, градење на деловни или станбени згради со физичка инфраструктура за обезбедување на електронски комуникациски мрежи за пренос со големи брзини

Член 63

Деловна или станбена зграда, мора да биде планирана и изградена на начин што ќе содржи точка на концентрација лоцирана внатре или надвор од зградата, согласно со Законот за градење и прописите донесени врз основа на него, која ќе биде пристапна за оператори со цел на истите да им се овозможи пристап до физичката инфраструктура во зграда за големи брзини.

Други обврски

Член 64

(1) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој ќе се овозможи нивната комутациска или насочувачката опрема да не биде поставена надвор од Република Македонија.

(2) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој ќе се овозможи давање на приоритет на комуникациите од определени мрежни приклучни точки пред другите комуникации во случај на пад на мрежа, воена или вонредна состојба или елементарна непогода. Владата на Република Македонија ги определува групите на корисници со право на приоритетни мрежни завршни точки.

(3) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој ќе се овозможи по барање на

надлежен државен орган или тело, без надоместок да обезбедат пренос на пораки и известувања во случај на воена состојба или непосредно загрозување на независноста и суверенитетот на Република Македонија, во случај на големи природни непогоди, техничко-технолошки и еколошки несреќи и епидемии, кога постои опасност за животот и здравјето на луѓето и сигурноста на земјата.

(4) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства за јавни мобилни комуникациски услуги мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој без надоместок ќе се обезбеди пренос на СМС пораки кои содржат информации од Електронскиот дневник (Е-дневник) што го обезбедува Министерството за образование и наука.

Изведба на работи во зоната на електронска комуникациска мрежа и придружни средства

Член 65

(1) За работи кои се извршуваат во просторот во рамките на зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства, на таа заштитна зона и радиокоридорот на одредени радиостаници, Агенцијата:

- доставува мислења при постапката на изготвување и донесување на документи за просторно уредување и

- дава согласност за исполнетоста на посебните услови за изведба на работи во зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства.

(2) Начинот за одредување на зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства, како и на заштитната зона и радиокоридорот на одредени радиостаници поблиску се пропишуваат со пропис кој го донесува Агенцијата.

Обезбедување пристап до постоечка физичка инфраструктура на субјект кој управува со инфраструктурни објекти

Член 66

(1) Субјект кој управува со инфраструктурните објекти утврдени во Законот за катастар на недвижности, врз основа на добиено писмено барање од оператор на јавни електронски комуникациски мрежи е должен на истиот да му овозможи пристап до неговата физичка инфраструктура заради поставување елементи на електронски комуникациски мрежи за обезбедување големи брзини на пренос, под фер услови, рокови и цени.

(2) Субјектот од ставот (1) на овој член може да го одбие барањето од ставот (1) на овој член, само во следниве случаи:

- не постои техничката можност,

- се нарушува интегритетот и сигурноста на мрежата,
- постои ризик од можна сериозна интерференција или
- постои расположлив алтернативен начин на големопродажниот релевантен пазар за физички пристап до мрежна инфраструктура, соодветен за овозможување на електронска комуникациска мрежа за обезбедување пренос со големи брзини.

(3) Субјектот од ставот (1) на овој член е должен во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член, писмено да го извести барателот за одбивање на неговото барање и да ги наведе причините за тоа.

(4) Доколку барањето од ставот (1) на овој член е одбиено или пак не е постигнат заеднички договор за бараниот пристап во рок од два месеца од денот на приемот на барањето, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 53 од овој закон.

(5) Агенцијата во постапката на решавање на спорот од ставот (4) на овој член ќе донесе обврзувачка одлука со која ќе го реши спорот, имајќи го предвид принципот на пропорционалност и притоа каде што е соодветно ќе утврди фер рокови, услови и цени. При утврдувањето на цените, Агенцијата треба да го има предвид влијанието што ќе го има бараниот пристап врз деловниот план за инвестиции на субјектот од ставот (1) на овој член, а особено кога станува збор за изградена физичка инфраструктура за електронски комуникациски мрежи за обезбедување пренос со големи брзини не постара од шест месеци. Агенцијата ќе ја донесе одлуката за решавање на спорот, таму каде што е соодветно и во координација со локалната самоуправа.

Единствена точка за информации

Член 67

(1) Агенцијата преку веб страница обезбедува единствена точка за информации со цел заинтересираните страни, покрај другото, да добијат минимални информации, во однос на планираната изградба на јавна електронска комуникациска мрежа и средства од членот 75 од овој закон и на постоечката физичка инфраструктура на субјектот од членот 66 став (1) од овој закон, и тоа: податоци за видот, основните технички карактеристики и хоризонталната и вертикалната поставеност на подземните и надземните инфраструктурни објекти и придружната инсталација, како и податоци за субјектите кои управуваат со истите. Оператор преку пристап до единствената информациска точка може да добие и информации за начинот и условите за добивање на одобрение за градење, согласно со закон, за што Агенцијата соработува со министерството надлежно за градење.

(2) Пристапот до единствената информациска точка за добивање на минимални информации за одредена област, Агенцијата го овозможува во електронска форма при тоа имајќи ги предвид принципите на пропорционалност и недискриминација. Агенцијата нема да го овозможи пристапот до информациите со кои може да се наруши јавното

здравје и јавната безбедност, безбедноста и интегритетот на мрежите, како и до информациите што се однесуваат на оперативни и деловни тајни.

(3) Минималните податоци од ставот (1) на овој член Агенцијата ги обезбедува на начин утврден во Законот за катастар на недвижности, како и од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(4) Доколку минимални информации од ставот (1) на овој член не можат да се обезбедат преку единствената информациска точка, субјектите од членот 66 став (1) од овој закон се должни во рок од еден месец од денот на приемот на писмено барање од кој било оператор на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги да му обезбедат пристап до тие информации, под пропорционални, недискриминаторски и транспарентни услови.

(5) Субјектот од членот 66 став (1) од овој закон е должен по добиено писмено барање од оператор да му овозможи увид на самото место на елементи од неговата физичка инфраструктура. Барањето треба да содржи податоци за кои елементи од физичката инфраструктура треба да се овозможи увидот, од аспект на поставување на елементи за мрежи со големи брзини. Увидот треба да биде овозможен во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање, при што треба да се почитуваат начелата на пропорционалност, недискриминација и транспарентност.

(6) Субјектот од членот 66 став (1) од овој закон е должен по добиено писмено барање од оператор да му ги стави на располагање следниве минимални информации кои се однесуваат на тековни или планирани градежни работи поврзани со неговата физичка инфраструктура за која има добиено одобрение за градење, или одобрението за градење е во постапка на издавање или планира во следните шест месеци да поднесе барање за добивање на одобрение за градење, и тоа:

- локација и вид на градежни работи,
- мрежни елементи кои ќе бидат инволвирани во градежните работи,
- предвиден датум на започнување со градежните работи и нивното времетраење и
- лица за контакт.

(7) Субјектот од членот 66 став (1) од овој закон е должен во рок од 60 дена од денот на приемот на писменото барање, од ставот (6) на овој член да ги обезбеди бараните информации под пропорционални, недискриминаторски и транспарентни услови и истите да и ги направи достапни на Агенцијата заради овозможување пристап до тие информации преку единствената информациска точка.

(8) Субјектот од членот 66 став (1) од овој закон може да го одбие барањето од ставот (6) на овој член, доколку:

- бараните информации претходно ги направил јавно достапни во електронска форма или
- пристапот до тие информации е овозможен преку единствената информациска точка.

(9) Во случај на спор во врска со ставовите (4) до (8) на овој член, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 53 од овој закон. Агенцијата, ќе донесе обврзувачка одлука со која ќе се реши спорот имајќи го предвид принципот на пропорционалност.

(10) Агенцијата во соработка со министерството надлежно за градење може да донесе подзаконски акт со кој ќе се утврдат исклучоци од обврските согласно со ставовите (1), (3), (4) и (5) на овој член, а се однесуваат за случаи кога на одредена физичка инфраструктура не е технички возможно да се постави јавна електронска комуникациска мрежа за обезбедување на големи брзини за пренос.

(11) Оператор има право преку единствената информациска точка, во електронска форма, да поднесе барање за добивање на одобрение за градење за поставување на елементи за електронска комуникациска мрежа за обезбедување пренос со големи брзини. Со ова ќе се обезбеди барањето на операторот да биде проследено до соодветниот надлежен орган за издавање на одобрение за градење, како и да се овозможи следење на почитувањето на роковите за издавање на одобрението за градење од страна на надлежниот орган.

Координација на градежни работи

Член 68

(1) Правно лице кое изведува градежни работи кои се финансирани со јавни средства е должно под недискриминаторски и транспарентни услови, да задоволи секое разумно барање за склучување на договор за меѓусебно координирање на градежните работи доставено од оператор заради изградба и поставување на јавна електронска комуникациска мрежа за обезбедување на пренос со големи брзини, под услов тоа да не повлекува никакви дополнителни трошоци за првично предвидените градежни работи.

(2) Операторот е должен барањето за склучување на договор за меѓусебно координирање на градежните работи да го достави до правното лице од ставот (1) на овој член не пократко од еден месец пред да ја достави потребната проектна документација до надлежниот орган за добивање на одобрение за градење, согласно закон.

(3) Доколку во рок од еден месец од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член не се постигне договор за меѓусебно координирање на градежните работи, која било од страните има право да побара од Агенцијата да го реши спорот.

(4) Агенцијата имајќи ги предвид принципите на пропорционалност ќе издаде обврзувачка одлука со која ќе го реши спорот од ставот (3) на овој член и притоа ќе утврди фер и недискриминаторски рокови и услови како и надоместоци, каде што е соодветно

(5) Агенцијата во соработка со локалната самоуправа, информациите за правните лица од ставот (1) на овој член ги објавува преку единствената информациска точка од членот 67 од овој закон.

Обезбедување пристап до физичка инфраструктура во зграда за големи брзини

Член 69

(1) Имател на правото за користење на физичка инфраструктура во зграда за големи брзини, врз основа на добиено писмено барање од кој било оператор на јавни електронски комуникациски мрежи, е должен на истиот, под не дискриминаторски услови и рокови да му овозможи пристап до точката за концентрација на зградата, како и да му овозможи пристап до физичката инфраструктура во зградата за големи брзини, во случај кога дуплирањето на инфраструктурата е економски неефикасно или физички е непрактично. Операторот кој бара пристап е должен пристапот до точката за концентрација на зградата да го обезбеди на сопствен трошок и со минимално нарушување на приватниот имот.

(2) Доколку не постои физичка инфраструктура во зграда за големи брзини, оператор на јавни електронски комуникациски мрежи има право да постави мрежна завршна точка во просториите на претплатникот со кого има склучено договор за обезбедување на широкопојасен пристап до услуги, кое треба да биде со минимално нарушување на имотот и на сопствен трошок.

(3) Доколку во рок од еден месец од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член, не е постигнат договор за пристап, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 53 од овој закон.

(4) Агенцијата во постапката на решавање на спорот од ставот (3) на овој член ќе донесе обврзувачка одлука со која ќе го реши спорот, имајќи го предвид принципот на пропорционалност.

(5) Оператор на јавни електронски комуникациски мрежи на кого му е овозможен пристапот согласно со ставовите (1) и (2) на овој член е должен во рок од 30 дена од денот на склучувањето на договорот, на Агенцијата да и достави информации во врска со реализацијата на пристапот, заради овозможување достапност до тие информации преку единствената информациска точка согласно со членот 67 од овој закон.

Експропријација, право на службеност и други ограничувања на правото на сопственост

Член 70

Сопственичките и други права врз недвижен имот можат да бидат експроприрани, односно да се востанови правото на службеност и други ограничувања на правото на сопственост во случај на изградба и одржување на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни средства, во согласност со закон.

Надзор

Член 71

Агенцијата во соработка со министерството надлежно за градење врши надзор над спроведувањето на одредбите од оваа глава од овој закон.

Член 71-а

Национална канцеларија за бродбенд компетентност - НКБК (Broadband Competence Office)

(1) Национална канцеларија за бродбенд компетентност (во натамошниот текст: НКБК) е експертско и советодавно тело за поддршка на инвестиции во бродбенд мрежи.

(2) НКБК ги има следниве надлежности:

- учествува во работата на мрежата од канцеларии за бродбенд компетентност во европската Унија и во регионот,

- дава мислења и предлози за постигнување на побрз развој на електронските комуникации, а особено на бродбендот во државата,

- соработува со државните органи, органите на државната управа, јавните претпријатија, единиците на локалната самоуправа, јавните установи и институции како и правните лица со јавни овластувања и трговските друштва во целосна државна сопственост и обезбедува поддршка за развојни планови/проекти/студии поврзани со бродбенд мрежи, како и поддршка во нивната имплементација,

- дава мислења и предлози за користењето и потребниот развој на оптичката инфраструктура која е изградена или ќе се гради со јавни средства,

- учествува при утврдувањето на целни области во кои ќе се користи државна помош за изградба и развој на бродбенд мрежи,

- дава мислења и предлози при изградба на бродбенд мрежи со користење на државна помош за: можни технички решенија, инвестициски и бизнис модели, услови за избор на оператор, ценовна политика и поврзани прашања,

- учествува, дава мислења и предлози при подготовката на планови за промоција на бродбендот во државата,

- учествува на јавни расправи и консултации кои се однесуваат на изградба на бродбенд мрежи преку користење на државна помош,

- учествува при утврдувањето на локациите за обезбедување бесплатен безжичен WIFI интернет пристап во општините,

- учествува, дава мислења и предлози при подготовката на идни национални стратешки документи и планови за развој кои имаат поврзаност со развојот на бродбендот,

- го следи спроведувањето на усвоените национални стратешки документи и планови за развој на бродбендот во државата, исполнувањето на националните бродбенд таргети утврдени во истите и дава мислења и предлози за ревидирање на истите,

- најмалку два пати годишно подготвува извештај до министерот за информатичко општество и администрација за развој на бродбендот во државата во однос на развој на бродбенд пазарот во Европската Унија, согласно со DESI (The Digital Economy and Society Index) и извештај за спроведувањето на усвоените стратешки документи и планови за развој на бродбендот во државата, исполнувањето на националните бродбенд таргети утврдени во истите.

(3) НКБК за својата работа одговара пред министерот за информатичко општество и администрација.

Состав на НКБК

Член 71-б

(1) НКБК се состои од седум члена од кои еден е претседател на НКБК.

(2) Претседателот на НКБК го именува министерот за информатичко општество и администрација од редот на вработените во министерството за време од пет години.

(3) Шест члена на НКБК се независни експерти, избрани по пат на јавен конкурс, согласно со овој закон.

(4) НКБК се формира со решение донесено од страна на министерот за информатичко општество и администрација.

Јавен конкурс за член во НКБК

Член 71-в

(1) Јавниот конкурс за избор на независните експерти од членот 71-б став (2) од овој закон го распишува министерот за информатичко општество и администрација.

(2) Јавниот конкурс од ставот (1) на овој член се објавува во најмалку три дневни весници, кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(3) Рокот за пријавување на кандидатите за членови на НКБК на јавниот конкурс трае пет дена, сметано од последниот ден на објавувањето на јавниот конкурс во дневните весници.

(4) Кон пријавата на јавниот конкурс, кандидатите за членови на НКБК се должни да достават и:

- доказ за државјанство на Република Северна Македонија,
 - доказ дека со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност издадена од надлежен суд,
 - уверение за стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен на образование од областа на информациско комуникациските технологии,
 - доказ за работно искуство најмалку десет години од областа на информациско комуникациските технологии,
 - препорака за соодветно познавање од областа на бродбендот и
 - изјава заверена на нотар дека блиски лица не се вработени во оператор и дека немаат склучено договор за соработка со истиот, дека не се сопственици на удели или акции, директно или индиректно во оператори и дека не се членови на управен или надзорен орган или да вршат раководна функција во оператор.
- (5) Министерот за информатичко општество и администрација донесува решение за избор на независните експерти членови на НКБК најдоцна во рок од десет дена, сметано од денот на истекот на рокот за пријавување на кандидатите за членови на НКБК на јавниот конкурс.
- (6) Членовите на НКБК се избираат за време од пет години, со право на еден повторен реизбор.

Услови кои треба да ги исполнат членовите на НКБК

Член 71-г

- (1) Членови на НКБК може да бидат лица со високо образование и со најмалку десет години работно искуство во областа на информациско комуникациските технологии.
- (2) Членовите треба да имаат соодветни познавања од областа на бродбендот, а особено за:
- домашната и Европската регулатива за електронски комуникации (особено за бродбенд) и за користење на државна помош за развој на бродбенд,
 - стратешко планирање, развој и работење со бродбенд мрежи,
 - технички решенија, инвестициски и бизнис модели, услови за избор на оператор, ценовна политика,
 - користење на апликации за планирање и дизајнирање на електронски комуникациски мрежи, географски информациски системи и други апликации кои се важни за надлежностите на НКБК.
- (3) Кандидатите за членови на НКБК ја докажуваат исполнетоста на условот од ставот (2) на овој член со приложување на препорака за соодветно познавање од областа на бродбендот.

(4) Член на НКБК и негови блиски лица не можат да бидат вработени во оператор или да имаат склучено договор за соработка со истиот, да бидат сопственици на удели или акции, директно или индиректно во оператори или да бидат членови на управен или надзорен орган или да вршат раководна функција во оператор.

(5) Член на НКБК може да биде разрешен пред истекот на мандатот доколку:

- поднесе барање за негово разрешување,
- престане да ги исполнува условите кои се однесуваат за член на НКБК,
- нестручно и несовено ја врши својата функција како член на НКБК и
- ако не е во можност да ја извршува должноста повеќе од шест месеци во континуитет.

Начин на работа на НКБК

Член 71-д

(1) Претседателот на НКБК го претставува НКБК, ги свикува состаноците, претседава со истите и учествува во работата на мрежата од НКБК во Европската Унија и во регионот, а во случај на негово отсуство или спреченост, овие обврски ги извршува заменикот на претседателот на НКБК.

(2) НКБК работи со кворум од најмалку пет члена.

(3) Претседателот на НКБК за работата на НКБК редовно го известува министерот за информатичко општество и администрација.

(4) Претседателот и членовите на НКБК имаат право на месечен надоместок во висина од една просечна плата во Република Северна Македонија, според податоците објавени од Државниот завод за статистика, кој надоместок се исплатува од буџетот на Министерството за информатичко општество и администрација.

(5) Министерството за информатичко општество и администрација обезбедува веб страница на НКБК и ажурирање на истата, како и административни капацитети, технички, просторни и други услови неопходни за работењето на НКБК.

(6) НКБК на својата веб страница ја информира јавноста за своите активности во спроведувањето на надлежностите, за развојот на бродбенд пазарот во државата во однос на бродбенд пазарот во Европската Унија, согласно со DESI, за спроведувањето на усвоените стратешки документи и планови за развој на бродбендот во државата, исполнувањето на националните бродбенд таргети утврдени во истите.

(7) НКБК за својата работа донесува Деловник.“

Глава десетта

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КОНКУРЕНЦИЈА ОПШТИ ОДРЕДБИ

Правни лица со посебни или ексклузивни права

Член 72

Правни лица кои обезбедуваат електронски комуникациски мрежи и/или услуги од кои имаат вкупен годишен приход поголем од еден милион евра и имаат ексклузивни или посебни права за обезбедување услуги во други економски сектори, се должни или да основаат посебно правно лице за обезбедување на јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги или да водат посебно сметководство за активностите поврзани со обезбедувањето на јавните комуникациски мрежи и/или услуги така како што би го воделе кога овие активности би ги обезбедувале како посебно правно лице.

Обврски за интерконекција и пристап

Член 73

(1) Операторите имаат право, а по барање на оператор и обврска, меѓусебно да преговараат во врска со интерконекцијата или пристапот, со цел за обезбедување на јавни комуникациски услуги и интероперабилност меѓу услугите.

(2) За техничките, финансиските и другите прашања поврзани со интерконекцијата или пристапот, страните се должни да склучат договор кој не смее да биде во спротивност со овој закон. Доколку страните не постигнат договор, Агенцијата по барање на една од страните го решава спорот согласно со одредбите од овој закон.

(3) Страните се должни да ја штитат доверливоста на сите податоци разменети при склучувањето на договори за интерконекција или пристап. Податоците не смеат да се користат за ни една друга намена или да се пренесуваат на трети лица на кои таквите информации би им овозможиле конкурентна предност, притоа водејќи сметка за обврските одредени со членовите 84 и 85 од овој закон.

(4) Операторот е должен во рок од десет работни дена од денот на приемот на барањето за интерконекција или пристап да одговори на истото. Договорот за интерконекција или пристап треба да се склучи во рок од 45 дена од денот на приемот на барањето за интерконекција или пристап.

(5) Операторите со значителна пазарна моќ, се должни да ги задоволат барањата за интерконекција или пристап на која било точка во нивните мрежи каде што е технички можно, вклучувајќи и пристап на точки што не претставуваат завршни точки на мрежата, согласно со одредбите на овој закон, обврските утврдени од страна на Агенцијата и одобрените референтни понуди.

(6) Договорите за интерконекција или пристап меѓу оператор со значителна пазарна моќ на релевантниот пазар и друг оператор мора:

а) да бидат во писмена форма и

б) да го содржат целосно договорот меѓу страните.

(7) Операторот со значителна пазарна моќ на релевантен пазар е должен до Агенцијата да ги достави склучените договори за интерконекција или пристап со други оператори во Република Македонија, како и склучените договори за интерконекција или пристап со странски оператори во рок од 15 дена од денот на нивното потпишување.

(8) Договорите за интерконекција или пристап од ставот (6) на овој член се јавно достапни согласно со членот 57 од овој закон.

(9) Доколку постигнатиот договор е спротивен на одредбите од овој закон, одобрените референтни понуди или претходно утврдените обврски, Агенцијата по службена должност ќе донесе одлука со која во рок од 30 дена од денот на приемот на одлуката ќе ги задолжи страните да го усогласат договорот со одредбите на овој закон, одобрените референтни понуди или претходно утврдените обврски.

Надлежност на Агенцијата во врска со обезбедувањето на интерконекција или пристап

Член 74

(1) Агенцијата, во согласност со регулаторните цели и начела утврдени со овој закон поттикнува и каде што е соодветно обезбедува интерконекција или пристап и интероперабилност меѓу услугите на начин што промовира ефикасна, одржлива конкуренција, ефикасно инвестирање и иновации и обезбедување на максимални поволности за крајните корисници. За оваа цел, Агенцијата може:

- на операторите кои имаат контрола на пристап до крајни корисници, а со цел поврзување на завршни точки на мрежите, во онаа мера во која е неопходно да им наметне обврска за интерконекција, доколку истата не е воспоставена,

- на операторите кои имаат контрола на пристап до крајни корисници, во онаа мера во која е неопходно и оправдано, да им наметне обврска за интероперабилност меѓу нивните услуги или

- на операторите, кога е потребно да обезбедат пристапност на крајните корисници до услугите за дигитално радио и телевизиско емитување, обврски да обезбедат пристап до апликациските програмски интерфејси и/или до електронските програмски водичи под фер, праведни и недискриминаторски услови.

(2) Обврските и условите утврдени од ставот (1) на овој член мора да бидат објективни, транспарентни, пропорционални и недискриминаторски.

(3) При наметнување на обврските и условите од ставот (1) на овој член Агенцијата е должна да постапува во согласност со членот 13 од овој закон.

Заедничко користење на иста локација (колокација) и заедничко користење на мрежни елементи и придружни средства

Член 75

(1) Агенцијата имајќи го предвид начелото на пропорционалност може на оператор на јавни електронски комуникациски мрежи, кој има право да поставува средства на, над или под приватен или јавен имот или има право на експропријација, право на службеност или право на користење, може да му наметне обврска за заедничко користење на тие средства или имотот (вклучувајќи заедничко користење на иста локација - колокација), а особено на неговата физичка инфраструктура или може да му наметне обврска за координација на градежните работи согласно со членот 68 од овој закон.

(2) Агенцијата на операторот на јавни електронски комуникациски мрежи од ставот (1) на овој член може да му наметне и обврска за заедничко користење на електронските комуникациски кабли во зградата до првата концентрациска или до дистрибуциската точка, доколку таа се наоѓа во зградата, во случај кога дуплирањето на ваквата инфраструктура би било економски неефикасно или физички непрактично.

(3) Агенцијата ги наметнува обврските од ставовите (1) и (2) на овој член во корист на друг оператор на јавна електронска комуникациска мрежа со цел да се заштити животната средина, јавното здравје, јавната безбедност или за исполнување на целите на урбанистичкото и просторно планирање и во случај кога страните не можат да постигнат договор за заедничко користење.

(4) Обврските утврдени во ставовите (1) и (2) на овој член, Агенцијата ги наметнува постапувајќи во согласност со членовите 13 и 55 од овој закон и почитувајќи ги принципите на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност, а таму каде што е соодветно и во координација со локалната самоуправа. Агенцијата може да утврди и правила за распределување на трошоците за средствата или за имотот, како и правила за распределување на трошоците за заедничкото користење на електронските комуникациски кабли во зградата имајќи го предвид и ризикот.

(5) Операторот на јавни електронски комуникациски мрежи од ставот (1) на овој член е должен, во рок не пократок од еден месец и не подолг од шест месеци пред да поднесе барање за издавање на одобрение за градење, на Агенцијата да и достави информации во врска со планираните градежни работи кои се однесуваат на изградбата на средства, заради овозможување пристап до тие информации преку единствената информациска точка согласно со членот 67 од овој закон.

**Цени за меѓународен
роаминг и завршување на
меѓународни повици
Член 75-а**

- (1) Агенцијата има право на операторите кои поседуваат јавни мобилни комуникациски мрежи и обезбедуваат јавни мобилни комуникациски услуги да им утврди максимални цени на услугите кои ги нудат во роаминг на корисниците од земјите со кои Република Северна Македонија има склучено спогодба, меморандум, договор или протокол за намалување на цените на услугите во роаминг во јавни мобилни комуникациски мрежи, на реципрочна основа, кои не можат да бидат повисоки од цените на истите услуги кои важат помеѓу земјите членки на Европската Унија.
- (2) Максималните цени на услугите од ставот (1) на овој член Агенцијата ќе ги утврди со одлука, донесена согласно со членот 13 од овој закон.
- (3) На операторите кои обезбедуваат јавни електронски комуникациски услуги Агенцијата има право да им утврди максимални цени на големопродажните услуги за завршување на меѓународни повици од земјите со кои Република Северна Македонија има склучена спогодба, меморандум, договор или протокол за истото, на реципрочна основа.
- (4) Во случај кога операторот ги обезбедува роаминг услугите по цени еднакви со цените на домашните малопродажни услуги и истото ќе придонесе до економска неисплатливост и неодржливост од обезбедувањето на роаминг услугите на операторот, со претходна согласност од Агенцијата, операторот може да ги зголеми цените на малопродажните роаминг услуги.
- (5) Кога операторот ги обезбедува роаминг услугите по цени еднакви со цените на домашните малопродажни услуги, истиот може да примени политики за фер употреба на роаминг услугите со што ќе спречи злоупотреба на истите и истиот е должен политиката за фер употреба да ја објави и донесе на транспарентен начин.
- (6) Начинот за процена на економската неисплатливост и неодржливост во работата на операторот од обезбедувањето на роаминг услугите од ставот (4) на овој член, начинот на поднесување на барање за зголемување на цените на малопродажните роаминг услуги, како и политиките за фер употреба од ставот (5) на овој член Агенцијата ќе ги пропише со подзаконски акт.

Глава единаесетта

РЕГУЛАЦИЈА НА ОПЕРАТОРИ СО ЗНАЧИТЕЛНА ПАЗАРНА МОЌ

Оператори со значителна пазарна моќ

Член 76

(1) Оператор се смета дека поседува значителна пазарна моќ на пазар на јавни комуникациски мрежи или услуги, доколку самостојно, или заедно со други оператори има доминатна позиција, односно, поседува економска моќ и капацитет да дејствува во забележителни размери независно од конкурентите и корисниците на тој пазар.

(2) Два или повеќе оператори можат да бидат третирали како оператори кои заеднички имаат доминатна позиција на пазарот, дури и во отсуство на структурни или други врски меѓу нив доколку работат на пазарот кој се карактеризира со недостаток на ефикасна конкуренција и на кој ниту еден оператор нема значителна пазарна моќ.

(3) Кога еден оператор има значителна пазарна моќ на еден одреден пазар, може да се смета дека истиот има значителна пазарна моќ и на друг близок пазар, доколку врските меѓу двата пазара се такви што дозволуваат пазарната моќ од едниот пазар да се пренесе на другиот пазар, со што се зајакнува пазарната моќ на операторот. Со цел да се спречи таквата моќ и на другиот пазар може да се наметнат обврски согласно со овој закон. Доколку овие обврски не ги дадат очекуваните резултати може да се наметне и обврска за регулација на малопродажни цени согласно со овој закон.

Критериуми за определување на оператор или давател на јавни електронски комуникациски услуги со значителна пазарна моќ

Член 77

При процената дали еден оператор има значителна пазарна моќ на одреден пазар согласно со членот 76 став (1) од овој закон Агенцијата ги има предвид особено следниве критериуми кои не се применуваат кумулативно:

- уделот што операторот го има на релевантен пазар,
- големината на операторот,
- контрола на инфраструктурата која не може лесно да се дуплира,
- технолошките предности и супериорност,
- недостатокот на компензациска куповна моќ,
- едноставен или привилегиран пристап до пазари на капитал или финансиски извори,

- степен на диверсификација (разновидност) на производи или услуги,
- економии на обем,
- економии на интеграција,
- степен на вертикална интеграција,
- високо развиена дистрибутива и продажна мрежа,
- недостаток на потенцијална конкуренција,
- бариери за развивање,
- високи цени,
- лесен влез на пазарот и
- трошоци и бариери за користење на нови услуги.

Критериуми за определување на оператори кои заеднички имаат доминатна позиција на пазар

Член 78

При вршењето на процена дали два или повеќе оператори заеднички имаат доминатна позиција на пазарот согласно со членот 76 став (2) од овој закон, Агенцијата ги има предвид особено следниве критериуми кои не се применуваат кумулативно:

- ниска еластичност на побарувачка,
- сличен удел на пазарот,
- високи правни или економски бариери за влез на пазарот,
- вертикална интеграција со заедничко одбивање на понуда,
- недостатокот на компензациска куповна моќ и
- недостаток на потенцијална конкуренција.

Спроведување на анализа на релевантните пазари

Член 79

Агенцијата спроведува анализа на релевантните пазари имајќи ги предвид препораките на Европската комисија за утврдување на релевантни пазари на производи и услуги и каде што е соодветно во соработка со органот надлежен за заштита на конкуренцијата.

Утврдување на релевантни пазари на производи и услуги

Член 80

(1) Агенцијата може да утврди релевантни пазари на производи и услуги и релевантни географски пазари во областа на електронските комуникации на територијата на Република Македонија, чиито карактеристики можат да бидат такви што ќе го оправдаат наметнувањето на регулаторните обврски утврдени со овој закон, не доведувајќи ги во прашање пазарите кои во одредени случаи можат да се утврдат според Законот за заштита на конкуренцијата. Агенцијата ги утврдува релевантните пазари по претходно спроведена јавна расправа согласно со овој закон.

(2) При утврдувањето на релевантните пазари на производи и услуги Агенцијата треба да утврди дека кумулативно се исполнети следниве три критериуми:

- присуство на високи и постојани бариери за влез кои можат да бидат од структурна, правна или регулаторна природа,
- структура на пазар кој има тенденција кон неефективна конкуренција во рамките на релевантен временски период и
- Законот за заштита на конкуренцијата не е доволен сам да ги разреши проблемите на пазарот.

Преиспитување на утврден релевантен пазар на производи и услуги

Член 81

Агенцијата во определени временски периоди кои не можат да бидат подолги од три години во соработка со органот надлежен за заштита на конкуренцијата, е должна да го преиспита утврдениот релевантен пазар на производи и услуги.

Определување на оператор со значителна пазарна моќ, наметнување, продолжување, изменување или отповикување на обврски

Член 82

(1) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на релевантен пазар утврди дека на тој пазар нема доволно ефективна конкуренција, таа има обврска да одлучи кој или кои оператори имаат значителна пазарна моќ на тој пазар во согласност со членот 76 ставови (1) и (2) од овој закон. Одлуката за определување на оператор со значителна пазарна моќ на релевантниот пазар Агенцијата ја објавува на својата веб страница во рок од три дена од денот на нејзиното донесување.

(2) На операторот кој е определен како оператор со значителна пазарна моќ согласно со ставот (1) на овој член, Агенцијата може да му наметне, продолжи или измени некои од постоечките обврски согласно со овој закон, кои треба да бидат базирани на природата на идентификуваниот проблем и да бидат пропорционални и оправдани, а во насока на исполнување на регулаторните цели и начела од членот 7 од овој закон.

(3) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на релевантен пазар утврди дека пазарот е ефективно конкурентен, нема да определи ниту еден оператор како оператор со значителна пазарна моќ согласно со членот 76 ставови (1) и (2) од овој закон. Доколку овој пазар не бил конкурентен претходно, Агенцијата е должна да ги отповика сите одлуки за определување на оператори со значителна пазарна моќ на тој пазар.

(4) При отповикување на одлуките од ставот (3) на овој член, Агенцијата ги ослободува и од обврските кои ги имале како оператори со значителна пазарна моќ согласно со овој закон.

(5) Одлуката за отповикување согласно со ставовите (3) и (4) на овој член Агенцијата ја објавува на својата веб страница во рок од три дена од денот на нејзиното донесување.

(6) Агенцијата може да спроведе мерки во согласност со овој член, врз основа на претходно спроведена јавна расправа согласно со членот 13 од овој закон и во соработка со телото надлежно за заштита на конкуренцијата.

Поседна забрана за стекнување сопственост

Член 83

Операторите со значителна пазарна моќ на одреден релевантен пазар, сите лица кои поседуваат повеќе од 10% од уделите или акциите во фирмите кои се оператори со значителна пазарна моќ на определен релевантен пазар (принципали), како и фирмите основани од операторите со значителна пазарна моќ на релевантен пазар, не можат да се здобиваат со сопственост на комуникациски мрежи со кои се намалува конкуренцијата на одреден релевантен пазар и се ограничува изборот на корисниците во однос на определена комуникациска услуга без согласност на телото за заштита на конкуренцијата.

Обврска за транспарентност при интерконекција или пристап

Член 84

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да им наметне обврска за транспарентност во врска со интерконекција или пристап, на начин што истите ќе ги задолжи да објавуваат информации за:

- сметководството,

- техничките спецификации,

- карактеристиките на мрежите,

- рокови и услови на понудата и користењето, вклучувајќи ги и сите услови со кои се ограничува пристапот до и/или употребата на услуги и апликациите и

- цените.

(2) Нивото на деталност на информациите од ставот (1) на овој член, како и начинот на нивното објавување го пропишува Агенцијата.

(3) На оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар, кој има и обврска за недискриминација согласно со членот 85 од овој закон, Агенцијата може да му наметне обврска во рок од 30 дена од денот на донесувањето на одлука со која е определен за оператор со значителна пазарна моќ да достави до Агенцијата предлог на референтна понуда за интерконекција или пристап. Референтната понуда мора да биде доволно детална, за да се обезбеди другите оператори што бараат интерконекција и/или пристап, да не плаќаат за капацитетите, односно средствата што не се потребни за бараната услуга.

(4) Референтната понуда од ставот (3) на овој член мора да биде расчленета на компоненти со опис на услугите што ги нуди операторот со значителна пазарна моќ на релевантен пазар во врска со интерконекција или пристап согласно со пазарните потреби, како и рокови, услови и цени за обезбедување на истите.

(5) Референтната понуда од ставот (3) на овој член ја одобрува Агенцијата во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување до Агенцијата, а операторот е должен да ја објави референтната понуда на својата веб страница во рок од пет дена од денот на добивањето на одобрението од Агенцијата.

(6) Операторот е должен цените во одобрената референтна понуда од ставот (3) на овој член да ги применува првиот ден од наредниот месец кој следи по месецот во кој е добиено одобрението од Агенцијата.

(7) Агенцијата со пропис, подетално ќе ја пропише содржината и информациите кои треба да бидат објавени во референтната понуда од ставот (3) на овој член.

(8) Операторот со значителна пазарна моќ не смее да отстапува од условите во одобрената референтна понуда при склучување на договори за интерконекција и/или пристап.

(9) Директорот на Агенцијата може да донесе решение со кое ќе побара од оператор со значителна пазарна моќ, да изврши измена на одобрена референтна понуда, односно да подготви и достават обновена и ажурирана референтна понуда со цел да се обезбедат регулаторните цели и начела утврдени во членот 7 од овој закон, а операторот може да го стори тоа и по сопствена иницијатива.

(10) Операторот со значителна пазарна моќ е должен да постапи по решението од ставот (9) на овој член во рок од 30 дена од денот на приемот на решението, а Агенцијата ја одобрува измената на референтната понуда во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување во Агенцијата. Кога операторот доставува до Агенцијата измена на одобрената референтна понуда по сопствена иницијатива, Агенцијата е должна да се произнесе по истата во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување до Агенцијата.

(11) Одредбите од ставовите (4) и (5) на овој член кои се однесуваат на објавувањето и примената на референтните понуди важат и за измените на одобрените референтни понуди.

Обврска за недискриминација при интерконекција или пристап

Член 85

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврска за недискриминација во врска со интерконекција или пристап.

(2) Со обврската за недискриминација од ставот (1) на овој член се гарантира дека определениот оператор со значителна пазарна моќ ќе применува еквивалентни услови во еквивалентни околности за другите оператори кои даваат исти услуги и ќе им обезбеди услуги и информации на другите оператори под истите услови и со ист квалитет како оние што ги обезбедува за сопствените услуги или оние за неговите подружници или партнери.

Обврска за посебно сметководство при интерконекција или пристап

Член 86

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврска за водење на посебно сметководство за активностите поврзани со интерконекција или пристап.

(2) Агенцијата од операторот со значителна пазарна моќ кој е вертикално интегрирана компанија може да побара транспарентност за големопродажните цени и внатрешните трансферни цени со цел да се обезбеди усогласување со обврската за недискриминација, како и да се спречат можни неправедни вкрстени субвенции.

(3) Со цел да се утврди усогласеноста со обврските за транспарентност и недискриминации, операторите со значителна пазарна моќ на релевантен пазар се должни на барање на Агенцијата да и достават сметководствени податоци, вклучително и податоци за приходите добиени од трети страни.

(4) Агенцијата може да ги објави таквите информации за да придонесе за отворен и конкурентен пазар, истовремено почитувајќи ја доверливоста на добиените информации согласно со прописите за деловна тајна.

(5) Агенцијата може со подзаконски акт подетално да ги уреди прашањата што произлегуваат од спроведувањето на овој член.

Обврски за обезбедување на пристап и користење на специфични мрежни средства

Член 87

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврски да ги исполни сите разумни барања за пристап и користење на специфични мрежни елементи и придружни средства.

(2) Агенцијата ги наметнува обврските од ставот (1) на овој член тогаш кога смета дека одбивањето да се даде пристап или поставувањето на неразумни услови што имаат сличен ефект, би можеле да го попречат создавањето на доволно конкурентен пазар на малопродажно ниво или кога тоа не е во интерес за крајните корисници.

(3) Агенцијата, при воведувањето на обврските од ставот (1) на овој член од оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар, покрај другото, може да побара:

- на друг оператор да му даде пристап до специфични мрежни елементи и/или средства вклучително и пристап до мрежните елементи кои не се активни и/или разврзан пристап до локална јамка со цел, меѓу другото, да се обезбеди избор и/или предизбор на оператор и/или понуда за препродажба на претплатничка линија,

- да преговара со добра волја со операторите што бараат пристап,

- да не го повлече дадениот пристап до средствата,

- на друг оператор да му обезбеди одредени услуги на големопродажна основа за препродажба,

- да одобри отворен пристап до технички интерфејси, протоколи или други значајни технологии што се неопходни за интероперабилноста на услугите или за виртуелните мрежни услуги,

- да обезбеди заедничко користење на иста локација (колокација) или други форми на заедничко користење на придружни средства,

- да обезбеди одредени услуги потребни за овозможување на интероперабилност на услугите од една крајна точка до друга крајна точка на корисниците, вклучително и средства за интелегентни мрежи или роаминг кај мобилните мрежи,

- интерконекција на мрежите или на мрежните средства,

- да обезбеди пристап до оперативниот систем за поддршка или слични софтверски системи што се потребни за да гарантираат праведна конкуренција во обезбедувањето на услуги и

- да обезбеди пристап до придружни услуги како што се услуга за идентификација, локација и присуство.

(4) На обврските од ставот (3) на овој член, Агенцијата може да додаде и услови за обезбедување на праведност, оправданост и навременост.

(5) При донесувањето на одлуката за определување на обврските од ставовите (3) и (4) на овој член, а особено при проценувањето дали ваквите обврски се соодветни со регулаторните начела и цели од членот 7 од овој закон, Агенцијата мора особено да ги има предвид следниве фактори:

- техничката и економската способност за користење или поставување на конкурентните капацитети, имајќи го предвид степенот на развој на пазарот, а притоа водејќи сметка за природата и видот на предложената интерконекција и/или пристап, како и за постоењето на други производи за пристап, како што е пристапот до канали,

- остварливост на обезбедувањето на предложениот пристап, со оглед на расположливите капацитети,

- почетната инвестиција на операторот од ставот (1) на овој член, водејќи при тоа сметка за која било направена јавна инвестиција и ризиците за таквата инвестиција,

- потребата од долгорочна заштита на конкуренцијата, а особено на конкуренција заснована на економски ефикасна инфраструктура,

- таму каде што е соодветно, кои било релевантни права на интелектуалната сопственост и

- обезбедување на паневропски услуги.

(6) При донесувањето на одлуката за определување на обврските од ставовите (3) и (4) на овој член, Агенцијата може да утврди и технички или оперативни услови кои мора да ги исполни операторот кој го обезбедува пристапот и/или операторот кој го бара пристапот, кога е тоа потребно заради обезбедување на нормално функционирање на мрежата. Обврските за придружување кон посебни технички стандарди или спецификации, мора да бидат во согласност со овој закон.

Контрола на цени и обврски за сметководство на трошоци

Член 88

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврски во врска со повраток на трошоците и контрола на цени, вклучувајќи и обврски за цени базирани на трошоци, како и обврска за водење на сметководство на трошоци кое се однесува на обезбедување на одредени видови на интерконекција и/или пристап, во случаите кога врз основа на анализа на пазарот ќе се утврди недостаток на ефективна конкуренција што му овозможува на операторот да ги задржи цените на прекумерно високо ниво или да примени цени за истиснување на конкуренцијата, а се тоа на штета на крајните корисници. Заради поттикнување на инвестиции, вклучително во следни генерации на електронски комуникациски мрежи, Агенцијата ќе ги има предвид инвестициите направени од страна на операторот и ќе му дозволи разумна стапка на поврат на вложениот капитал, земајќи ги предвид и ризиците, а особено при инвестирање во нови мрежни проекти.

(2) Агенцијата ќе обезбеди дека сите механизми на повраток на трошоците и сите утврдени методологии за определување на цените ќе бидат насочени кон поттикнување на ефикасна и одржлива конкуренција, како и остварување на најголеми поволности за крајните корисници, при што можат да се земат предвид и цените присутни на споредливи конкурентни пазари.

(3) Операторот на кого му е наметната обврската за цени ориентирани на трошоци, го сноси товарот на докажување дека цените на неговите услуги произлегуваат од трошоците и вклучуваат разумна стапка на поврат на инвестициите. Заради пресметка на трошоците за ефективно обезбедување на услугата, Агенцијата може да примени сметководствена методологија на трошоци, независна од методологијата која ја применува операторот. Агенцијата може да бара од операторот, истиот да обезбеди целосна оправданост на неговите цени, а каде што е соодветно и нивно усогласување.

(4) Во случај на наметнување на обврска за водење на сметководство на трошоци заради контрола на цените, Агенцијата објавува опис на сметководствениот систем на трошоци, кој особено треба да ги содржи главните категории според кои се групирани трошоците и правилата за распределба на трошоците. Проверката на усогласеноста на операторот со утврдениот сметководствен систем на трошоци се врши еднаш во годината од страна на овластен независен ревизор, а наодот на ревизорот, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од седум дена од денот на неговиот прием.

Функционално одделување

Член 89

(1) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на пазарот, оцени дека и покрај соодветната примена на регулаторните обврски утврдени со членовите 84, 85, 86, 87 и 88 од овој закон не е обезбедена ефективна конкуренција, дека постојат битни и трајни потешкотии во

конкуренцијата, и/или недостатоци на пазарот во врска со обезбедувањето на одредени големопродажни услуги на релевантен пазар за пристап, може како вонредна мерка, со одлука да му наметне на вертикално интегриран оператор обврска да ги одвои активностите поврзани со обезбедување на одредени големопродажни услуги за пристап во посебен независен деловен субјект.

(2) Посебниот деловен субјект од ставот (1) на овој член мора да им обезбедува производи и услуги за пристап на сите оператори, вклучувајќи ги и другите деловни субјекти на операторот од ставот (1) на овој член и тоа со исти рокови и услови, вклучувајќи ги и условите што се однесуваат на цените и нивото на услуги, како и преку исти системи и процеси.

(3) Пред да ја донесе одлуката од ставот (1) на овој член, Агенцијата е должна да постапи во согласност со членот 13 од овој закон.

(4) Одлуката од ставот (1) на овој член мора да го содржи следново:

- јасно опишана природата и нивото на одделување, а особено утврдувајќи го правниот статус на посебниот деловен субјект,

- одредување на имотот на посебниот деловен субјект, како и производите или услугите кои тој деловен субјект ќе ги обезбедува,

- одредби во врска со управувањето со кои ќе се обезбеди независност на вработените во посебниот деловен субјект, како и соодветен систем за поттикнување,

- правила со кои ќе се обезбеди усогласеност со обврските,

- правила со кои ќе се обезбеди транспарентност на оперативните постапки, особено во однос кон другите засегнати страни и

- програма за надзор со која ќе се обезбеди усогласеност, вклучително и објава на годишен извештај.

(5) По донесувањето на одлуката од ставот (1) на овој член Агенцијата ќе спроведе анализа на другите релевантни пазари за пристап, па врз основа на спроведената анализа Агенцијата може да утврди, задржи, измени или укине некоја од регулаторните обврски утврдени со овој закон.

(6) На операторот на кого му е наметната регулаторната обврска од ставот (1) на овој член, може да му се наметне која било од регулаторните обврски утврдени со овој закон, доколку се утврди дека на соодветниот релевантен пазар има значителна пазарна моќ.

Доброволно одвојување од вертикално интегриран оператор

Член 90

(1) Оператор кој што има значителна пазарна моќ на еден или повеќе релевантни пазари е должен однапред и навремено да ја извести Агенцијата за намерата за пренос на имотот на својата мрежа за локален пристап или значителен дел од имотот на посебно правно лице, со различна сопственост, или за намерата да основа посебен деловен субјект со цел да им обезбеди на сите оператори на малопродажни услуги, вклучително и на сопствените малопродажни единици, во целост еднакви производи за пристап. Операторот, исто така, е должен да ја извести Агенцијата и за секоја промена на намерата, како и за конечниот исход од процесот на одделување.

(2) Агенцијата ќе го процени ефектот од планираниот пренос врз постоечките регулаторни обврски.

(3) Заради исполнување на процената од ставот (2) на овој член Агенцијата ќе спроведе координирана анализа на различни релевантни пазари за пристап и врз основа на спроведената анализа, Агенцијата може да утврди, задржи, измени или укине некоја од регулаторните обврски утврдени со овој закон.

(4) На одделното правно лице или на посебниот деловен субјект од ставот (1) на овој член, Агенцијата може да му наметне која било од регулаторните обврски утврдени со овој закон, доколку се утврди дека на соодветен релевантен пазар има значителна пазарна моќ.

Регулирање на малопродажни цени

Член 91

(1) Агенцијата може на оператор со значителна пазарна моќ на одреден малопродажен пазар, да му наметне соодветни регулаторни обврски во согласност со одредбите на овој член, само доколку врз основа на спроведена постапка на анализа на пазарот, утврди дека на тој малопродажен пазар нема ефективна конкуренција и дека регулаторните обврски од членовите 84, 85, 86, 87 и 88 од овој закон не го овозможуваат остварувањето на регулаторните начела и цели од членот 7 од овој закон.

(2) Обврските наметнати согласно со ставот (1) на овој член ќе бидат базирани на природата на идентификуваниот проблем и ќе бидат пропорционални и оправдани во согласност со регулаторните цели и начела од членот 7 од овој закон. Обврските што му се наметнуваат на операторот можат особено да содржат барање операторот да не наплаќања превисоки цени на услугите, да не спречува влез на пазарот или да не ја ограничува конкуренцијата со воведување на предаторски цени, без причина да не им дава привилегии на одредени крајни корисници, или неразумно да ги врзува услугите во пакет.

(3) Заради поттикнување на ефикасна конкуренција и заштита на интересите на крајните корисници, Агенцијата може на операторот од ставот (1) на овој член да му ги наметне следниве мерки:

- ограничување на малопродажната цена (Price Cap regime),
- контрола на поединечни цени,
- цени ориентирани според трошоци или
- цени според цените на споредливи пазари.

(4) Операторот на кого му е наметната обврска за регулирање на малопродажните цени или обврска за други релевантни контроли на малопродажни цени, мора да имплементира соодветен сметководствен систем на трошоци. Агенцијата може да ги утврди формата и сметководствената методологија што ќе ги користи операторот. Усогласеноста со сметководствениот систем на трошоци се врши еднаш во годината од страна на овластен независен ревизор, а наодот на ревизорот, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од седум дена од денот на неговиот прием.

(5) Агенцијата може да ги регулира малопродажните цени на услугите на релевантниот пазар на кој постои ефективна конкуренција само кога е потребно да се обезбеди следново:

- достапност на посебни цени приспособени за потребите на социјално загроени групи на крајни корисници на услуги согласно со овој закон и
- можност за крајните корисници на универзалните услуги да не мораат да плаќаат дополнителни трошоци кои не се потребни за обезбедување на тие услуги.

Глава дванаесетта

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УНИВЕРЗАЛНА УСЛУГА

Достапност до универзална услуга

Член 92

(1) Услугите утврдени во оваа глава од законот треба со определен квалитет и по прифатлива цена да им бидат достапни на сите крајни корисници во Република Македонија, без оглед на нивната географска локација.

(2) Агенцијата со подзаконски акт подетално ќе го пропише начинот на обезбедување на услугите од ставот (1) на овој член.

Обезбедување пристап на фиксна локација и обезбедување на телефонски услуги

Член 93

- (1) Агенцијата ќе определи најмалку еден давател на универзална услуга што ќе обезбеди поврзување на краен корисник на фиксна локација со јавна комуникациска мрежа, врз основа на негово разумно барање.
- (2) Поврзувањето од ставот (1) на овој член треба да биде во можност да поддржи говор, факсимил и пренос на податоци со брзина доволна да се обезбеди ефикасен пристап на интернет, согласно подзаконскиот акт од членот 92 став (2) од овој закон.
- (3) Давателот на универзална услуга од ставот (1) на овој член е должен на крајниот корисник, врз основа на неговото разумно барање да му овозможи појдовни и дојдовни повици во националниот (домашниот) и меѓународниот телефонски сообраќај.

Обезбедување на целосен телефонски именик и целосна телефонска служба за информации

Член 94

- (1) Агенцијата со актот од членот 92 став (2) од овој закон ги пропишува формата и содржината на целосниот телефонски именик во кој се евидентираат сите претплатници во Република Македонија и истиот може да биде издаден во печатена и/или електронска форма.
- (2) Целосната телефонска служба за информации е должна да им обезбеди информации од целосниот телефонски именик на сите крајни корисници во Република Македонија, вклучувајќи ги и корисниците на јавните телефонски говорници.
- (3) Агенцијата ќе определи најмалку еден давател на универзална услуга за обезбедување на целосен телефонски именик за претплатниците во Република Македонија и ќе определи најмалку еден давател на универзална услуга за обезбедување на целосна телефонска служба за информации, под услови и на начин утврдени во членот 97 од овој закон.
- (4) Правните и физичките лица кои вршат дејност се должни да дадат податоци за најмалку еден телефонски број што ќе биде објавен во целосниот телефонски именик.
- (5) Податоците во целосниот телефонски именик треба редовно да се ажурираат, а најмалку еднаш годишно. Податоците што ги води целосната телефонска служба за информации треба да се ажурираат најмалку еднаш месечно.
- (6) Операторите кои на претплатниците им доделуваат телефонски броеви се должни податоците за своите претплатници да им ги достават на давателите на универзална услуга, во согласност со членот 112 од овој закон.

(7) Давателите на универзална услуга се должни податоците од ставот (6) на овој член без исклучок да ги вклучат во целосниот телефонски именик и во евиденцијата на телефонската служба за информации. Давателите на универзална услуга треба веднаш да ја известат Агенцијата, ако некој од операторите не ги достави бараните податоци, при што Агенцијата го задолжува операторот да ги достави бараните податоци до давателите на универзалната услуга во определен рок.

Јавни телефонски говорници или други јавни пристапни точки за обезбедување на говорни телефонски услуги

Член 95

(1) Агенцијата може да определи еден или повеќе даватели на универзална услуга за обезбедување на јавни телефонски говорници или други јавни пристапни точки за обезбедување на говорни телефонски услуги со цел да се задоволат разумните потреби на крајните корисници од аспект на географската покриеност, бројот на телефонски говорници или други пристапни точки, со можност за пристапност на крајните корисници со инвалидитет и со соодветен квалитет на услугата во согласност со членот 103 од овој закон.

(2) Давателот на универзална услуга од ставот (1) на овој член е должен да обезбеди од јавните телефонски говорници, без надоместок да се бираат броевите на службите за итни повици.

(3) Агенцијата врз основа на јавна расправа со заинтересираните страни, согласно со овој закон, може да одлучи да не ја наметне обврската од ставот (1) на овој член на целата или на дел од територијата на Република Македонија, доколку оцени дека овие средства или компаративни услуги се широко достапни.

Мерки за лица со инвалидитет

Член 96

(1) Давателите на универзална услуга треба да преземат посебни мерки со цел на лицата со инвалидитет да им се обезбеди пристап до услугата и прифатливост на цените на услугите определени во членовите 93 став (3) и 94 од овој закон, еквивалентни на оние што ги имаат другите крајни корисници во Република Македонија.

(2) Давателите на универзална услуга треба да обезбедат соодветни услуги, терминална опрема за пристап до услугата, пренос на податоци со брзина доволна да се обезбеди ефикасен пристап на интернет, согласно со подзаконскиот акт од членот 92 став (2) од овој закон за учениците со посебни образовни потреби во редовните и посебните основни и средни училишта, во согласност со законите за основното и средното образование во Република Македонија.

(3) Агенцијата со актот од членот 92 став (2) од овој закон подетално ќе ги пропише мерките од ставовите (1) и (2) на овој член.

Определување на еден или повеќе даватели на универзална услуга

Член 97

(1) На сите крајни корисници на територијата на Република Македонија мора да им бидат достапни сите услуги опфатени со универзалната услуга согласно со овој закон.

(2) Агенцијата може да определи еден или повеќе даватели на универзална услуга за да се обезбедат услугите утврдени во членовите 93, 94, 95, 96 и 99 став (4) од овој закон со цел да обезбеди истите да бидат достапни на целата територија на Република Македонија. Агенцијата може да определи давател или даватели на универзална услуга кои ќе обезбедуваат различни услуги и/или ќе покриваат различни делови од територијата на Република Македонија.

(3) За определување на еден или повеќе даватели на универзална услуга, Агенцијата објавува јавен тендер за избор на еден или на повеќе даватели на универзална услуга.

(4) Агенцијата пред да ја спроведе постапката на јавен тендер од ставот (3) на овој член објавува намера за спроведување на истиот, со цел да овозможи јавна расправа. Јавната расправа не смее да трае пократко од 30 дена од денот на објавата на намерата за спроведување постапка на јавен тендер.

(5) Агенцијата намерата од ставот (4) на овој член ја објавува во најмалку два дневни весника од кои едниот дневен весник е на јазикот на заедницата која не е во мнозинство, а го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија и на својата веб страница. Пред да ја објави намерата, Агенцијата е должна да побара мислење од министерот надлежен за електронските комуникации.

(6) Објавата за намерата од ставот (4) на овој член, особено содржи:

- услуги опфатени со универзалната услуга што ќе бидат предмет на јавниот тендер,
- број на даватели за обезбедување на услугите опфатени со универзалната услуга што ќе бидат предмет на јавниот тендер,
- начин на покривање на територијата на Република Македонија со услугите опфатени со универзалната услуга што ќе бидат предмет на јавниот тендер,
- критериуми за избор на давател на универзалната услуга и
- образложение за намерата за објавување на јавниот тендер.

(7) Агенцијата на својата веб страница ќе ги објави резултатите од јавната расправа, како и нејзиниот став по однос на истите.

(8) Директорот на Агенцијата е должен во рок не подолг од 90 дена од денот на објавата на намерата од ставот (4) на овој член, а имајќи ги предвид резултатите од ставот (7) на овој член, да донесе одлука за распишување на јавен тендер за избор на еден или повеќе даватели на универзална услуга. Пред да ја донесе одлуката, директорот на Агенцијата е должен да побара согласност од министерот надлежен за електронските комуникации. Министерот надлежен за електронските комуникации е должен да одговори по барањето за согласност во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето, согласно со Законот за општата управна постапка.

(9) При определувањето на давател или даватели на универзална услуга, Агенцијата мора да ги примени принципите на објективност, транспарентност, ефикасност и недискриминација при што ниту едно правно или физичко лице кое врши дејност нема однапред да биде изземено од постапката за избор на давател на универзална услуга.

(10) Агенцијата при утврдувањето на критериумите за избор на еден или повеќе даватели на универзална услуга, особено треба да води сметка, обезбедувањето на универзалната услуга да се врши на трошковно-ефикасен начин којшто може да биде употребен при утврдувањето на нето трошоците за обезбедување на конкретната универзална услуга согласно со членот 105 од овој закон.

(11) Доколку при тендерската постапка не се изврши избор на давател на универзалната услуга, Агенцијата може да донесе одлука со која ќе определи еден или повеќе даватели на универзална услуга. Агенцијата како давател на универзална услуга може да го определи операторот со значителна пазарна моќ на јавни телефонски услуги на определена фиксна локација или операторот со најголем број претплатници на јавни телефонски услуги на определена фиксна локација. При донесувањето на одлуката Агенцијата мора да ги примени принципите на ефективност, објективност и транспарентност.

(12) Агенцијата склучува договор за период од пет години со давателот на универзалната услуга.

(13) Агенцијата континуирано го следи работењето на давателот на универзална услуга, а давателот е должен до Агенцијата да доставува податоци за своето работење, согласно со овој закон.

(14) Агенцијата е должна најмалку шест месеци пред истекот на периодот од ставот (12) на овој член, а врз основа на добиените податоци поврзани со обезбедувањето на услугата опфатена со универзалната услуга и добиените мислења од заинтересираните страни да ја утврди потребата од рedefинирање на условите за обезбедување на таа услуга.

Пренос на локална пристапна мрежа

Член 98

(1) Давателот на универзална услуга доколку има намера да ја пренесе својата локална пристапна мрежа, во целост или поголем дел од неа, на друго правно лице кое има друга сопственичка структура, е должен за тоа однапред, но не подоцна од 60 дена од денот на планираниот пренос писмено да ја извести Агенцијата.

(2) Агенцијата по приемот на известувањето од ставот (1) на овој член утврдува дали намерата од ставот (1) на овој член би имала влијание врз обезбедувањето на пристап до фиксна локација и обезбедувањето на јавно достапни телефонски услуги од членот 93 од овој закон. Притоа, Агенцијата може на давателот на универзална услуга да му наметне, измени или укине определени обврски кои произлегуваат од обезбедувањето на универзалната услуга. Доколку поради преносот не се обезбедува услугата опфатена со универзалната услуга на одредени делови или на целата територија на Република Македонија, Агенцијата ќе определи нов давател на универзална услуга согласно со членот 97 од овој закон.

Обезбедување на прифатливи цени за услугите опфатени со универзалната услуга

Член 99

(1) Агенцијата врши надзор на развојот и нивото на малопродажните цени на услугите опфатени во универзалната услуга од членовите 93, 94, 95 и 96 од овој закон.

(2) Цените на поединечните услуги опфатени во универзалната услуга мора да бидат еднакви на целата територија на Република Македонија.

(3) Агенцијата може од давател на универзална услуга да бара истиот да ги приспособи цените на поединечните услуги што ги обезбедува како универзална услуга, доколку врз основа на надзорот од ставот (1) на овој член утврди дека цените не се прифатливи или дека не се еднакви на целата територија на Република Македонија.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член Агенцијата може на давателите на универзална услуга да им наметне обврска за ограничување на малопродажните цени (price cap), или формирање на иста цена за обезбедената услуга врз основа на географски просек на територијата на Република Македонија.

(5) Давателите на универзална услуга треба да понудат посебни цени или пакети, што се разликуваат од оние што се обезбедуваат врз основа на стандардни комерцијални услови со цел на крајните корисници со статус на социјален случај и/или на крајните корисници со посебни социјални потреби согласно со закон, да им се обезбеди користење на услугите опфатени со универзалната услуга.

(6) Давателот на универзална услуга е должен цените на поединечните услуги што ги обезбедува како универзална услуга да ги објави на својата веб страница и/или на начин на кој ќе бидат достапни на јавноста.

Контрола на трошоци

Член 100

(1) Давателите на универзална услуга се должни да ги утврдат цените за обезбедување на универзалната услуга така што претплатниците на определени услуги што се обезбедуваат како универзална услуга не се должни да платат за средства или услуги што не се неопходни или не се потребни за обезбедување на универзалната услуга.

(2) Давателот на универзална услуга е должен на своите претплатници да им обезбеди можност за контрола на трошоците преку:

- детална сметка согласно со членот 101 од овој закон,
- бесплатна селективна забрана за појдовни повици или за СМС/ММС пораки со додадена вредност, а кога е технички возможно и за други видови слични апликации,
- можност за плаќање однапред за пристап до јавна електронска комуникациска мрежа и користење на јавно достапни телефонски услуги,
- можност за одложено плаќање на цената за приклучок на јавна електронска комуникациска мрежа,
- ограничување на пристап до услуга или исклучување на претплатник согласно со членот 102 од овој закон,
- совети за цени со што им се обезбедува можност на претплатниците да добијат информации за алтернативни пониски цени за услугата, доколку постојат и
- бесплатно предупредување во случај на невообичаени или прекумерно направени трошоци за услугата.

Обврска за издавање детална сметка

Член 101

(1) Давател на универзална услуга е должен на своите претплатници да им достави детална сметка со што ќе им овозможи проверка и контрола на трошоците за обезбедената услуга.

(2) Деталната сметка од ставот (1) на овој член не ги вклучува повиците кон бесплатните броеви и кон броевите на службите за итни повици.

(3) Деталната сметка од ставот (1) на овој член бесплатно им се издава и доставува на претплатниците, освен на оние кои писмено го известиле давателот на универзална услуга дека сакаат да им се доставува недетална сметка.

(4) Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 став (2) од овој закон го пропишува минимумот што треба да го содржат сметките од ставовите (1) и (3) на овој член.

(5) При обезбедувањето на сметките од ставовите (1) и (3) на овој член давателот на универзална услуга е должен да го применува правото за заштита на личните податоци и приватноста, согласно со овој и друг закон.

Ограничување на пристап до услуга или исклучување на претплатник

Член 102

(1) Давател на универзална услуга може да го ограничи пристапот до неговите услуги и/или може да го исклучи претплатникот и да го раскине договорот за приклучок и користење на јавна комуникациска мрежа и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги само во случај кога претплатникот сторил повреда на условите наведени во договорот.

(2) Давателот на универзална услуга во договорот од ставот (1) на овој член е должен да ги наведе мерките кои се преземаат за одредени повреди, како и периодот во кој истите ќе се спроведат, при што мора да бидат пропорционални и недискриминаторски.

(3) Во случај на повреда, давателот на универзална услуга е должен писмено да го известат претплатникот за повредата и мерката што ќе ја преземе и да му определи разумен рок за исполнување на договорените обврски.

(4) Давателите на универзална услуга не се должни однапред да ги известуваат претплатниците согласно со ставот (3) од овој член, доколку со повредата се предизвикува моментална и сериозна закана по јавниот ред, јавната безбедност, здравјето на луѓето и животната средина или предизвикува голема материјална или оперативна штета.

(5) Неплаќањето на сметката не се смета за повреда согласно со ставот (4) од овој член, а давателот на универзална услуга е должен да постапи согласно со ставот (3) на овој член.

(6) Доколку е технички можно, давателот на универзална услуга мора да го ограничи пристапот само до оние услуги во однос на кои претплатникот сторил повреда, освен во случај на злоупотреба, континуирано доцнење со плаќањето или неплаќање на сметките. Давателите на универзална услуга не смеат да го ограничат пристапот и користењето на броевите на службите за итни повици.

Квалитет на универзалната услуга

Член 103

(1) Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 од овој закон го пропишува квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга, а особено параметрите за квалитет, нивните мерни вредности и начинот на нивно мерење, а може да утврди и дополнителни параметри за квалитет на услугите за крајни корисници и потрошувачи со инвалидитет.

(2) Давателите на универзална услуга се должни јавно да ги објавуваат податоците за квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга и истите да и ги достават на Агенцијата, согласно со ставот (3) на овој член.

(3) Агенцијата со актот од ставот (1) на овој член ги пропишува и содржината, формата, начинот и периодичноста на објавување на податоците за квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга, со цел на крајните корисници и потрошувачи да им се обезбеди пристап до целосни, споредливи и разбирливи (user-friendly) информации, како и рокот и начинот на доставување на податоците до Агенцијата.

(4) Агенцијата, во согласност со овој закон врши надзор на квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга.

(5) Доколку Агенцијата основано се сомнева во вистинитоста на податоците од ставот (2) на овој член, таа може по службена должност да спроведе постапка на ревизија преку независно друштво за ревизија на трошок на давателот на универзалната услуга.

(6) Доколку давателите на универзална услуга не ги постигнат утврдените параметри за квалитет три пати последователно, Агенцијата може да започне постапка за отповикување на постојниот и да определи нов давател на универзална услуга.

Брзина на пренос на податоци за ефикасен пристап до интернет

Член 104

(1) Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 од овој закон ја утврдува брзината на пренос на податоци со цел да се обезбеди ефикасен пристап до интернет, како и временскиот рок во кој истата ќе се обезбеди, а кој не може да биде подолг од две години. Агенцијата притоа ги зема предвид технологиите и брзините за пренос на податоци што се користени од поголем дел од претплатниците, како и техничката изводливост со минимални нарушувања на пазарот.

(2) Агенцијата со подзаконскиот акт од ставот (1) на овој член може да определи друга брзина за пренос на податоци, доколку утврди дека најмалку половината од домаќинствата во Република Македонија користат широкопојасен пристап до интернет. Оваа брзина за пренос на податоци се определува како брзина која ја користат 80% од

домаќинствата во Република Македонија што користат широкопојасен пристап до интернет.

(3) Пред да ја утврди брзината за пренос на податоци од ставот (2) на овој член, Агенцијата треба да направи анализа со цел да го утврди влијанието на брзината за пренос на податоци врз целокупниот општествен развој, развојот на пазарот, конкуренцијата и слично, а притоа имајќи ги предвид трошоците за спроведување на истата. Анализата, заедно со предлогот на подзаконскиот акт од ставот (1) на овој член, Агенцијата ги објавува на својата веб страница со цел да обезбеди јавна расправа согласно со овој закон.

(4) По истекот на рокот утврден во ставот (1) на овој член, Агенцијата повторно ги преиспитува околностите врз основа на кои е утврдена брзината за пренос на податоци и доколку е потребно со подзаконскиот акт од ставот (1) на овој член ќе утврди нова брзина за пренос на податоци.

Компензација на нето трошоци за обезбедување на универзална услуга

Член 105

(1) Давателот на универзална услуга има право на компензација на нето трошоци за обезбедување на услуга опфатена со универзалната услуга од членовите 93, 94, 95, 96 и 99 став (4) од овој закон, доколку обезбедувањето на овие услуги за него претставува неправедно оптоварување. Ако Агенцијата утврди дека постои такво оптоварување, истото ќе го пресмета како нето трошоци за обезбедување на конкретната универзална услуга.

(2) Нето трошоците од ставот (1) на овој член се пресметуваат како разлика меѓу нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга и нето трошоците кои давателот на универзалната услуга би ги имал кога не би бил давател на универзална услуга при што се зема предвид проценетата добивка и нематеријалните поволности што ги има давателот на универзална услуга при обезбедувањето на универзалната услуга.

(3) Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 од овој закон го пропишува начинот на пресметување на нето трошоците.

(4) Давателот на универзална услуга е должен до 31 мај во тековната година до Агенцијата да достави барање за исплата на средства за компензација на нето трошоците од ставот (1) на овој член со кое е должен да достави сметководствени податоци и/или информации кои се основа за пресметка на нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга за претходната година. Во спротивно давателот на универзална услуга ќе го загуби правото да бара надоместок на нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга.

(5) Агенцијата или независен ревизор одобрен од страна на Агенцијата ги ревидира или проверува податоците од ставот (4) на овој член.

(6) Агенцијата ги пресметува нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга, при што ги има предвид одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член. Пресметаните нето трошоци и заклучоците од ревизијата од ставот (5) на овој член, Агенцијата ги објавува на својата веб страница.

(7) Доколку Агенцијата, врз основа на пресметаните нето трошоци утврди дека тие претставуваат неправедно оптоварување за давателот на универзална услуга, директорот на Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе го утврди износот на средства за компензација на неправедното оптоварување што не може да биде поголем од пресметаните нето трошоци, кои на давателот на универзалната услуга ќе му бидат исплатени од компензациониот фондот за универзална услуга од членот 106 од овој закон. Рокот за исплата на нето трошоците не смее да биде подолг од 30 дена од денот на донесувањето на решението.

(8) Доколку давателот на универзална услуга бил избран на јавен тендер, при одобрувањето на нето трошоците треба да се земат предвид нето трошоците за обезбедување на универзалните услуги што ги понудил тој давател на услуга на јавниот тендер. Агенцијата ќе ја прифати разликата во нето трошоците, само во случаите кога условите кои постоеле за време на јавниот тендер се смениле и кога давателот на универзална услуга ја докажал пред Агенцијата оправданоста на отстапувањето на нето трошоците на објективна и транспарентна основа.

Компензациони фонд за универзалната услуга

Член 106

(1) Компензациониот фонд за универзална услуга го формира Агенцијата на начин што отвора посебна банкарска сметка и води посебно сметководство и истиот е наменет за исплата на средствата за компензација на нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга согласно со членот 105 од овој закон.

(2) Средствата во фондот од ставот (1) на овој член се обезбедуваат од оператори на територијата на Република Македонија кои имаат минимум бруто приход од обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, што го утврдува Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 од овој закон.

(3) Агенцијата со одлука ги утврдува износите на средства кои операторите од ставот (2) на овој член ги уплаќаат во фондот од ставот (1) на овој член и кои не смеат да бидат повисоки од 0,5% од вкупниот приход што го има операторот од обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(4) Операторите од ставот (2) на овој член се должни да ги уплатат средствата од ставот (3) на овој член во рок и износ утврдени со одлуката на Агенцијата од ставот (3) на овој член. Рокот за уплата на износот не може да биде пократок од 30 дена од денот на приемот на одлуката.

(5) До 31 март секоја година операторите од ставот (2) на овој член се должни до Агенцијата да достават податоци за остварените приходи од вршење на работи со јавни комуникациски мрежи и давање комуникациски услуги во Република Македонија во претходната година. Ако операторот не го стори тоа, Агенцијата ќе ги користи податоците за вкупните приходи на операторот од претходната година добиени од страна на Управата за јавни приходи на Република Македонија.

(6) Доколку Агенцијата основано се сомнева во вистинитоста на податоците доставени од операторот од ставот (2) на овој член, Агенцијата или ревизор овластен од Агенцијата може да изврши процена на неговиот приход. Доколку проценетиот приход значително се разликува од податоците за приходот од ставот (5) на овој член Агенцијата во својата пресметка го зема предвид проценетиот приход.

Глава тринаесетта

ПРАВА НА КРАЈНИТЕ КОРИСНИЦИ

Договор за приклучок и користење на јавна комуникациска мрежа и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги

Член 107

(1) Потрошувач или краен корисник кој бара приклучок и користење на јавна комуникациска мрежа и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги има право да склучи договор со оператор за приклучок и користење на јавна комуникациска мрежа и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги. Договорот кој треба да биде во јасна, сеопфатна и лесно достапна форма, особено треба да содржи:

а) името и адресата на операторот;

б) услугите што ќе се обезбедуваат, вклучувајќи особено:

- информации за тоа дали се обезбедува услугата за пристап до служби за итни повици и информации за локацијата на лицето кое го врши повикот, како и сите ограничувања за обезбедување на услугата за пристап до служби за итни повици во согласност со овој закон,

- информации за сите други услови кои го ограничуваат пристапот и/или користењето на услуги и апликации, во согласност со овој и друг закон,

- информации за минималното ниво на квалитет на услугата која се обезбедува, особено рокот за почетно приклучување и кога е соодветно, други параметри за квалитетот на услугата во согласност со членот 109 од овој закон,

- информации за кои било процедури утврдени од операторот за мерење и обликување на сообраќајот со цел да се избегне оптоварување или преоптоварување на мрежната

поврзаност, како и информации за тоа како овие процедури би влијаеле на квалитетот на услугата,

- видовите на услуги за одржување и предвидени услуги за поддршка на корисници, како и начините за воспоставување контакт со овие услуги и

- сите ограничувања наметнати од операторот во однос на користење на терминалната опрема;

в) можност за претплатниците да се изјаснат за вклучување на нивните лични

податоци и кои од нив ќе бидат вклучени во телефонски именици и телефонски служби за информации, согласно со членот 112 од овој закон;

г) информации за цените и тарифите, начинот на добивање на најнови информации за сите важечки тарифи и надоместоци за одржување, како и можните начини за плаќање, вклучително и за сите разлики во трошоците што произлегуваат од можните начини на плаќање;

д) времетраење на договорот од ставот (1) на овој член и услови за обновување и прекин на услугите и на договорот, вклучително:

- минимален рок на користење на услуги под промотивни услови утврдени со посебни понуди,

- сите давачки поврзани со преносливост на броеви и други идентификатори и

- сите давачки кои произлегуваат од раскинување на договорот од ставот (1) на овој член, вклучувајќи враќање на трошоци во однос на терминалната опрема;

ѓ) сите начини на компензација и враќање на парични средства во случај на неисполнување на договореното ниво на квалитет на обезбедената услуга;

е) постапка за решавање на приговор согласно со членот 53 од овој закон;

ж) сите видови на активности кои операторот може да ги преземе со цел да ја зачува неговата безбедност или интегритет како одговор на инциденти, закани и повреди, согласно со овој закон;

з) начин на информирање на претплатниците за планираните измени во условите наведени во договорот од ставот (1) на овој член и начинот на прифаќање на новите услови за продолжување или раскинување на договорот;

с) постапки во случај на неплаќање или ненавремено плаќање на надоместокот за услугите;

и) информации посебно наменети за лица со инвалидитет и

ј) други одредби во договор со претплатникот.

(2) Договорот од ставот (1) на овој член треба да содржи и одредби дека претплатникот мора да биде информиран за сите предложени измени во условите наведени во договорот во рок не пократок од 30 дена пред воведувањето на измените, како и за правото дека во истиот период, без известување или последици може да го раскине договорот доколку не се согласува со предложените измени. Формата и начинот на информирањето на претплатниците го утврдува Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 108 став (2) од овој закон.

(3) Доколку операторот не постапи во согласност со ставот (2) на овој член, тоа нема да ги ослободи претплатниците од плаќање на пристигнатите и неплатени обврски или исполнување на договорените обврски пристигнати пред извршените измени во условите наведени во договорот од ставот (1) на овој член.

(4) Договорот од ставот (1) на овој член треба да содржи и одредби дека операторот ќе му доставува на претплатникот информации кои може да бидат обезбедени од соодветните јавни органи согласно со членот 108 став (4) од овој закон.

(5) Операторите можат да ги добијат следниве податоци од нивните претплатници:

- име или назив на претплатникот,

- матичен број за физички лица и даночен и регистарски број за правни лица,

- дејност на претплатникот,

- адреса на претплатникот,

- претплатнички број,

- академска титула или професија и

- врз основа на плаќање, дополнителни податоци, под услов тоа да не ги загрозува правата на трети лица.

(6) Податоците наведени во ставот (5) на овој член можат да се користат само за:

- склучување, надзор и престанок на претплатничките договори,

- наплата на услугите,

- подготовка и издавање на телефонски именици согласно овој закон и

- други цели согласно со овој закон, а врз основа на добиена согласност од претплатникот.

(7) При раскинување на договорот од ставот (1) на овој член, податоците наведени во ставот (5) на овој член се чуваат за период од една година од денот на издавањето на последната сметка на претплатникот за обезбедените услуги.

(8) Операторите се должни да водат евиденција за сите воспоставени претплатнички односи (postpaid и prepaid) која особено треба да содржи податоци за име, презиме и адреса, а за правното лице назив и седиште на правното лице и матичен број или број на патна исправа, а за правното лице даночен број на правното лице. Податоците наведени во евиденцијата за сите воспоставени претплатнички односи (postpaid и prepaid) се чуваат во рокот утврден во ставот (7) на овој член.

(9) Почетниот договор од ставот (1) на овој член, доколку се склучува на определено задолжително време истото не смее да биде подолго од 24 месеци. Во секој случај на претплатникот мора да му се даде можност за склучување на договор со времетраење не подолго од 12 месеци.

(10) Одредбите од ставот (9) на овој член не смеат да претставуваат ограничување или пречка за претплатникот во случај кога тој бара пренесување на бројот во мрежата на друг оператор.

Транспарентност и објавување на информации

Член 108

(1) Операторите се должни да објавуваат транспарентни, споредливи, соодветни и ажурирани информации за применливите цени и тарифи, за сите надоместоци во случај на раскинување на договорот од членот 107 став (1) од овој закон, како и информации за општите услови во однос на пристапот и користењето на јавните комуникациски услуги што ги обезбедуваат. Таквите информации се објавуваат во јасна, разбирлива и лесно достапна форма.

(2) Агенцијата со подзаконски акт подетално ги пропишува видот и содржината на податоците од ставот (1) на овој член кои операторите се должни да ги објават.

(3) Подзаконскиот акт од ставот (2) на овој член особено треба да содржи:

- информации за применливите тарифи за броеви од Планот за нумерација или услуги со додадена вредност согласно со членот 113 од овој закон,

- информации за секоја промена во однос на пристапот до службите за итни повици или информации за локацијата на лицето кое го врши повикот, во врска со услугата за која е склучен договорот од членот 107 став (1) од овој закон,

- информации за секоја промена на условите кои го ограничуваат пристапот и/или користењето на услуги и апликации, согласно со закон,

- информации за кои било процедури утврдени од операторот за мерење и обликување на сообраќајот со цел да се избегне оптоварување или преоптоварување на мрежната поврзаност, како и информации за тоа како овие процедури би влијаеле на квалитетот на услугата,

- информации за претплатниците нивните лични податоци да бидат вклучени во телефонски именици и телефонски служби за информации и

- редовни информации за претплатниците со инвалидитет за производите и услугите наменети за нив.

(4) Подзаконскиот акт од ставот (2) на овој член треба да содржи и информации кои операторите им ги доставуваат на своите претплатници преку истите средства како оние кои вообичаено се користат за комуникација со претплатниците, а кои може да бидат обезбедени од соодветните јавни органи во стандардизирана форма и се однесуваат на:

- најчесто употребувани начини на користење на електронски комуникациски услуги за извршување на незаконски активности или ширење на штетна содржина, особено кога тоа може да влијае на правата и слободите на други лица, вклучувајќи кршење на авторското право и сродните права и правните последици од нив и

- начини за заштита од ризици по личната безбедност, приватноста и личните податоци при користењето на електронски комуникациски услуги.

(5) Агенцијата на својата веб страница објавува споредливи информации со кои ќе им овозможи на крајните корисници и потрошувачите да направат самостојна процена за слободен избор на комуникациски услуги врз основа на квалитетот и цените на услугите.

(6) Во подзаконскиот акт од ставот (2) на овој член се утврдува и видот и содржината на податоците што ќе ги објавува Агенцијата согласно со ставот (5) на овој член.

(7) Достапноста до податоците од ставовите (1) и (5) на овој член и нивното користење е бесплатно и слободно за јавноста.

Квалитет на јавните комуникациски услуги

Член 109

(1) Операторите се должни јавно да објавуваат споредливи, соодветни и ажурирани информации за квалитетот на нивните услуги и за преземените мерки за обезбедување еквивалентност во однос на пристапот на крајните корисници со инвалидитет. Пред да ги објават овие информации операторите се должни да и ги достават на Агенцијата, по нејзино барање.

(2) Агенцијата може со подзаконски акт да ги определи параметрите за квалитет на услугите кои треба да се мерат, вклучувајќи и можни начини за сертификација на квалитетот, како и содржината, формата и начинот на објавување на информациите од ставот (1) на овој член, со цел да им се обезбеди на крајните корисници, вклучително и лицата со инвалидитет пристап до сеопфатни, споредливи, сигурни и едноставно применливи информации.

(3) Операторите се должни да обезбедат услови за контрола и мерење на параметрите за квалитет на јавните комуникациски услуги. Агенцијата со подзаконски акт ќе ги пропише начинот и постапката за вршење на контрола и мерење на параметрите за квалитет.

(4) Агенцијата може да го задолжи операторот да обезбеди определен минимален квалитет на услуга со цел да се спречи влошување на услугата и отежнување или забавување на преносот на сообраќајот во мрежите.

Обезбедување на еквивалентен пристап и избор за крајни корисници со инвалидитет

Член 110

(1) Агенцијата може таму каде што е соодветно да утврди технички и функционални барања кои мора да ги исполнат операторите со цел на лицата со инвалидитет да им се обезбеди:

- пристап до електронски комуникациски услуги, еквивалентен на оној кој го ужива мнозинството на крајни корисници и

- избор на оператор и избор на услуги кои се достапни на мнозинството на крајни корисници.

(2) Владата на Република Македонија ќе донесе подзаконски акт со кој ќе ги утврди активностите што ќе ги преземе со цел да ја охрабри достапноста и користењето на радио и телекомуникациската терминална опрема наменета за крајни корисници со инвалидитет.

Дополнителни обврски

Член 111

Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 108 став (2) од овој закон може на операторите кои обезбедуваат пристап до јавни комуникациски мрежи и/или обезбедуваат јавно достапни телефонски услуги да им утврди дополнителни обврски на целата или на дел од територијата на Република Македонија како:

- овозможување тонско бирање и идентификација на повикувачка линија, доколку истото е технички возможно или економски оправдано и

- обезбедување на сите или на некои од можностите за контрола на трошоци утврдени во членот 100 од овој закон.

Телефонски именици и телефонска служба за информации

Член 112

(1) Претплатниците на јавни телефонски услуги имаат право да бидат вклучени во целосниот телефонски именик од членот 94 од овој закон, како и право нивните податоци да им бидат достапни на обезбедувачите на телефонските служби за информации и/или телефонските именици во согласност со ставот (2) на овој член.

(2) Операторите кои на претплатниците им доделуваат телефонски броеви се должни да ги исполнат сите оправдани барања за добивање на податоци за нивните претплатници од страна на јавно достапни телефонски служби за информации и телефонски именици, во претходно договорена форма и при тоа треба да се почитуваат принципите на објективност, фер, недискриминација и цени ориентирани на трошоци.

(3) Операторите се должни на сите крајни корисници на јавни телефонски услуги да им обезбедат пристап до телефонските служби за информации.

(4) Агенцијата може на операторите кои го контролираат пристапот на крајните корисници да им наметне обврски и услови со цел да се исполни обврската од ставот (3) на овој член, кои треба да бидат објективни, правични, недискриминаторски и транспарентни.

(5) Операторите кои на претплатниците им доделуваат телефонски броеви се должни своите претплатници, бесплатно и пред да бидат вклучени во телефонски именик да ги известат за целта на печатениот или електронскиот телефонски именик кој може да се добие и преку телефонски служби за информации, во кои нивните лични податоци ќе бидат вклучени, како и за сите натамошни можности за употреба на нивните лични податоци.

(6) Операторите кои на претплатниците им доделуваат телефонски броеви имаат право да ги вклучат своите претплатници и да ги објават само оние лични податоци на своите претплатници во телефонските именици и телефонските служби за информации, само доколку претплатниците претходно дале согласност за тоа. Доколку личните податоци од телефонските именици ќе се користат за цели различни од пребарување на податоци за лица врз основа на име и други неопходни минимални податоци за идентификација, од претплатникот треба за тоа да се бара дополнителна согласност.

(7) На претплатниците мора да им биде овозможено да определат дали и кои од нивните лични податоци наведени во членот 107 став (5) од овој закон, ќе бидат внесени во телефонскиот именик. Претплатникот има право, по претходно доставено барање до операторот, бесплатно да ги промени или дополни личните податоци од ставот (6) на овој

член или да ја отповика согласноста за негово вклучување во телефонските именици и телефонските служби за иноформации.

(8) Одредбите од ставовите (5), (6) и (7) на овој член се однесуваат само на претплатници кои се физички лица, а не вршат дејност.

Услуги со додадена вредност

Член 113

(1) Операторите, односно давателите на услуги со додадена вредност се должни при објавување на своите услуги да дадат опис на услугата и нејзината цена на лесен и разбирлив начин. Забрането е да се доведуваат корисниците на услугите во заблуда со давање на погрешни или невистинити информации, или со прикривање на важни информации, како што е цената на услугата или ограничувањата за возраста на корисникот на услугата.

(2) Операторите, односно давателите на услугата со додадена вредност се должни на почетокот на секој повик кон услугата со додадена вредност да обезбедат најава за цената на повикот и почетокот на наплата, како и овозможување прекин на повикот по најавата во разумен рок, а пред започнувањето на наплатата на повикот.

(3) Доколку претплатник поднесе приговор до операторот во однос на висината на сметката за обезбедената услуга со додадена вредност или приговор во однос на квалитетот на обезбедената услуга, операторот е должен да направи проверка на приговорот и истиот да го проследи до давателот кој ја обезбедува услугата со додадена вредност во рок од пет дена од денот на приемот на приговорот. Операторот, заедно со приговорот е должен на давателот кој ја обезбедува услугата со додадена вредност да му ги достави името, презимето и адресата на претплатникот, како и проверените податоци за спорната сметка или услуга.

(4) Давателот на услугата со додадена вредност мора да одлучи по приговорот во рок од десет дена од денот на приемот на истиот.

(5) Меѓусебните обврски од ставовите (3) и (4) на овој член поблиску се уредуваат со договор склучен меѓу операторот и давателот на услуги со додадена вредност. Основните одредби на овој договор се составен дел на општите услови за пристап и користење на јавни комуникациски услуги на операторот.

(6) Корисниците на услуги пристапуваат кон услугите со додадена вредност преку посебни броеви доделени во согласност со Планот за нумерација.

(7) Начинот и условите за обезбедување на услугите со додадена вредност вклучувајќи ги и мерките за отстранување на измами и противправни дејствија во врска со обезбедувањето на услугите со додадена вредност, поблиску се пропишуваат со прописот од членот 108 став (2) од овој закон.

Ограничување на пристап до и користење на услуги и апликации

Член 114

(1) Пристапот до и користењето на услуги и апликации преку јавните електронски комуникациски мрежи може да се ограничи само врз основа на судска одлука во случаи утврдени со посебен закон.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член не се однесува на правото на операторот да го ограничи пристапот до и користењето на услуги и апликации под услови утврдени со овој закон.

Привремено ограничување или прекин на пристап

Член 115

(1) Операторите кои обезбедуваат пристап до јавна електронска комуникациска мрежа можат, без согласност на корисниците, привремено да го ограничат или прекинат пристапот до нивните услуги, доколку тоа е потребно заради реконструкција, модернизација, одржување или во случај на технички пречки или недостатоци во мрежата.

(2) Операторите се должни да ја информираат Агенцијата и да ги известат корисниците за ограничувањата или прекините кои траат подолго од 30 минути:

- најмалку 48 часа пред планираната реконструкција, модернизација или одржување или

- колку што е можно побрзо, но не подолго од 48 часа, кај ограничувањата или прекините предизвикани од технички пречки или недостатоци во мрежата.

(3) Операторите треба да ги преземат сите неопходни мерки, ограничувањата или прекините да траат што е можно пократко.

Преносливост на броеви

Член 116

(1) Преносливоста на број е право на сите претплатници на јавни телефонски услуги (фиксни или мобилни) да го задржат бројот независно од операторот кој ја обезбедува услугата:

- кога се работи за географски броеви на одредена локација и

- кога се работи за негеографски броеви на која било локација.

(2) Сите оператори кои обезбедуваат јавни телефонски услуги (фиксни или мобилни), се обврзани да им овозможат на своите претплатници преносливост на броевите.

(3) Броевите не се пренесуваат од јавните фиксни комуникациски мрежи во јавните мобилни комуникациски мрежи и обратно.

(4) Пренесувањето на бројот и неговото активирање во мрежата на другиот оператор мора да се спроведе во најкраток можен рок. Прекинувањето на услугата во постапката на пренесување на бројот не смее да трае подолго од еден работен ден.

(5) Операторот може за пренесување на броевите на друг оператор да им наплатува на операторите и на претплатниците или на операторите еднократна сума за покривање на трошоците за пренос на бројот. Еднократната сума за покривање на трошоците за пренос на бројот треба да биде предвидена во договорите за интерконекција, а директните (административни) трошоци, доколку ги има, а се наплаќаат од претплатниците, не смеат да бидат дестимулирачки за користење на оваа услуга. Агенцијата може со одлука да ја утврди максималната еднократна сума што треба да биде предвидена во договорите за интерконекција.

(6) Операторите се обврзани да ги сносат трошоците за адаптирање на нивните мрежи за да овозможат преносливост на броеви и трошоци за одржување на таквите средства.

(7) Агенцијата со подзаконски акт подетално го пропишува спроведувањето на одредбите од овој член.

Броеви на служби за итни повици и единствен европски број за итни повици

Член 117

(1) Сите оператори кои обезбедуваат започнување на повик до броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон се обврзани на корисниците на овие услуги, вклучително и на крајните корисници на јавни телефонски говорници да им обезбедат можност на бесплатен пристап до броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици “112”.

(2) Операторите од ставот (1) на овој член се должни на лицата со инвалидитет да им овозможат пристап до броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици “112” преку користење на говор, знаковен јазик или друга форма на не говорен јазик, односно на начин кој е техничкивозможен.

(3) Доколку оператор од ставот (1) на овој член тврди дека нема техничка можност да ја исполни обврската од ставот (2) на овој член има обврска тоа да и го докаже на Агенцијата.

(4) Операторите од ставот (1) на овој член се должни на телото, надлежно за примање на повици кон единствениот европски број за итни повици “112” да му ги достават без надоместок сите расположливи податоци за остварените повици кон бројот “112”, што особено ги опфаќа податоците за името и презимето или називот на повикувачот,

повикувачкиот број, времето и траењето на повикот, како и локацијата од која е упатен повикот и тоа веднаш по проследувањето на повикот кон бројот “112“.

(5) Операторите од ставот (1) на овој член се должни да постапуваат со повиците кон бројот “112“ на ист начин, како и со другите повици кон броевите на службите за итни повици кои се уште се користат во Република Македонија.

(6) Начинот и условите за користење на единствениот европски број за итни повици “112“ техничките и други барања за операторите од ставот (1) на овој член во врска со исполнувањето на обврските кон надлежното тело од ставот (2) на овој член, како и мерењето на квалитетот на услугата за итни повици “112“ подетално се пропишува со подзаконски акт што го донесува Агенцијата.

(7) Забранета е секоја злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици “112“, што особено ги опфаќа сите видови на злонамерни или вознемирувачки повици. Со подзаконскиот акт од ставот (6) на овој член поблиску се пропишуваат начинот и условите за спроведување на привремено и трајно исклучување на претплатничката или корисничката терминална опрема од електронската комуникациска мрежа во случај на утврдена злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици “112“.

(8) Агенцијата во соработка со надлежното тело од ставот (4) на овој член на соодветен и јавно достапен начин ги известува и запознава граѓаните за целта и начинот на користење на броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици “112“.

Пристап до броеви и услуги

Член 118

(1) Меѓународни повици и повици до меѓународни телефонски услуги и меѓународни телефонски мрежи се остваруваат со користење на меѓународен префикс “00“ пред кодот на државата доделен од Меѓународната унија за телекомуникации (ITU) и националниот број од Планот за нумерација, согласно со овој закон.

(2) Сите оператори кои обезбедуваат започнување на повик до броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон, кога е тоа технички и економски возможно и кога повиканиот претплатник поради комерцијални причини не го ограничил пристапот на повикувачи од одредени географски подрачја се должни на крајните корисници да им обезбедат:

- пристап и користење на услуги со користење на негеографски броеви, вклучително и на земјите членки во Европската унија и

- пристап до сите броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон, без оглед на технологијата и уредите кои се користат од страна на операторот.

(3) Операторите од ставот (2) на овој член можат на поединечна основа да го оневозможат пристапот до броевите или услугите кога постои оправдано сомнение за измама или злоупотреба. Во овој случај Агенцијата ќе донесе одлука со која на операторот ќе му нареди да го задржи соодветниот приход од интерконекција или од други услуги.

(4) Операторите од ставот (2) на овој член се должни да им обезбедат на корисниците на услуги од други држави можност да имаат пристап до негеографските броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон, ако е тоа технички и економски возможно, освен во случаи кога повиканиот претплатник поради комерцијални причини го ограничил пристапот на повикувачи од определени географски подрачја.

Европски броеви за услуги со социјална вредност

Член 119

(1) Сите оператори кои обезбедуваат започнување на повик до броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон се должни да овозможат воспоставување на сите повици кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот 116 и е наменета за услуги со посебна социјална вредност во усогласност со Планот за нумерација, а особено кон бројот 116.000 кој е наменет за службата надлежна за пријавување на изчезнати деца.

(2) Операторите од ставот (1) на овој член се должни во најголема можна мера на лицата со инвалидитет да им овозможат пристап кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот 116.

(3) Агенцијата на соодветен и јавно достапен начин ги известува и запознава граѓаните за целта и начинот на користење на броевите за услуги со социјална вредност од ставот (1) на овој член.

Право на приговор и тужба

Член 120

(1) Претплатник има право до операторот да поднесе приговор во врска со обезбедувањето на услугите, приговор на износот со кој е задолжен за обезбедената услуга, приговор за квалитетот на обезбедената услуга, како и приговор поради повреда на одредбите од склучениот договор за приклучок и користење на јавна комуникациска мрежа и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги.

(2) Приговорот од ставот (1) на овој член претплатникот го поднесува до операторот во пишана форма. Приговорот мора да ги содржи фактите и доказите на кои се заснова.

(3) Претплатник може да го поднесе приговорот во рок од 15 дена од денот на настанатата повреда согласно со ставот (1) на овој член.

(4) Во случај на поднесување на приговор од ставот (1) на овој член операторот мора да го провери износот на кој е задолжен претплатникот или квалитетот на обезбедената услуга, па врз основа на извршената административна и/или техничка проверка да го потврди износот или квалитетот на обезбедената услуга. Во случај на одбивање на приговорот како неоснован, операторот е должен на претплатникот да му издаде потврда за извршената проверка со точно и прегледно наведени елементи од административната и/или техничката проверка. Операторот во целост е одговорен за вистинитоста на сите наводи дадени во потврдата.

(5) Доколку претплатникот поднесе приговор до операторот, а потоа и барање за решавање на спор пред Агенцијата, во врска со износот на сметката, операторот не смее да постапи согласно со членот 102 став (1) од овој закон се до донесување на конечна одлука согласно со членот 53 од овој закон, а претплатникот е должен да го плати износот на месечната претплата во определениот рок. Доколку претплатникот не го плати износот на месечната претплата во определениот рок, операторот има право да постапи согласно со членот 102 став (1) од овој закон.

(6) Доколку операторот веќе му го прекинал обезбедувањето на услугата на претплатникот или ја исклучил претплатничката терминална опрема од електронската комуникациска мрежа, пред тоа од претплатникот или од Агенцијата да примил известување дека е започната постапка за решавање на спор согласно со членот 53 од овој закон е должен без одлагање и без надоместок повторно да започне и да го продолжи обезбедувањето на услугата до крајот на постапката за решавање на спор пред Агенцијата, освен во случај кога претплатникот го раскинал договорот.

(7) Доколку се утврди дека операторот ги повредил одредбите од склучениот договор или неоправдано му го прекинал обезбедувањето на услугата на претплатник кој поднел приговор од ставот (1) на овој член поради повреда на одредбите од склучениот договор или приговор за неоправдан прекин во обезбедувањето на услугата, претплатникот има право да го раскине договорот без надоместок, како и право на поврат на сите неоправдано наплатени парични средства.

(8) Операторот е должен на претплатникот да му достави одговор во писмена форма за основаноста на поднесениот приговор од ставот (1) на овој член во рок од 15 дена од денот на приемот на приговорот.

(9) Доколку претплатникот не е задоволен од донесената одлука по приговорот има право во рок од 15 дена од денот на приемот на истиот до Агенцијата да достави барање за решавање на спор, согласно со членот 53 од овој закон.

(10) Доколку операторот не постапи по приговорот во рокот утврден во ставот (8) на овој член, претплатникот има право до Агенцијата да достави барање за решавање на спор во рок од 35 дена од денот на поднесувањето на приговорот до операторот.

Глава четринаесетта

РАДИОФРЕКВЕНЦИСКИ СПЕКТАР

Управување со радиофреквенцискиот спектар

Член 121

(1) Радиофреквенцискиот спектар е ограничен природен ресурс, со значителна, социјална, културна и економска вредност.

(2) Државните органи, согласно со меѓународните прописи што се применуваат во Република Македонија, а особено со прописите од Меѓународната унија за телекомуникации, обезбедуваат ефикасно и непречено користење на радиофреквенцискиот спектар и ги обезбедуваат правата на Република Македонија во орбиталните позиции.

(3) Со радиофреквенцискиот спектар на Република Македонија, управува Агенцијата согласно со овој закон, на објективен, транспарентен, недискриминаторски и пропорционален начин.

Стратешко планирање и координација на радиофреквенциски спектар

Член 122

Агенцијата и надлежните државни органи на Република Македонија соработуваат со Европската комисија, Меѓународната унија за телекомуникации и надлежните органи на други држави во врска со стратешкото планирање и координацијата на радиофреквенцискиот спектар. Притоа треба, меѓу другото да се има предвид економскиот, безбедносниот, здравствениот јавен интерес, слободата на изразување, културните, научните, социјалните и техничките аспекти на политиките на Република Македонија и различните интереси на корисниците на радиофреквенцискиот спектар со цел да се оптимизира користењето на радиофреквенцискиот спектар и избегнувањето на штетни интерференции.

План за намена на радиофреквенциски опсези

Член 123

(1) Планот за намена на радиофреквенциски опсези, што го донесува Агенцијата по претходно добиена согласност од Владата на Република Македонија се подготвува согласно со меѓународните акти од областа на радиокомуникациите.

(2) Со Планот од ставот (1) на овој член особено се утврдуваат границите на радиофреквенциските опсези, радиокомуникациските услуги што ќе се обезбедуваат во

соодветни радиофреквенциски опсези, како и други прашања поврзани со користењето на радиофреквенциските опсези.

План за доделување и користење на радиофреквенции

Член 124

Со Планот за доделување и користење на радиофреквенции што го донесува Агенцијата, поблиску се определува начинот на доделување и користење на радиофреквенциите во одредени радиофреквенциски опсези, утврдени во Планот за намена на радиофреквенциските опсези од овој закон, можноста за пренесување или издавање на правото на користење на радиофреквенциите, а каде што соодветно се утврдуваат и техничките параметри за користење на радиофреквенциите.

Координација при донесувањето на Планот за намена на радиофреквенциските опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенции

Член 125

(1) При донесување на Планот за намена на радиофреквенциските опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенциите, Агенцијата ги координира активностите со:

- државните органи и институции надлежни за цивилна воздушна пловидба во врска со делот од Планот што се однесува на радиофреквенциите што се користат за безбедноста во авиосообраќајот,

- државните органи надлежни за планирање и управување со радиофреквенции во врска со делот од Планот што се однесува на користење на радиофреквенциите за потребите на националната безбедност и одбрана и

- регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузијата во врска со делот од планот што се однесува на радиофреквенциите што се користат во радиодифузијата.

(2) Агенцијата при донесувањето на Планот за намена на радиофреквенциските опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенции ги има предвид потребите за национална безбедност и одбрана, заштитата од природни и други елементарни непогоди и потребите за безбедност во авиосообраќајот.

Неутралност во однос на технологии

Член 126

(1) Сите видови технологии со кои се обезбедуваат јавни електронски комуникациски услуги и кои ги задоволуваат минималните технички барања утврдени во Планот за

доделување и користење на радиофреквенции, може да се користат во радиофреквенциските опсези согласно со Планот за намена на радиофреквенциските опсези.

(2) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да утврди пропорционални и недискриминаторски ограничувања за одредени видови технологии за радио мрежи или безжичен пристап кои се користат за обезбедување на електронски комуникациски услуги, доколку тоа е неопходно за да се:

- спречи појава на штетни интерференции,
- заштити јавното здравје од електромагнетни полиња,
- обезбеди технички квалитет на услугата,
- обезбеди максимизација на заедничкото користење на радиофреквенции,
- заштити ефикасното користење на радиофреквенцискиот спектар или
- обезбеди исполнување на цел од општ интерес во согласност со членот 127 од овој закон.

Неутралност во однос на услуги

Член 127

(1) Во радиофреквенциските опсези кои во Планот за намена на радиофреквенциските опсези се определени за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги може да се обезбедуваат сите јавни електронски комуникациски услуги кои ги задоволуваат минималните технички барања утврдени во Планот за доделување и користење на радиофреквенции.

(2) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да утврди пропорционални и недискриминаторски ограничувања за одредени видови на електронски комуникациски услуги, доколку тоа е потребно за исполнување на некое барање согласно со регулативата на Меѓународната унија за телекомуникации или доколку е утврдено со посебен закон.

(3) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да утврди обезбедување на соодветна јавна електронска комуникациска услуга во одреден радиофреквенциски опсег, доколку тоа е неопходно за:

- безбедноста на животот,
- поттикнување на социјална, регионална или територијална сплотеност,

- избегнување на неефикасна употреба на радиофреквенциите или

- поттикнување на културен и јазичен диверзитет и плурализам на медиумите, на пример, за обезбедување радио или телевизиско емитување.

(4) Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да забрани обезбедување на која било јавна електронска комуникациска услуга во одреден радиофреквенциски опсег, доколку тоа е неопходно за заштита на безбедноста на животот.

Преиспитување на неопходноста од ограничувањата за неутралност во однос на технологии и за неутралност во однос на услуги

Член 128

(1) Агенцијата е должна во одредени временски периоди коишто не може да бидат подолги од две години да изврши преиспитување на неопходноста од ограничувањата за неутралност во однос на технологии и за неутралност во однос на услуги, утврдени во членовите 126 и 127 од овој закон.

(2) Доколу со извршеното преиспитување од ставот (1) на овој член се утврди потреба од изменување на Планот за намена на радиофреквенциски опсеци или Планот за доделување и распределба на радиофреквенции, Агенцијата ќе ја изврши измената на начин утврден во членот 146 од овој закон.

Користење на радиофреквенции

Член 129

(1) Правно или физичко лице може да користи радиофреквенции во Република Македонија врз основа на одобреније за користење на радиофреквенции, што го издава Агенцијата, а што е во согласност со Планот за намена на радиофреквенциските опсеци и Планот за доделување и користење на радиофреквенции со цел да се:

- избегне појава на штетни интерференции,

- обезбеди технички квалитет на услугата,

- заштити ефикасната употреба на радиофреквенцискиот спектар или

- исполнат цели од јавен интерес преку доделување на радиофреквенции за вршење на радиодифузна дејност.

(2) За радиофреквенциите кој со Планот за намена на радиофреквенциски опсеци и Планот за доделување и користење на радиофреквенции се предвидени за потребите за националната безбедност и одбрана, заштитата од природни и други елементарни непогоди и потребите за безбедност во авиосообраќајот, како и за други радиофреквенции

кои согласно со Планот за доделување и користење на радиофреквенции можат да се користат без одобрение за користење на радиофреквенции, Агенцијата не издава одобрение за користење на радиофреквенции.

(3) Радиофреквенциите што можат да се користат без одобрение за користење на радиофреквенции, подетално ги утврдува Агенцијата со подзаконски акт.

Регистар на доделени радиофреквенции

Член 130

(1) Агенцијата води Регистар на доделени радиофреквенции што се користат во Република Македонија. Регистарот на доделени радиофреквенции содржи податоци за физички и правни лица на кои им се доделени радиофреквенции, со исклучок на радиофреквенциите што се користат за потребите за националната безбедност и одбрана и за заштитата од природни и други елементарни непогоди. Регистарот ги содржи следниве лични податоци име и презиме, адреса и единствен матичен број на граѓанинот (ЕМБГ). Рокот на чување на личните податоци е пет години од денот на престанувањето на важноста на одобрението за користење на радиофреквенциите.

(2) Агенцијата редовно го ажурира Регистарот на доделени радиофреквенции.

(3) Агенцијата на својата веб страница го објавува Регистарот од ставот (1) на овој член, а применувајќи ги прописите за заштита на личните податоци.

Користење на радиофреквенции за потребите на радиоаматерите

Член 131

(1) Радиоаматерите можат да користат радиофреквенции кои со Планот за доделување и користење на радиофреквенции се предвидени за обезбедување на радиоаматерски и/или радиоаматерски сателитски услуги и на кои Агенцијата им има издадено одобрение за користење на радиофреквенции.

(2) Радиоаматери кои не се државјани на Република Македонија имаат право да ги користат радиофреквенциите од ставот (1) на овој член, доколку поседуваат важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола.

(3) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции за потребите на радиоаматерите, по барање на радиоаматер со положен радиоаматерски испит.

(4) Начинот на полагањето на радиоаматерскиот испит, како и радиоаматерските класи ги пропишува Агенцијата.

(5) Полагањето на радиоаматерскиот испит од ставот (4) на овој член се врши согласно со Програма за полагање на радиоаматерски испит, која се објавува на веб страницата на Агенцијата.

(6) Одобрението за користење на радиофреквенции за потребите на радиоаматерите, покрај другото треба да го содржи и доделениот знак за идентификација, како и класата на радиоаматерот.

(7) Радиоаматерите од ставовите (1) и (2) на овој член не плаќаат годишен надоместок за користење на радиофреквенции согласно со овој закон.

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции

Член 132

(1) Агенцијата им издава одобрение за користење на радиофреквенции на физички и правни лица за обезбедување на електронски комуникациски услуги.

(2) При издавањето на одобрение за користење на радиофреквенции, Агенцијата мора да ги почитува начелата на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност, а при издавањето на одобрение за користење на радиофреквенции за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги мора да води сметка и за остварување на целите и регулаторните начела утврдени со овој закон.

(3) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции по барање за користење на радиофреквенции, по спроведена постапка на јавен тендер или по спроведена постапка на јавен тендер со јавно наддавање.

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по барање

Член 133

(1) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на доставено барање за користење на радиофреквенции во следниве случаи за:

- сопствени потреби на државни институции и јавни претпријатија поврзани со нивните надлежности и на дипломатски претставништва или на други организации што имаат статус на дипломатски мисии,

- обезбедување на електронски комуникациски услуги што не се јавни,

- радиофреквенции што се користат во рамките на јавната електронска комуникациска мрежа, кога не е неопходно да се изврши ограничување на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции,

- користење на радиофреквенции наменети за дигитална радиодифузија, на радиодифузер кој е единствен во одредена локална сервисна зона врз основа на одлука за доделување на дозвола за вршење на радиодифузна дејност и објавена во “Службен весник на Република Македонија“,

- користење на радиофреквенции на радиодифузер за аналогна радиодифузија - радио по претходно донесена одлука за доделување на дозвола за вршење на радиодифузна дејност
- емитување на радио програмски сервис донесена и објавена во “Службен весник на Република Македонија“,

- Јавното претпријатие Македонска радиодифузија за радиофреквенции за изградба и работа на електронска комуникациска мрежа за дигитално терестријално емитување преку два национални дигитални мултиплексни системи и

- издавање на привремено одобрение за користење на радиофреквенции, согласно овој закон.

(2) Барањето за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции особено треба да ги содржи следниве податоци:

- име и презиме, адреса и единствен матичен број на граѓаните,

- назив, седиште, даночен број и број на жиро-сметка, регистарски број и изјава за законски застапник за правни лица,

- краток опис за потребите и намената за користење на бараните радиофреквенции,

- опис на техничките карактеристики на електронската комуникациска мрежа и придружните средства,

- датум на започнување со користење со радиофреквенциите,

- временскиот период во кој ќе се користат бараните радиофреквенции и

- податоци на лице за контакт.

(3) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и потребната документација што се доставува со барањето, подетално ги пропишува Агенцијата со подзаконски акт.

(4) Во случај кога барањето за користење на радиофреквенции не ги содржи податоците и документацијата согласно овој член од законот, Агенцијата, за тоа во писмена форма ќе го известат подносителот на барањето и ќе му даде рок од седум дена од денот на приемот на известувањето да го дополни барањето. Доколку подносителот на барањето во утврдениот рок не постапи по известувањето на Агенцијата, ќе се смета како барањето да не е поднесено.

(5) Агенцијата со решение ќе го одбие барањето за користење на радиофреквенции, доколку утврди дека:

- бараните радиофреквенции не се слободни,
- користењето на бараните радиофреквенции би ја загрозило националната безбедност или е во спротивност на меѓународните договори што ги потпишала или на кои им пристапила Република Македонија,
- барателот е во постапка на стечај или ликвидација,
- на барателот му е изречена мерка на безбедност - забрана за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги,
- на барателот му било одземено претходно издадено одобрение за користење на радиофреквенции за ист вид на услуга по негова вина во последната година или
- работата на радиоуредите на барателот би предизвикала штетни интерференции врз работата на други радиоуреди и опрема, приемници, електрични или електронски системи.

(6) Имателот на одобрението за користење на радиофреквенции е должен да ја извести Агенцијата за било која измена на податоците утврдени во ставот (2) на овој член во рок од 14 дена од денот кога е извршена измената.

(7) Агенцијата ќе ги издаде одобренијата за користење на радиофреквенции според редоследот на достава на барањата од ставот (1) на овој член, а во зависност од расположливите технички можности, Агенцијата може да ги прими барањата и по електронски пат.

(8) Агенцијата е должна да го издаде одобрението за користење на радиофреквенции во рок од 42 дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член.

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по постапка на јавен тендер или по постапка на јавен тендер со јавно наддавање

Член 134

(1) Агенцијата спроведува постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции кога е неопходно да се изврши ограничување на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции.

(2) Бројот на одобренија за користење на радиофреквенции е неопходно да биде ограничен со цел да се обезбеди ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар, да се обезбедат максимални поволности за корисниците и да се поттикне конкуренцијата.

(3) Агенцијата по сопствена иницијатива или по барање на заинтересирана страна објавува намера за спроведување постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање за издавање на ограничен број на одобренија за користење на радиофреквенции со цел да овозможи јавна расправа по објавениот број на одобренија за користење на радиофреквенции. Јавната расправа не смее да трае пократко од 30 дена од денот на објавата на намерата за спроведување постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање.

(4) Агенцијата објавата за намерата од ставот (3) на овој член ја објавува во најмалку два дневни весника од кои едниот дневен весник е на јазикот на заедницата која не е во мнозинство, а го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија и на својата веб страница.

(5) Објавата за намерата од ставот (3) на овој член особено содржи:

1) радиофреквенцискиот спектар за кој што ќе се издаваат одобренија за користење на радиофреквенции;

2) бројот на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;

3) образложение за причините за објавениот ограничен број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;

4) рокови и услови под кои ќе се користат радиофреквенциите;

5) висината и начинот налагање на најнискиот износ на еднократниот надоместок за користење на радиофреквенции и

6) доставување на писма за искажување интерес за користење на објавените радиофреквенции во рок кој што не може да биде пократок од рокот утврден за траење на јавната расправа од ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата на својата веб страница ќе ги објави резултатите од јавната расправа, како и нејзиниот став по однос на истите, при што Агенцијата:

- ќе објави јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање кога примениот број на писма за искажување интерес од ставот (5) точка б на овој член е поголем од објавениот број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;

- ќе спроведе постапка за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на поднесено барање за користење на радиофреквенции согласно со членот 133 од овој закон во рок утврден од страна на Агенцијата, кога примениот бројот на писма за искажување интерес од ставот (5) точка б на овој член е помал или еднаков на објавениот број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат.

(7) Агенцијата е должна да донесе одлука за распишување на јавен тендер или на јавен тендер со јавно наддавање во рок од 21 ден по истекот на рокот за доставување на писма за искажување интерес.

(8) Агенцијата мора најмалку еднаш годишно или врз основа на примено основано барање од заинтересирана страна да ги преиспита причините за ограничен број на одобренија за користење на радиофреквенции од ставот (5) точка 2 на овој член, на начин што ќе овозможи јавна расправа со сите заинтересирани страни.

(9) Агенцијата може да го отповика ограничувањето по однос на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции, доколку од јавната расправа од ставот (8) на овој член произлезе дека причините поради кои Агенцијата извршила ограничување на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции престанале да постојат или дека е тоа потребно за да се обезбедат подобри поволности за корисниците и да се поттикне конкуренцијата.

Начин на издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер

Член 135

(1) Агенцијата спроведува постапка на јавен тендер за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на одлука за распишување на јавен тендер што ја донесува директорот на Агенцијата.

(2) Одлуката од ставот (1) на овој член особено содржи:

- намена на радиофреквенциите што се предмет на јавниот тендер, радиокомуникациските услуги што треба да се обезбедат и областите или локациите каде што ваквите радиофреквенции треба да се користат,

- број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе бидат доделени,

- услови, барања и квалификации што треба да ги исполнат понудувачите кои мораат да бидат во согласност со законската регулатива и прописите за просторно планирање,

- критериуми за избор на најдобра понуда, начинот на нивна примена и други можни ограничувања што треба да се земат предвид при оценувањето на понудите,

- почетен износ на пазарната вредност на радиофреквенциите, како еднократен надоместок за добивање на одобрение за користење на радиофреквенциите и начин на плаќање,

- рок и начин на поднесување на понудите,

- адреса, место, датум и време на јавното отворање на понудите,

- место, време и лице за контакт од кого заинтересираните страни можат да ја добијат тендерската документација, цената на тендерската документација и начинот на плаќање за истата,

- лице за контакт од кого понудувачите можат да добијат дополнителни информации и

- рок во кој понудувачите ќе бидат известени за донесената одлука.

(3) Критериумите за избор врз основа на кој ќе се донесе одлука за избор на најповолен понудувач мора да се темелат на начелата на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност, при што треба да се води сметка и за остварување на целите и регулаторните начела утврдени со овој закон.

(4) Агенцијата одлуката од ставот (1) на овој член ја објавува во “Службен весник на Република Македонија“.

(5) Постапката на јавен тендер од ставот (1) на овој член се спроведува преку посебна комисија која ја формира директорот на Агенцијата од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата. Еден од членовите на комисијата мора да биде со завршен правен факултет.

(6) За спречување на судир на интересите во постапките за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер соодветно се применуваат одредбите од Законот за спречување судир на интереси.

(7) Претседателот, заменикот на претседателот, членовите и замениците на членовите на комисијата од ставот (5) на овој член, како и директорот на Агенцијата потпишуваат изјава за непостоење судир на интереси, како и за тоа дека за период од една година од денот на донесувањето на одлуката за избор на најповолен понудувач нема да се вработат во органите на управување на избраниот понудувач. Изјавата претставува дел од досието од спроведена постапка.

(8) Во случај на судир на интереси кај претседателот, неговиот заменик, членовите и нивните заменици во комисијата од ставот (5) на овој член, истите се повлекуваат од работа на комисијата и се заменуваат со други лица.

Рок за поднесување на понуди

Член 136

(1) Рокот за поднесување на понуди не смее да биде пократок од 30 дена од денот на објавувањето на одлуката за распишување на јавен тендер.

(2) Агенцијата нема да ги прифати понудите, измените или дополнувањата на истите, што пристигнале по истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

(3) Доколку понудите од ставот (2) на овој член се испратени по пошта, тие мораат да му бидат вратени на испраќачот запечатени без претходно да се отворат.

(4) Агенцијата е должна да ги чува во тајност листата на понудувачите и поднесените понуди до истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

Тендерска документација

Член 137

Агенцијата е должна во тендерската документација да ги појасни сите одредби од одлуката за распишување на јавен тендер, наведувајќи ги критериумите за избор, како и дополнителна документација што мора да се обезбеди за понудите да се сметаат за прифатливи.

Постапка за јавно отворање на понуди

Член 138

(1) Отворањето на понудите е јавно.

(2) Комисијата од членот 135 став (5) од овој закон води записник за постапката на отворање на понудите, кој покрај другото мора да содржат архивски број на понудата, податоци за понудувачот и понудената цена, а доколку тендерот е анонимен, податоци за називот или шифрата на понудувачот.

(3) Во текот на целата постапка треба да се води сметка деловните тајни на понудувачите да не бидат објавени.

(4) На јавното отворање се утврдува дали понудите ги содржат сите потребни документи според тендерската документација, но притоа не се разгледува содржината на поднесената документација.

(5) Само понудите што се доставени во утврдениот временски рок и кои се правилно комплетирани и означени ќе бидат отворени.

(6) Јавниот тендер е успешен, доколку е примена најмалку една навремена и правилна понуда што ги исполнува тендерските услови.

(7) Во одлуката за јавен тендер, Агенцијата може да утврди дека јавниот тендер се смета за успешен, доколку е примен друг минимален број на понуди кои ги исполнуваат тендерските услови.

Разгледување и оценување на понуди

Член 139

(1) По завршувањето на јавното отворање на понудите, Комисијата од членот 135 став (5) од овој закон прво утврдува дали сите документи од понудата ги исполнуваат тендерските услови и дали истите се во согласност со закон.

(2) Комисијата од членот 135 став (5) од овој закон ќе ги отфрли од натамошната постапка понудите што не се во согласност со закон и тендерската документација.

(3) По прегледувањето и оценувањето на примените понуди, Комисијата од членот 135 став (5) од овој закон подготвува извештај во кој ги презентира оцените на понудите и прави ранг-листа на понудите според исполнувањето на условите од тендерската документација.

(4) Комисијата од членот 135 став (5) на овој закон при прегледот и оценувањето на понудите мора да ги земе предвид само оние критериуми за избор на најповолен понудувач што се утврдени со закон и со одлуката од членот 135 став (2) од овој закон и тендерската документација, а особено оние што овозможуваат поефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар и унапредување и заштита на конкуренцијата.

(5) Директорот на Агенцијата во согласност со Извештајот на Комисијата од членот 135 став (5) од овој закон, во рок од десет дена од денот на приемот на Извештајот ќе донесе Одлука за избор на најповолен понудувач. Директорот на Агенцијата во согласност со Одлуката за избор на најповолен понудувач ќе издаде едно или повеќе одобренија за користење на радиофреквенции не подоцна од 60 дена од истекот на временскиот рок за доставување на понуди.

(6) Одлуката за избор на најповолен понудувач од ставот (5) на овој член, се доставува до сите понудувачи кои учествувале на јавниот тендер во рок од пет дена од денот на нејзиното донесување и истата Агенцијата ја објавува во “Службен весник на Република Македонија“ и на својата веб страница.

Начин на издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер со јавно наддавање

Член 140

(1) Агенцијата издава поединечно одобрение за користење на радиофреквенции преку претходно спроведена постапка на јавен тендер со јавно наддавање кога, како единствен критериум за избор на најповолен понудувач е цената.

(2) Директорот на Агенцијата донесува одлука за спроведување на постапка на јавен тендер со јавно наддавање и истата треба особено да содржи:

- радиофреквенции што се предмет на јавниот тендер, радиокомуникациските услуги што треба да се обезбедат и областите или локациите каде што радиофреквенциите треба да се користат,

- број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе бидат доделени;

- услови и барања што треба да бидат исполнети од понудувачите за да се квалификуваат за постапката на јавното наддавање,

- минимален број на понудувачи, кој мора најмалку да биде за еден поголем од бројот на одобренија за користење на радиофреквенции утврдени во ставот (2) точка б) на овој член,

- почетен износ на пазарната вредност на радиофреквенциите како еднократен надоместок за добивање на одобрение за користење на радиофреквенциите и начинот на плаќање, при што понудувачите не смеат да понудат помал или ист почетен износ,

- износ на депозитот што треба да се уплати, кој не може да биде повисок од 10% од почетниот износ на пазарната вредност на радиофреквенциите, како и начинот и рокот за неговото плаќање со напомена дека на понудувачот кој нема да биде избран за најповолен понудувач во постапката на јавно наддавање уплатениот депозит му се враќа во рок од пет дена од денот на завршувањето на јавното наддавање, а на понудувачот којшто ќе биде избран за најповолен понудувач уплатениот депозит не му се враќа, туку истиот станува составен дел на избраната понудена цена од јавното наддавање,

- начин и рок за уплата на највисоко понудената цена утврдена при јавното наддавање,

- правила за спроведување на постапката за јавно наддавање во согласност со овој закон и

- рок во кој Агенцијата ќе ја донесе одлуката за избор на еден или повеќе понудувачи кој не може да биде подолг од 10 дена од денот на завршувањето на јавното наддавање.

(3) Јавното наддавање може да се изврши доколку за исто одобрение за користење на радиофреквенции што е предмет на јавниот тендер со јавно наддавање се квалификуваат најмалку двајца понудувачи.

(4) Доколку во постапката на јавен тендер со јавно наддавање за истото одобрение за користење на радиофреквенции што е предмет на јавниот тендер со јавно наддавање се квалификува само еден понудувач, директорот на Агенцијата во рок од три дена од денот на приемот на извештајот од комисијата за спроведување на јавниот тендер со јавно наддавање ќе донесе одлука со која ќе утврди дека постапката по јавниот тендер со јавно наддавање е завршена.

(5) Директорот на Агенцијата во рок од десет дена од денот на донесувањето на одлуката од ставот (4) на овој член ќе донесе одлука за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции на квалификуваниот понудувач од ставот (4) на овој член.

(6) Доколку во постапката на јавен тендер со јавно наддавање за истото одобрение за користење на радиофреквенции што е предмет на јавниот тендер со јавно наддавање се квалификуваат најмалку двајца понудувачи, директорот на Агенцијата по предлог на комисијата за спроведување на јавниот тендер со јавно наддавање во рок од три дена од денот на приемот на предлогот, донесува одлука за избор на понудувачи кои ќе учествуваат во постапката на јавно наддавање. Во одлуката се утврдува местото и времето на одржување на јавното наддавање коешто не може да биде пократко од 14 дена и подолго од 30 дена од денот на донесувањето на одлуката. Одлуката со поканата за учество за јавно наддавање се доставува истовремено до сите квалификувани понудувачи во рок од три дена од денот на нејзиното донесување.

(7) Агенцијата одлуките од ставовите (2), (4) и (5) на овој член ги објавува во “Службен весник на Република Македонија” и на својата веб страница.

(8) Одредбите од членот 135 ставови (5), (6), (7), (8) и (9), како и одредбите од членовите 136, 137, 138 и 139 од овој закон соодветно се применуваат и на постапката за спроведување на јавен тендер со јавно наддавање.

Начин на спроведување на јавното наддавање

Член 141

(1) Јавното наддавање го спроведува претседателот или заменикот на претседателот на Комисијата за спроведување на јавен тендер со јавно наддавање, согласно со овој закон.

(2) Јавното наддавање се одржува во просториите на Агенцијата по пат на усно наддавање.

(3) Јавното наддавање може да се врши и преку друг соодветен начин утврден од страна на Агенцијата во одлуката од членот 140 став (2) од овој закон, при што мора да се обезбеди секој понудувач директно и континуирано да го следи јавното наддавање на другите понудувачи и да може без какви било пречки да доставува свои понуди.

(4) Во постапката на јавно наддавање понудувачите при секое наддавање не можат да нудат зголемување на понудата пониско од три проценти од почетниот износ на пазарната вредност на радиофреквенциите од членот 140 од овој закон.

(5) Во постапката на јавно наддавање претседателот или заменикот на претседателот на комисијата од членот 140 од овој закон го објавува почетниот износ на пазарната вредност на радиофреквенциите и ги поканува понудувачите да започнат со нудење на повисоки понуди. Пред да ја утврди највисоката понуда претседателот или заменикот на претседателот на Комисијата мора три пати да ги покани понудувачите да достават повисока понуда.

(6) Доколку и по третата покана за доставување на повисока понуда, не се достави повисока понуда од постојната, претседателот или заменикот на претседателот на

комисијата објавува дека постојната понуда е највисока, по што не може да се доставуваат нови понуди.

(7) Доколку во спроведувањето на постапката на јавното наддавање претседателот или заменикот на претседателот на комисијата, утврдат дека двајца или повеќе понудувачи се договараат или меѓусебно се координираат за начинот и висината на износот на јавното наддавање, истите можат да бидат отстранети од натамошната постапка на јавно наддавање.

(8) За спроведената постапка на јавно наддавање комисијата од членот 140 од овој закон води записник врз основа на кој директорот на Агенцијата донесува одлука за избор на најповолен понудувач.

(9) Агенцијата во согласност со одлуката за избор на најповолен понудувач ќе издаде едно или повеќе одобренија за користење на радиофреквенции не подоцна од 90 дена од истекот на временскиот рок за доставување на понуди.

(10) Одлуката за избор на најповолен понудувач од ставот (9) на овој член, се доставува до сите понудувачи кои учествувале на јавното наддавање во рок од пет дена од денот на нејзиното донесување и истата Агенцијата ја објавува во “Службен весник на Република Македонија“ и на својата веб страница.

(11) Доколку избраниот понудувач одбие да му биде издадено одобрение за користење на радиофреквенции или не ја уплати понудената цена од јавното наддавање на начин и во рок утврден во одлуката од членот 140 став (2) од овој закон, одобрението за користење на радиофреквенции ќе му биде понудено на вториот рангиран понудувач. Доколку и вториот рангиран понудувач одбие да му биде издадено одобрение за користење на радиофреквенции, постапката на јавен тендер со јавно наддавање завршува без издавање на одобрение за користење на радиофреквенции.

(12) Доколку во постапката за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер со јавно наддавање не се изврши избор на најповолен понудувач или не се издаде одобрение за користење на радиофреквенции, издавањето на одобрение за користење на недоделените радиофреквенции ќе се изврши по постапка согласно со членот 134 од овој закон.

Содржина на одобрението за користење на радиофреквенции

Член 142

(1) Одобрението за користење на радиофреквенции содржи:

а) податоци за носителот на одобрението за користење на радиофреквенции;

б) доделени радиофреквенции;

в) обврска за обезбедување на услугата или за користење на видот на технологијата за кои што се доделени радиофреквенциите, вклучувајќи ги и барањата за покриеност и квалитет, таму каде што е применливо;

г) услови за ефективно и ефикасно користење на доделените радиофреквенции;

д) технички и оперативни услови што треба да се исполнат за да се избегнат штетни интерференции и за да се ограничи изложувањето на јавноста на електромагнетни полиња, таму каде што ваквите услови се различни од оние утврдени со овој закон;

ѓ) територијална покриеност, таму каде што е применливо;

е) датум на издавање, времетраење на важноста на одобрението за користење на радиофреквенции, а таму каде што е применливо и податоци за идентификација во етерот;

ж) можност и услови за пренос или издавање на правото за користење на доделените радиофреквенции;

з) надоместок за користење на радиофреквенции согласно со овој закон;

с) сите обврски што ги презел имателот на одобрението за користење на радиофреквенции, доколку истото е издадено по постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно надавање;

и) обврски кои произлегуваат од меѓународните договори што се однесуваат на користењето на радиофреквенциите, таму каде што е применливо;

ј) посебни услови за експериментално користење на радиофреквенциите и

к) услови што треба да се исполнат при користење на доделените радиофреквенции.

(2) Имател на одобрението за користење на радиофреквенции е должен да ја извести Агенцијата за промената во податоците од ставот (1) точка а) на овој член, во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената.

Времетраење на важноста на одобрението

Член 143

(1) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции за време не подолго од 20 години.

(2) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции за воздухоплови и пловни објекти со важност до престанокот на нивната употреба.

(3) Агенцијата издава привремено одобрение за користење на радиофреквенции за ограничена област на покриеност, наменети за испитувања, мерења и атестирање на радиокомуникациска опрема за време не подолго од 90 дена.

(4) Агенцијата издава привремено одобрение за користење на радиофреквенции наменети за посебни настани за време не подолго од 60 дена.

(5) Агенцијата издава привремено одобрение за користење на радиофреквенции за експериментални цели за ограничена област на покриеност, заради воведување на нови технологии за време не подолго од една година и доколку со истото нема да се предизвика штетна интерференција.

Продолжување на времетраењето на важност на одобрението

Член 144

(1) Времетраењето на важноста на одобрението за користење на радиофреквенции може да се продолжи по барање на имателот на истото.

(2) Барањето за продолжување на важноста на одобрението се доставува до Агенцијата, во рок не пократок од 30 дена и не подолг од шест месеци, пред истекот на неговата важност.

(3) При разгледувањето на барањето од ставот (2) на овој член, Агенцијата треба да ги има предвид:

1) поволностите за корисниците;

2) потребата од поттикнување на конкуренцијата и развојот на нови технологии и

3) регулаторната политика во однос на користењето на радиофреквенциите.

(4) Доколку се оцени дека се исполнети условите од ставот (3) на овој член, директорот на Агенцијата во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член ќе донесе одлука за продолжување на важноста на одобрението за користење на радиофреквенции. Во тој случај Агенцијата издава ново одобрение, за време не подолго од дваесет години.

(5) Важноста на привремените одобренија за користење на радиофреквенции од членот 143 ставови (3), (4) и (5) од овој закон не може да се продолжува.

Пренесување или издавање на правото на користење на радиофреквенции

Член 145

(1) Имател на одобрение за користење на радиофреквенции може своето право за користење на тие радиофреквенции да го пренесе или издаде на друго физичко или правно

лице, доколку таквото право за тие радиофреквенции е предвидено во Планот за доделување и користење на радиофреквенции и во одобрението за користење на радиофреквенции, а по претходно добиена одлука за согласност од Агенцијата.

(2) За пренесување или издавање на правото за користење на радиофреквенции од ставот (1) на овој член имателот на одобрението за користење на радиофреквенции до Агенцијата доставува писмено барање. Агенцијата барањето го објавува на својата веб страница во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

(3) По барањето од ставот (1) на овој член Агенцијата утврдува дали барателот ги платил сите надоместоци кои согласно со овој закон бил должен да ги плати и дали физичкото или правното лице на кое се предлага да се пренесе или издаде правото на користење на радиофреквенции ги исполнува сите услови утврдени со овој закон, прописите донесени врз основа на него и условите за користење на радиофреквенции утврдени во одобрението за користење на радиофреквенции, како и тоа дали со пренесувањето или издавањето на правото за користење на радиофреквенциите би се нарушила конкуренцијата.

(4) Во случај на пренесување на правото за користење на радиофреквенции, Агенцијата на другото физичко или правно лице му издава ново одобрение за користење на радиофреквенции со важност на одобрението до истекот на времетраењето на постоечкото одобрение за користење на радиофреквенции. Новото одобрение за користење на радиофреквенции Агенцијата го издава без спроведување на постапка на јавен тендер или на постапка на јавен тендер со јавно наддавање. Условите за користење на радиофреквенциите содржани во постоечкото одобрение за користење на радиофреквенции се пренесуваат и во новото одобрение, освен доколку Агенцијата поинаку не одлучи.

(5) Одредбите од овој член не се применуваат на правото на користење на радиофреквенциите што се наменети за вршење на радиодифузна дејност.

Измена на одобрението за користење на радиофреквенции

Член 146

(1) Агенцијата може по службена должност да го измени одобрението за користење на радиофреквенции, во случаи на:

а) се менуваат податоците на имателот на одобрението за користење на радиофреквенции;

б) обезбедување на јавна безбедност;

в) измени на Планот за намена на радиофреквенциски опсези, Планот за доделување и користење на радиофреквенции или прописите за условите за користење на радиофреквенциите;

г) избегнување на штетната интерференција што не може да се избегне на друг начин;

д) усогласување со актите на меѓународното право применливи во Република Македонија;

ѓ) постоење на јавен интерес што не може да се задоволи на поинаков начин;

е) обезбедување на ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар или

ж) обезбедување на универзална услуга.

(2) Во случаите согласно со ставот (1) точки а), б), в), г) и д) на овој член Агенцијата донесува решение за измена на издаденото одобрение и може да одреди разумен временски рок кој не може да биде пократок од 30 дена во текот на кој имателот на одобрението мора да го прилагоди своето работење.

(3) Во случаите од ставот (1) точки ѓ), е) и ж) на овој член Агенцијата пред да донесе решение за измена на издаденото одобрение писмено ќе го извести имателот на одобрението за користење на радиофреквенции и ќе му даде можност во рок од 14 дена од денот на приемот на известувањето да го изрази своето мислење по однос на предложената измена на одобрението за користење на радиофреквенции.

(4) Во случаите од ставот (1) точки ѓ), е) и ж) на овој член, а доколку се работи за значителна измена на одобрението за користење на радиофреквенции, Агенцијата е должна предложената измена на одобрението да ја објави на својата веб страница со цел да овозможи јавна расправа со сите заинтересирани страни, согласно со овој закон. Во овој случај Агенцијата го отповикува постојното одобрение и издава ново одобрение за користење на радиофреквенции, во рок од 30 дена од денот на донесувањето на решението со кое е отповикано постојното одобрение. Важноста на новото одобрение за користење на радиофреквенции е до истекот на времетраењето на постоечкото одобрение за користење на радиофреквенции.

(5) Измена на одобрението за користење на радиофреквенции може да се изврши и по барање на имателот на одобрението за користење на радиофреквенции.

(6) Доколку барањето од ставот (5) на овој член се однесува на случаите согласно со ставот (1) точки а), б), в), г) и д) на овој член Агенцијата ќе донесе решение за измена на одобрението за користење на радиофреквенции во рок не подолг од 30 дена од денот на приемот на барањето.

(7) Доколку барањето од ставот (5) на овој член се однесува на случаите согласно со ставот (1) точки ѓ), е) и ж) на овој член Агенцијата ќе донесе решение за измена на одобрението за користење на радиофреквенции во рок не подолг од 60 дена од денот на приемот на барањето, а по спроведувањето на постапката согласно со ставот (3) на овој член.

(8) Доколку барањето од ставот (5) на овој член се однесува на случаите согласно со ставот (1) точки ѓ), е) и ж) на овој член и се работи за значителна измена на одобрението

за користење на радиофреквенции, Агенцијата ќе постапи во согласност со ставот (4) на овој член.

Отповикување на одобрението за користење на радиофреквенции

Член 147

(1) Агенцијата може да отповика одобрение за користење на радиофреквенции по барање на имателот на одобрението за користење на радиофреквенции.

(2) Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе се отповика одобрението за користење на радиофреквенции во рок од пет дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член.

(3) Агенцијата може да го отповикува одобрението за користење на радиофреквенции по службена должност по постапка утврдена во членот 48 од овој закон доколку утврди дека:

а) одобрението за користење на радиофреквенции содржи неточни податоци кои биле наведени во барањето за издавање на одобрението за користење на радиофреквенции;

б) не се исполнуваат обврските што ги презел имателот на одобрението за користење на радиофреквенции, во постапката на јавен тендер или јавен тендер со јавно надавање;

в) се прекршуваат некои од условите за користење на радиофреквенции утврдени во одобрението за користење на радиофреквенции во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него;

г) е пренесено или издадено правото на користење на радиофреквенциите без претходно добиена согласност од Агенцијата;

д) не се платени надоместоците за користење на радиофреквенциите, и по доставено писмено известување согласно со овој закон;

ѓ) на друг начин не може да се избегне штетната интерференција предизвикана од сигналите на радиокомуникациските уреди кон други уреди, приемници, електрични или електронски системи или

е) доколку носителот на одобрението не започнал да ги користи радиофреквенциите во рок од една година од издавањето на одобрението, освен ако поинаку не е предвидено со истото.

(4) Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе се отповика одобрението за користење на радиофреквенции и по писмено известување за одземање на дозвола за телевизиско или радио емитување од регулаторното тело надлежно за радиодифузијата. Агенцијата ќе го донесе решението во рок од пет дена од денот на приемот на известувањето.

(5) Надоместоците за користење на радиофреквенции што се платени за годината во која е отповикано одобрието не се враќаат, во случаите од ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени радиофреквенции од членот 130 од овој закон податоците за имателот на одобрието за користење на радиофреквенции на кого истото му е отповикано согласно со одредбите од овој член. Решението со кое е отповикано одобрието за користење на радиофреквенции, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

Престанок на важноста на одобрието за користење на радиофреквенции по сила на закон

Член 148

(1) Одобријата за користење на радиофреквенции по сила на закон престануваат да важат:

а) по истекот на временскиот рок за кој истите биле издадени;

б) доколку имателот на одобрието престанал да постои;

в) доколку имателот на одобрието е во постапка на стечај или ликвидација;

г) доколку на имателот на одобрието му е изречена мерка на безбедност -забрана за вршење на дејност или

д) со престанок на важење на дозволата за телевизиско или радио емитување по сила на закон.

(2) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени радиофреквенции од членот 130 од овој закон податоците за имателот на одобрието за користење на радиофреквенции кое престанало да важи по сила на закон согласно со одредбите од овој член. Решението со кое се утврдува престанок на важење на одобрието за користење на радиофреквенции, по сила на закон, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

(3) Надоместоците за користење на радиофреквенциите што се платени за годината во која престанало да важи одобрието, со исклучок на ставот (1) точка а) на овој член не се враќаат.

Глава петнаесетта

НУМЕРАЦИЈА

План за нумерација

Член 149

(1) Планот за нумерација ги утврдува структурата, должината и намената на броевите и сериите на броеви кои ги користат операторите и други правни лица утврдени во членот 151 од овој закон со цел да се обезбеди идентификација, рутирање и наплата.

(2) Планот за нумерација од ставот (1) на овој член го донесува Агенцијата во согласност со овој закон и меѓународните договори кои ги склучила или на кои им пристапила Република Македонија со цел:

а) да се обезбеди ефикасно структурирање и употреба на броевите и сериите на броеви;

б) да се задоволат потребите на операторите и другите правни лица кои имаат право на доделување на броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон и

в) да се обезбеди доделување и користење на броевите и/или сериите наброеви на објективен и недискриминаторски и транспарентен начин.

(3) Во случај на измена на Планот за нумерација од ставот (1) на овој член, која би предизвикала значителни измена во системот на нумерирање и постоечката технологија со која се обезбедуваат јавните електронски комуникациски услуги, измената на Планот не смее да биде применета во рок пократок од две години од денот на нејзиното донесување.

(4) Агенцијата води регистар на доделените броеви и/или серии на броеви и на имателите на доделени броеви и/или серии на броеви и истиот го објавува на својата веб страница. Формата и содржината на регистарот ги пропишува Агенцијата.

Користење на броеви

Член 150

(1) Агенцијата со решение им доделува броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација на операторите и на другите правни лица утврдени во членот 151 од овој закон.

(2) Операторите ги користат доделените броеви и/или серии на броеви во согласност со решението од ставот (1) на овој член и одредбите од членот 116 од овој закон.

(3) Агенцијата ги доделува броевите и/или сериите на броеви од Планот за нумерација на неопределено време.

Постапка за доделување на броеви и/или серии на броеви

Член 151

(1) Агенцијата ги доделува броевите и/или сериите на броеви од Планот за нумерација на објективен, транспарентен и недискриминаторски начин врз основа на поднесено писмено барање. Барање за доделување на броеви и/или серии на броеви може да поднесе оператор, на кого Агенцијата му има издадено потврда за регистрација согласно со овој закон, давател на универзална услуга, како и други правни лица кои согласно со овој или друг закон вршат дејност од јавен интерес.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член ги содржи следниве податоци:

а) назив, седиште, доказ за регистрација на дејноста и податоци за законскиот застапник;

б) доказ дека барателот има право на доделување на броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон:

в) податоци за видот, количината и целта на користење на броевите и/или сериите на броеви што се бараат;

г) план за процена на потребите за наредната година, доколку барателот планира во тој период да користи поголем број на броеви и/или серии на броеви и

д) планиран датум за започнување со користење на доделените броеви и/или серии на броеви.

(3) Агенцијата со акт подетално ја пропишува постапката за доделување на броеви и/или серии на броеви, содржината и формата на барањето како и податоците што се приложуваат кон барањето.

(4) Агенцијата може да одбие барање за доделување на броеви и/или серии на броеви, доколку:

а) барањето за доделување на броеви и/или серии на броеви содржи неточни податоци;

б) лицето кое го поднесува барањето нема право да му се доделат броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон;

в) на подносителот на барањето веќе му е одземено решението за доделување на броеви и/или серии на броеви во последните пет години по службена должност и

г) планираната употреба не го оправдува доделувањето на бараната количина или вид на броеви и/или серии на броеви.

(5) Директорот на Агенцијата ќе донесе решение за доделување на броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација во рок од 15 дена од денот на приемот на комплетното барање за доделување на броеви и/или серии на броеви.

(6) Агенцијата врз основа на спроведена јавна расправа со сите заинтересирани страни може да одлучи одредени броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација кои имаат значителна економска вредност да ги додели по постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање. Во тој случај соодветно се применуваат одредбите од членовите 134, 135 и 140 од овој закон.

(7) Операторите во согласност со решението за доделување на броеви и/или серии на броеви доделените броеви и/или серии на броеви им ги даваат на користење на своите крајни корисници.

(8) Операторите во согласност со решението за доделување на броеви и/или серии на броеви може да им доделуваат броеви и/или серии на броеви на обезбедувачи на други услуги врз основа на склучен договор по цена која што треба да ги покрие само реалните трошоци на операторот, при што операторот треба го почитува начелото на недискриминација.

(9) Склучените договори од ставот (8) на овој член операторот е должен да ги достави до Агенцијата во рок од пет дена од денот на нивното склучување.

Содржина на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви

Член 152

(1) Решението за доделување на броеви и/или серии на броеви од членот 151 став (6) од овој закон треба особено да содржи:

1) податоци за имателот на правото за користење на броеви и/или серии на броеви;

2) доделените броеви и/или серии на броеви и

3) условите за користење на броевите и/или сериите на броеви согласно со членот 153 од овој закон.

(2) Имателот на решението за доделување броеви и/или серии на броеви е должен да ја извести Агенцијата за секоја промена на податоците од ставот (1) точка 1 на овој член во рок од 30 дена од денот на настаната промена.

Услови за користење на броеви и/или серии на броеви

Член 153

Условите за користење на броевите и/или сериите на броеви од членот 152 став (1) точка 3 од овој закон кои што можат да бидат утврдени во решение за доделување на број и/или серија на броеви се:

- а) определување на услугата за која ќе се користи доделениот број и/или серија на броеви, вклучувајќи и барања за обезбедување на таа услуга за да се избегнат било какви сомнежи, тарифи и максимални цени кои би можеле да се применат за одредени броеви и/или серии на броеви, а со цел да се обезбеди заштита на корисниците;
- б) ефективно и ефикасно користење на доделените броеви и/или серии на броеви;
- в) обврски кои произлегуваат од обезбедување на услугата преносливост на број;
- г) обврска за доставување на информации потребни за обезбедување на целосниот телефонски именик согласно со овој закон;
- д) максималното времетраење на користење на доделените броеви и/или серии на броеви кое не може да биде пократко од една година;
- ѓ) пренесување на правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви;
- е) висината на годишниот надоместок за користење на доделените броеви и/или серии на броеви;
- ж) обврските што произлегуваат од постапката на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање, доколку истата е спроведена и
- з) обврските што произлегуваат од меѓународните договори што ги склучила или на кои им пристапила Република Македонија.

Измена на решение за доделување на броеви

Член 154

(1) Агенцијата може, по службена должност, да измени претходно донесено решение за доделување на броеви и/или серии на броеви во случај на измена на Планот за нумерација во рок од 30 дена од денот на примената на измената на Планот за нумерација. Во ваков случај имателите на правото за доделување на броеви и/или серии на броеви немаат право на соодветен надоместок.

(2) Агенцијата, доколку е технички возможно, може да измени решение за доделување на броеви и на барање на имателот на истото.

Пренесување на правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви

Член 155

- (1) Имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви може своето право за користење на доделените броеви и/или серии на броеви да го пренесе на друго правно лице по претходно добиена согласност од Агенцијата.
- (2) За пренесување на правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви од ставот (1) на овој член имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви до Агенцијата доставува писмено барање, во чиј состав е и писмената согласност од правното лице на кое треба да му се пренесат доделените броеви.
- (3) По барањето од ставот (2) на овој член Агенцијата утврдува дали барателот ги платил сите надоместоци кои согласно со овој закон бил должен да ги плати и дали правното лице на кое се предлага да се пренесе правото на користење на доделените броеви и/или серии на броеви ги исполнува условите за доделување на броеви, согласно со членот 153 став (1) од овој закон.
- (4) Директорот на Агенцијата во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член донесува решение со кое му го одзема правото на користење на доделените броеви и/или серии на броеви на имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви од ставот (1) на овој член, а на другото правно лице на кое му се пренесува правото за користење на доделените броеви, во истиот рок, му се издава ново решение за доделување на тие броеви и/или серии на броеви.

Одземање на правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви

Член 156

- (1) Агенцијата по службена должност го одзема правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви по постапка утврдена во членот 48 од овој закон, доколку утврди дека:
 - а) барањето за доделување на броеви и/или серии на броеви содржи неточни податоци;
 - б) имателот на правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви повеќе не ги исполнува условите согласно со овој закон и решението за доделување на броеви и/или серии на броеви;
 - в) имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви во согласност со овој закон му го пренел правото на користење на друго правно лице;
 - г) годишниот надоместок за користење на доделените броеви и/или серии на броеви не е платен во определениот рок или

д) имателот на правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви не започнал да ги користи доделените броеви и/или серии на броеви во рок од една година од денот на доделувањето.

(2) Агенцијата го одзема правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви и по барање на имателот на правото за користење на доделените броеви и/или серии на броеви.

(3) Директорот на Агенцијата ќе донесе решение за одземање на правото на користење на доделените броеви и/или серии на броеви во рок од пет дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член.

(4) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени броеви и/или серии на броеви податоците за доделените броеви и/или серии на броеви и за имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви на кого му е одземено правото за користење на доделените броеви и/или серии на броеви согласно со одредбите од овој член. Решението со кое е одземено правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

Престанок на важноста на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви по сила на закон

Член 157

(1) Решението за доделување на броеви и/или серии на броеви престанува да важи по сила на закон во следниве случаи:

а) доколку имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви престанал да постои;

б) доколку имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви е во постапка на стечај или ликвидација или

в) доколку на имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви му е изречена мерка на безбедност - забрана за вршење на дејност.

(2) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени броеви и/или серии на броеви податоците за доделените броеви и/или серии на броеви и за имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви кое престанало да важи по сила закон согласно со одредбите од овој член. Решението со кое се утврдува престанок на важење на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви, по сила на закон, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

Глава шеснаесетта

ДИГИТАЛНИ РАДИО И ТЕЛЕВИЗИСКИ УСЛУГИ

Дигитални радио и телевизиски услуги, интероперабилност на дигитални интерактивни телевизиски услуги и интероперабилност на дигиталната телевизиска опрема

Член 158

- (1) Јавните комуникациски мрежи преку кои се обезбедува пренос на дигитални телевизиски услуги треба да се планираат на начин со кој ќе се обезбеди пренос на телевизиски услуги и програми со формат на широк екран.
- (2) Операторите на јавни комуникациски мрежи од ставот (1) на овој член се должни при приемот и повторниот пренос на телевизиските услуги или програми со широк екран да го задржат нивниот формат.
- (3) Обезбедувачите на дигитални интерактивни телевизиски услуги, без оглед на начинот на пренос се должни да користат отворен АПИ.
- (4) Обезбедувачите на современа дигитална телевизиска опрема наменета за прием на дигитални интерактивни телевизиски услуги од интерактивни дигитални телевизиски платформи треба да користат отворен АПИ во согласност со минималните барања на релевантни стандарди или спецификации.
- (5) Агенцијата може на оператор да му наметне обврска да обезбеди пристап до АПИ и електронски програмски водич под праведни, соодветни и недискриминаторски услови.
- (6) Агенцијата со подзаконски акт ги пропишува барањата за интероперабилност на дигитални интерактивни телевизиски услуги и барањата за интероперабилност на дигиталната телевизиска опрема што се користи од потрошувачите, при што треба да го има предвид обезбедувањето на интероперабилноста на телевизиските услуги за крајните корисници со инвалидитет.

Емитување преку дигитален терестријален систем

Член 159

- (1) Оператор на дигитален терестријален мултиплекс на кого Агенцијата му има издадено одобрение за користење на радиофреквенции за емитување на програмски сервиси на радиодифузери кои од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија добиле дозвола за емитување преку неговиот дигитален терестријален мултиплекс е должен да ги применува принципите на објективност, транспарентност, пропорционалност и недискриминација подеднакво кон сите радиодифузери.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да работи согласно со овој закон и прописите кои произлегуваат од него, како и во согласност со Планот за намена и распределба на преносни капацитети на дигитален терестријален мултиплекс што го донесува регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија.

(3) Операторот од ставот (1) на овој член е должен сите услови и цени за дигитално емитување да ги објави на својата веб страница и да ги достави до Агенцијата.

(4) Доколку операторот од ставот (1) на овој член планира да направи промени во условите и цените од ставот (3) на овој член, е должен до Агенцијата да достави писмено известување со детално образложение за планираните промени, во рок кој не може да биде пократок од 60 дена од денот на планираната промена, со цел истата да спроведе активности за да ја утврди економската оправданост за условите и цените и доколку е потребно да преземе мерки согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(5) Операторот од ставот (1) на овој член е должен во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија за доделените дозволи на радиодифузери за емитување преку неговиот дигитален терестријален мултиплекс да склучи договор со радиодифузерот за дигитално емитување согласно со условите и цените утврдени во ставот (3) на овој член, условите во дозволата на радиодифузерот и да започне дигитално да го емитува неговиот програмски сервис. Агенцијата ќе го пропише образецот на договорот и истиот ќе го објави на својата веб страница.

(6) Договорот од ставот (5) на овој член се склучува за временски период кој не може да биде пократок од временскиот период за кој радиодифузерот ја добил дозволата, а операторот е должен во рок од седум дена од денот на склучувањето на договорот истиот да го достави до Агенцијата.

(7) Доколку договорот не се склучи во рокот утврден во ставот (5) на овој член било која од страните има право да побара од Агенцијата да го реши спорот.

(8) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да води посебно сметководство за активностите поврзани со дигитално емитување.

Системи со условен пристап

Член 160

(1) Системите за условен пристап до дигитални телевизиски или радио услуги што се користат во Република Македонија треба да поседуваат технички способности што на операторите и/или давателите на јавни комуникациски услуги ќе им овозможат контрола на трошоците, односно контрола на услугите што се обезбедуваат преку овие системи на локално или регионално ниво.

(2) Операторите кои нудат услуги на условен пристап, со кои се овозможува пристап до дигитални телевизиски или радио услуги се должни, под праведни, разумни и недискриминаторски услови, на сите радиодифузери да им обезбедат технички услуги кои ќе овозможат програмските сервиси на радиодифузерите што се емитуваат дигитално да бидат примени од гледачите или од слушателите, преку користење на декодери.

(3) Операторите кои нудат услуги на условен пристап се должни да водат посебно сметководство за услугите со условен пристап одделно од другите активности.

(4) Агенцијата соработува со Државниот пазарен инспекторат во врска со работите кои се однесуваат на направите за условен пристап.

Глава седумнаесетта

РАДИО ОПРЕМА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИСКА ТЕРМИНАЛНА ОПРЕМА

Пуштање на пазар и ставање во употреба радио опрема и телекомуникациска терминална опрема

Член 161

(1) Пуштањето на пазар и ставање во употреба на радио опрема и телекомуникациска терминална опрема е согласно со Законот за безбедност на производите и прописите донесени врз основа на него.

(2) Увозот, производството, продажбата, изнајмувањето и користењето на радио опрема што предизвика пречки во радиофреквенциите на јавните електронски комуникациски мрежи, не се дозволени освен во случаи кога тоа го бараат интересите на одбраната или националната безбедност.

Објавување на спецификациите на интерфејсите

Член 162

(1) Операторите на јавните комуникациски мрежи во Република Македонија пред да започнат со обезбедување на јавните комуникациски услуги се должни на својата веб страница да го објавуваат и ажурираат видот и техничките спецификации на интерфејсот на своите јавни комуникациски мрежи.

(2) Техничките спецификации од ставот (1) на овој член треба да бидат доволно детални, за да овозможат дизајнирање на телекомуникациска терминална опрема што ќе ги овозможи сите услуги, обезбедени преку соодветните интерфејси. Техничките спецификации особено треба да ги содржат сите информации кои на производителите ќе им овозможат по свој избор да спроведат соодветни тестови во поглед на суштинските барања, применливи за телекомуникациската терминална опрема.

Пријава на радио опрема

Член 163

(1) Пред да пушти на пазарот или да стави во употреба радио опрема, која користи радиофреквенциски опсеци, што не се хармонизирани на ниво на Европската унија, производителот или неговиот овластен застапник или пак лицето одговорно за пуштање на ваквата опрема на пазар и употреба, е должно за тоа да побара согласност од Агенцијата. Барањето за согласност се доставува до Агенцијата во рок не пократок од 30 дена од планираниот датум на пуштање на пазарот или ставање во употреба на радио опремата.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член особено содржи:

- име и адреса на барателот,

- назив на радио опремата, производителот, намената и нејзините технички параметри,

- радиофреквенциски опсеци, канална распределба, тип на модулација и максимална моќност на предавател и

- идентификациски број на овластеното тело за сообразност.

(3) Формата и содржината на барањето од ставот (2) на овој член подетално го пропишува Агенцијата.

(4) Агенцијата одлучува по барањето од ставот (1) на овој член во рок од 30 дена од денот на приемот на истото.

(5) Директорот на Агенцијата може да донесе решение со кое ќе го одбие барањето, односно нема да се даде согласноста од ставот (1) на овој член, доколку се утврди дека пуштањето на пазарот или ставањето во употреба на радио опремата од ставот (1) на овој член е во спротивност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Поврзување на радиоопрема и телекомуникациска терминална опрема

Член 164

(1) Доколку радиоопремата и/или телекомуникациска терминална опрема ги исполнува условите утврдени во Законот за безбедност на производите, прописите донесени врз основа на него и овој закон, операторите на јавните комуникациски мрежи и/или услуги не смеат да го одбијат поврзувањето на таквата опрема.

(2) Доколку радиоопремата и/или телекомуникациска терминална опрема која ги исполнува условите од ставот (1) на овој член предизвикува оштетувања на мрежата или

прави штетни пречки или му штети на функционирањето на мрежата, операторот на јавната комуникациска мрежа може да го одбие поврзувањето на таквата опрема на својата мрежа, да ја исклучи или да ја повлече од употреба и за тоа да ја извести Агенцијата.

(3) Во одредени итни случаи доколку е тоа неопходно да се заштити мрежата, операторот може без одлагање да ја исклучи опремата од ставот (1) на овој член и доколку на корисникот без одлагање и без трошоци за него може да му понуди друго соодветно решение, за што веднаш ја известува Агенцијата.

(4) Корисниците не смеат да приклучат на јавна телекомуникациска мрежа радио опрема или телекомуникациска терминална опрема, која не е во согласност со условите пропишани во Законот за безбедност на производите, прописите донесени врз основа на него и овој закон.

Регистар на телекомуникациска терминална опрема

Член 165

(1) Агенцијата дава мислења и соработува со надлежните институции во однос на прашањата за увозот и употребата на радио опремата и телекомуникациската терминална опрема.

(2) Агенцијата води електронски регистар на телекомуникациска терминална опрема наменета за јавни мобилни комуникациски услуги.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (2) на овој член, како и видот на податоците и начинот на доставување на податоците потребни за водење на регистарот ги пропишува Агенцијата.

(4) Операторите, правни или физички лица регистрирани за продажба на телекомуникациска терминална опрема, како и правни или физички лица кои набавиле телекомуникациска терминална опрема наменета за јавни мобилни комуникациски услуги или истата ја добиле како подарок или донација од лица надвор од територијата на Република Македонија се должни на Агенцијата да и достават податоци согласно со актот од ставот (3) на овој член.

(5) Операторите се должни на барање на Агенцијата да ја исклучат од јавната мобилна комуникациска мрежа телекомуникациската терминална опрема која не е евидентирана во регистарот од ставот (2) на овој член.

Глава осумнаесетта

БЕЗБЕДНОСТ И ИНТЕГРИТЕТ НА ЈАВНИТЕ ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И УСЛУГИ И ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Безбедност и интегритет на јавните електронски комуникациски мрежи и услуги

Член 166

(1) Операторите се должни да преземаат соодветни технички и организациони мерки со цел соодветно да управуваат со ризиците за безбедноста на мрежите и услугите. Имајќи го предвид техничкиот напредок, овие мерки треба да обезбедат ниво на безбедност кое е соодветно на настанатиот ризик. Овие мерки особено треба да се преземаат за да се спречи и минимизира влијанието на безбедносните инциденти врз корисниците и меѓусебно поврзаните мрежи.

(2) Операторите на јавни електронски комуникациски мрежи треба да ги преземаат сите соодветни чекори за да го обезбедат интегритетот на нивните мрежи и истовремено, континуитетот на услугите кои ги обезбедуваат со тие мрежи.

(3) Заради спроведување на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член операторите на јавни електронски комуникациски мрежи или јавни електронски комуникациски услуги треба да усвојат и имплементираат политика за безбедност со која ќе се утврди ранливоста на системот, надзорот и спроведување превентивни и корективни мерки, како и мерки за ублажување на инциденти по безбедноста и интегритетот на мрежите.

(4) Операторите се должни веднаш, но не подоцна од 24 часа од моментот на нарушување на безбедноста или губење на интегритетот кое имало значително влијание врз функционирањето на мрежите или услугите, по електронски пат на Агенцијата да и достават известување за истото. Доколку е тоа соодветно Агенцијата за истото може да ги известува националните регулаторни тела од други земји, како и Европската агенција за безбедност на мрежи и информации (ENISA). Исто така, доколку е тоа соодветно и во зависност од степенот на нарушување на безбедноста или интегритетот на мрежите или услугите, Агенцијата за истото ќе го известува и телото надлежно за справување со компјутерски идентитети во Република Македонија.

(5) Агенцијата е должна на Европската агенција за безбедност на мрежи и информации (ENISA) да и поднесе годишен збиен извештај за добиените известувања од страна на операторите, како и за преземените активности согласно со ставот (3) на овој член.

(6) Во случај на значителен ризик од повреда на безбедноста на мрежата, операторот на јавни електронски комуникациски услуги е должен да ги информира претплатниците за таквиот ризик и доколку истиот е надвор од опсегот на мерки кои ги презема операторот, да ги информира и за можните решенија за отстранување на ризикот како и за можните трошоци за таквите решенија.

(7) Агенцијата во согласност со Дирекцијата за заштита на личните податоци ќе донесе подзаконски акт со кој ќе го пропише начинот во кој операторите се должни да ги спроведат одредбите од овој член, преку задолжителни инструкции, формата, содржината и начинот на доставување на известувањата утврдени со овој член и членот 167 од овој закон, како и формата и содржината на регистарот на нарушувањата на безбедноста на личните податоци и начинот на неговото водење од членот 167 став (б) од овој закон.

(8) Агенцијата може од операторите од ставот (1) на овој член да бара:

а) да и достават потребни информации за проценка на безбедноста и/или интегритетот на нивните услуги и мрежи, вклучително и усвоените политики за безбедност и

б) да обезбедат безбедносна ревизија која ја врши квалификувано независно тело или надлежен државен орган и резултатите од истата да ги направат достапни за Агенцијата. Трошоците за ревизијата ги плаќа операторот.

(9) Агенцијата има право да ги испита случаите на неусогласеност и ефектите од истото врз безбедноста и интегритетот на мрежите.

Проценка на профилот на ризик кај добавувачите и производителите мрежи кај операторите

Член 166-а

(1) Агенцијата во соработка со Националниот Центар за одговор на Компјутерски Инциденти периодично изработува детална проценка на профилот на ризик на национално ниво на сите релевантни добавувачи и производители на мрежна опрема кај операторите.

(2) Агенцијата наметнува обврски за ограничување или исклучување на можноста за снабдување на опрема за критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи со цел ублажување на ризиците по мрежната безбедност, од добавувачи и производители што се сметаат за високо ризични, согласно со процената на профилот на ризик од ставот (1) на овој член.

(3) Агенцијата во соработка со Националниот Центар за одговор на Компјутерски Инциденти ги определува критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи.

(4) При проценка на профилот на ризик за добавувачите и производителите на мрежна опрема, Агенцијата ќе ги земе во предвид особено следниве фактори:

- дали добавувачите и производителите се под надзор на влада на друга држава без независна судска контрола,
- дали добавувачите и производителите имаат јавно достапни информации за нивните основачи, деловни соработници, како и за органите на управување и раководење,
- дали добавувачите и производителите поддржуваат иновации и ги почитуваат авторските и сродните права, како и правата од индустриска сопственост,
- дали добавувачите и производителите се финансираат транспарентно, согласно со најдобрите практики за набавки, инвестиции и склучување на договори.

(5) Директорот на Агенцијата донесува Методологија за процена на профилот на ризик на добавувачи и производители на мрежна опрема, при што се земаат предвид барањата од ставот (4) на овој член.

(6) Директорот на Агенцијата донесува листа на критични компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи согласно со ставот (3) на овој член.

Обврски за операторите Член 166-б

(1) Операторите воспоставуваат процедури и донесуваат мерки за контрола со цел ефикасно управување со потенцијалните ризици кои се однесуваат на добавувачи и производители, согласно со нивниот профил на ризик, согласно со членот 166-а став (1) од овој закон.

(2) Операторите применуваат технички мерки преку:

- примена на мерки за контрола на пристап до мрежата,
- примена на принципот на доделување на најмали привилегии со цел пристапот до различни мрежни елементи да биде минимизиран,
- примена на принципот на поделба на одговорностите, со цел намалување на грешки и измами,
- ограничување и мониторирање на пристапот од далечина за добавувачи и производители, особено на оние кои се оценети со висок ризик, согласно со нивниот профил на ризик,
- примена на соодветни механизми за автентикација, авторизација, евидентирање на записи за пристап и редовни проверки, со цел да има преглед на пристапот до податоците, промените во поставките или промените во мрежните елементи,
- примена на најдобри практики кај виртуелизацијата на мрежни функционалности, земајќи предвид дека кај критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи може да е потребна физичка поделба на ресурсите.

(3) Операторите при набавката на опремата треба да имаат посебни безбедносни побарувања, како:

- да обезбедат безбедносни закрпи за време на целиот животен век на опремата,
- да обезбедат безбедност во процесот на развој на опремата и придружните продукти.

(4) Операторите донесуваат планови за континуитет во работењето и закрепнување од катастрофи, кои ја засегаат функционалноста на мрежите.

(5) Операторите користат услуги од добавувачи и производители кои можат да обезбедат поддршка за плановите од ставот (4) на овој член.

Безбедно управување, работа и мониторирање на електронските комуникациски мрежи кај операторите Член 166-в

(1) Операторите во рамки на нивната инфраструктура воспоставуваат центри за мрежни операции и/или центри за безбедносни операции, со цел спроведување и следење на мерките за безбедно управување и работење на мрежата.

(2) Центрите од ставот (1) на овој член се воспоставуваат на територијата на Република Северна Македонија.

(3) Центрите од ставот (1) на овој член треба да обезбедат:

- системи за мониторирање најмалку на критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи,
- детектирање на аномалиите во мрежата,
- идентификација и спречување на заканите за функционирањето на мрежата.

(4) Операторот го заштитува сообраќајот кој се користи за управување со комуникациската мрежа со цел да избегне неавторизиран пристап и неовластени промени.

(5) Операторот обезбедува:

- зајакната физичка заштита на критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи,
- физички пристап до критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи за ограничен персонал кој е обучен и квалификуван за таа намена,
- строго ограничен и менториран физички пристап до критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи за добавувачи, производители или трети страни.

(6) Операторот воспоставува механизми за обезбедување интегритет на софтверот при инсталација на надградби и безбедносни закрпи на софтверот.

**Контрола кога надлежностите за одржување на мрежната опрема е пренесена на
друго лице
Член 166 - г**

Кога операторот ги пренесува надлежностите за одржување на мрежната опрема, физичка и виртуелна, на други лица, потребно е да воведат засилени безбедносни контроли при обезбедување на пристап до мрежните елементи, особено доколку одржувањето на опремата е обезбедено од добавувач или производител со висок ризик согласно со нивниот профил на ризик од членот 166-а став (1) од овој закон.

**Обезбедување на различни добавувачи и производители на мрежна опрема
Член 166 - д**

Операторите при набавката на мрежната опрема:

а) имаат пристап за избор на различни добавувачи и производители на опрема, имајќи ги предвид техничките ограничувања и барањата за интероперабилност на различните делови на мрежата, со цел да ја избегнат или да ја ограничат зависноста од еден добавувач и производител;

б) треба да користат ЕУ - сертификација за компоненти на мрежата, опрема за корисници и/или процеси на добавувачи и производители, доколку на пазарот се нудат компоненти кои имаат ваква сертификација;

в) треба да користат ЕУ - сертификација за други не - специфични ИКТ производи и услуги, доколку на пазарот се нудат компоненти кои имаат ваква сертификација;

г) го имаат предвид вкупниот ризик на влијание врз снабдувачот и производителот од трета земја, особено во врска со:

- системот на управување,
- постоење на договори за соработка во областа на безбедноста или сродни договори, како што се одлуки за усогласеност во областа на заштитата на податоците,
- дали земјата е страна на мултилатерални, меѓународни или билатерални договори за сајбер безбедност, борба против компјутерски криминал или заштита на податоци.

Нарушување на безбедноста на личните податоци

Член 167

(1) Во случај на нарушување на безбедноста на личните податоци, операторот на јавни електронски комуникациски услуги, е должен веднаш, но не подоцна од 24 часа од моментот на утврдување на нарушувањето на безбедноста на личните податоци, да достави до Агенцијата и Дирекцијата за заштита на личните податоци известување за нарушување на безбедноста на личните податоци.

(2) Ако нарушувањето на безбедноста на личните податоци може негативно да влијае на личните податоци или приватноста на претплатникот или на друго физичко лице, операторот на јавни електронски комуникациски услуги е должен, исто така, за тоа во рокот утврден во ставот (1) на овој член да го извести односниот претплатник или физичкото лице.

(3) Известувањето од ставот (2) на овој член треба особено да ја содржи природата на нарушување на безбедноста на личните податоци и точките за контакт каде што може да се добијат повеќе информации, како и мерките што се препорачуваат за ублажување на можните негативни влијанија предизвикани од нарушувањето на безбедноста на личните податоци, а известувањето од ставот (1) на овој член треба да содржи и опис на последиците од нарушување на безбедноста на личните податоци, како и предложените или преземени мерки од страна на операторот за отстранување на нарушување на безбедноста на личните податоци.

(4) Операторот не мора да го извести претплатникот или другото физичко лице за нарушувањето на безбедноста на личните податоци од ставот (2) на овој член, доколку по добиеното известување од ставот (1) на овој член Агенцијата донесе мислење со кое ќе утврди дека операторот за личните податоци на кои се однесува нарушувањето, ги имплементирал соодветните технички мерки за заштита на истите, на начин со кој обезбедил личните податоци да бидат неразбирливи за кое било лице кое нема право на пристап до нив. Агенцијата го доставува мислењето до операторот и Дирекцијата за заштита на личните податоци.

(5) Дирекцијата за заштита на личните податоци, независно од добиеното мислење од ставот (4) на овој член, може да бара од операторот од ставот (1) на овој член да го извести претплатникот или другото физичко лице за нарушување на безбедноста на

личните податоци, земајќи ги предвид можните негативни ефекти од нарушувањето на безбедноста на личните податоци.

(6) Операторите на јавни електронски комуникациски услуги се должни да водат регистар на нарушувањата на безбедноста на личните податоци кој ги содржи фактите и причините за нарушување на безбедноста на личните податоци, последиците предизвикани од таквото нарушување, како и преземените мерки за безбедност на личните податоци што и овозможува на Агенцијата и Дирекцијата за заштита на личните податоци да ја проверат усогласеноста на операторот со одредбите од овој член.

Доверливост на комуникациите

Член 168

(1) Доверливоста на комуникациите се однесува на:

а) содржината на комуникациите;

б) податоците за комуникациски сообраќај и податоците за локација кои не се податоци за комуникациски сообраќај и

в) фактите и околностите за прекилот на конекцијата или за неуспешни обиди за воспоставување на конекција.

(2) Забранети се сите форми на слушање, следење, чување, снимање, задржување или секој друг облик на пресретнување или надзор над комуникациите од ставот (1) на овој член, без добиена согласност од корисниците за кои се работи, освен во случаите утврдени во членот 175 од овој закон и Законот за следење на комуникациите.

(3) Забраната од ставот (2) на овој член не се однесува на техничкото чување на податоци неопходно за пренос на комуникациите.

(4) Одредбите од ставовите (2) и (3) на овој член не се однесуваат на снимање на комуникациите и соодветните податоци за комуникациски сообраќај заради обезбедување доказ за комерцијални трансакции или која било друга деловна комуникација.

(5) Чувањето информации или добивањето пристап до информации кои се веќе зачувани во терминалната опрема на претплатникот или корисникот е дозволено само под услов соодветниот претплатник или корисник да ја дал својата согласност откако претходно добил јасни и сеопфатни информации и тоа особено за целите за обработка на тие податоци, во согласност со прописите за заштита на личните податоци. Со ова не треба да се спречи техничкото чување или пристапот до информациите заради овозможување на пренос на комуникации преку јавна електронска комуникациска мрежа или доколку е тоа неопходно заради обезбедување на услуга на информатичкото општество која е изречно побарана од претплатникот или корисникот на услугата.

Податоци за комуникациски сообраќај

Член 169

(1) Податоците за комуникациски сообраќај кои се однесуваат на претплатниците и корисниците на услуги што се обработени и чувани од операторот мораат да се избришат или да се направат анонимни тогаш кога веќе нема да бидат потребни за пренос на комуникација, освен во случаите од ставовите 2, 3 и 5 на овој член и од членот 176 од овој закон и Законот за следење на комуникациите.

(2) Дозволено е да се обработуваат само податоците за комуникациски сообраќај кои се потребни за пресметка на трошоците на претплатник за користење на јавни електронски комуникациски услуги и за трошоците за интерконекција на мрежите, но само до истекот на законските рокови во кои може да се оспори сметката или да се изврши плаќањето.

(3) Заради маркетинг на јавни електронски комуникациски услуги или заради обезбедување на услуги со додадена вредност, операторот може да ги обработува податоците од ставот (1) на овој член до степен и времетраење потребни за таквите услуги или маркетинг, доколку претплатникот или корисникот за кого се однесуваат податоците дал претходна согласност за тоа. Корисниците или претплатниците треба да имаат можност во секое време да ја повлечат согласноста за обработка на податоци за комуникациски сообраќај.

(4) Операторот на јавни електронски комуникациски услуги е должен да го информира претплатникот или корисникот на услугите за тоа кои видови податоци за сообраќај се обработуваат и кое е времетраењето на обработката на податоците за целите наведени во ставот (2) на овој член и пред да добие согласност за целите наведени во ставот (3) на овој член.

(5) Пристапот до обработката на податоците за комуникациски сообраќај во согласност со ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член е дозволен само на овластени лица на операторот кои работат на пресметка на трошоците на претплатниците и трошоците за интерконекција, управување со комуникацискиот сообраќај, барања на потрошувачи, откривање на измами, маркетинг на јавни електронски комуникациски услуги или обезбедување на услуги со додадена вредност и мора да се ограничи на она што е неопходно за тоа работење.

(6) Операторите се должни да ги обезбедат податоците за комуникациски сообраќај, заради решавање на спорови во врска со пресметката на трошоците на претплатниците и трошоците за интерконекција.

(7) Операторите се должни податоците за комуникациски сообраќај од ставовите (2) и (3) на овој член да ги чуваат во Република Македонија.

Претставување и ограничување на идентификација на повикувачка линија и повикана линија

Член 170

(1) Оператор на јавни електронски комуникациски услуги кој обезбедува можност за претставување на идентификација на повикувачка линија е должен да му овозможи на крајниот корисник кој го упатил повикот едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија за секој поединечен повик.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да му овозможи на повиканиот претплатник едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија кај дојдовните повици, со разумно користење на ова можност.

(3) Операторот од ставот (1) на овој член кој обезбедува можност повикувачката линија да се претставува пред воспоставување на врската е должен да му овозможи на повиканиот претплатник на едноставен начин да може да ги одбие дојдовните повици, во случај кога претплатникот или корисникот кој го упатил повикот го спречил претставувањето на неговата повикувачка линија.

(4) Оператор на јавни електронски комуникациски услуги кој обезбедува можност за претставување на идентификација на повикана линија е должен да му овозможи на повиканиот претплатник едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повиканата линија.

(5) Одредбите од овој член се однесуваат и на дојдовните и на појдовните повици спрема други држави.

(6) Операторите на јавни електронски комуникациски услуги кои ја обезбедуваат можноста за претставување на идентификација на повикувачка линија и/или повикана линија, се должни да ја информираат јавноста на соодветен и јавно достапен начин за овие услуги и за можностите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член.

Податоци за локација

Член 171

(1) Податоците за локација кои не се податоци за комуникациски сообраќај кои се однесуваат на претплатниците или корисниците на јавни електронски комуникациски мрежи или јавни електронски комуникациски услуги можат да се обработуваат само во случај кога се направени анонимни или врз основа на претходно добиена согласност од претплатникот или корисникот на услуги, во онаа мера и во времетраење потребно за обезбедување на услугите со додадена вредност.

(2) Операторот, пред да ја добие претходната согласност од ставот (1) на овој член, е должен да го извести претплатникот или корисникот на услуги за видот на податоците за

локација кои ќе се обработуваат, за целите и времетраењето на обработката, како и за случаите кога тие податоци ќе им бидат доставувани на трети страни заради обезбедување на услуги со додадена вредност. На претплатникот или корисникот на услугите мора, во секое време, да му биде дадена можност да ја повлече својата дадена согласност за обработка на податоците за локација.

(3) Кога од претплатник или корисник на услуги е добиена претходната согласност од ставот (1) на овој член, мора на истиот да му се обезбеди постојано да има можност на едноставен начин и бесплатно, привремено да ја одбие обработката на податоците за локација, за секое приклучување на јавната електронска комуникациска мрежа или за секој пренос на комуникации.

(4) Пристапот до обработката на податоците за локација, во согласност со одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член е дозволен само на овластени лица од операторот на јавни електронски комуникациски мрежи или на јавни електронски комуникациски услуги, или на овластени лица од трети страни кои ја обезбедуваат услугата со додадена вредност и мора да се ограничи на она што е неопходно за обезбедување на услугата со додадена вредност.

Исклучоци

Член 172

(1) Во случај кога претплатник писмено ќе го извести операторот дека добива злонамерни или вознемирувачки повици, операторот е должен времено, но не подолго од три месеци од денот на приемот на известувањето, да ја отстрани можноста за спречување на претставување на идентификација на повикувачка линија согласно со овој закон.

(2) Операторот е должен, времено да ги чува, но не подолго од три месеци од денот на приемот на известувањето од ставот (1) на овој член, сите дојдовни и појдовни повици на претплатникот од ставот (1) на овој член, вклучително и за оние повици за кои на корисник му била обезбедена можност да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачка линија, а по барање на надлежен органистите да ги стави на располагање, согласно со закон.

(3) Кога се работи за повици кон служби за итни услуги согласно со Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги, оператор на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги е должен да ја отстрани можноста за спречување на претставување на идентификација на повикувачка линија согласно овој закон има право да ги обработува податоците за локација и во случај кога претплатникот или корисникот привремено ја одбил обработката на податоците за локација или пак не дал согласност за обработка на податоците за локација, согласно со членот 171 од овој закон.

Автоматско пренасочување на повиците

Член 173

Оператор е должен на секој претплатник да му обезбеди можност, бесплатно и користејќи едноставни средства, да го запре автоматското пренасочување на повик од трета страна до неговата терминална опрема.

Небарани комуникации

Член 174

(1) Користењето на автоматско повикување и на комуникациски системи за повикување на претплатнички телефонски броеви без човечка интервенција (автоматски машини за повикување, СМС, ММС), факс апарати или електронска пошта, заради вршење на директен маркетинг, може да биде дозволено само доколку претплатниците претходно се согласиле со истото.

(2) Физички и правни лица може да ги користат електронските контакт податоци за електронска пошта добиени од потрошувачите на нивните производи или услуги, за директен маркетинг и продажба само на нивни слични производи или услуги, под услов на тие потрошувачи да им обезбедат јасна и недвосмислена можност, на бесплатен и едноставен начин да приговораат за таквото користење на електронските контакт податоци при нивното добивање и при добивање на секоја порака, во случај кога потрошувачот однапред не го одбил таквото користење на неговите електронските контакт податоци.

(3) Небарани комуникации за целите на директен маркетинг различни од оние наведени во ставовите (1) и (2) на овој член (на пример говорни телефонски повици), се дозволени само кога претплатниците или корисниците дале согласност за тоа, на бесплатен начин.

(4) Се забранува испраќање на електронска пошта за директен маркетинг или за поттикнување на посета на одредени веб страни, со сокривање или прикривање на идентитетот на испраќачот во чие име е направена комуникацијата, без валидна адреса на која примателот на комуникацијата може да испрати барање за прекин на таквата комуникација.

(5) Ставовите (1) и (3) на овој член се применуваат само на претплатници кои се физички лица.

Член 175 е избришан.

Обврска за задржување на податоци

Член 176

(1) Операторите се должни да ги задржат податоците за електронските комуникации од членот 178 од овој закон, што се создадени или обработени од нив при обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги со цел да се овозможи достапност на овие податоци заради спречување или откривање кривични дела, заради водење кривична постапка или кога тоа го бараат интересите на безбедноста и одбраната на Република Македонија.

(2) Операторите немаат обврска да ги задржат оние податоци од ставот (1) на овој член кои што тие самите не ги создале или обработиле.

(3) Операторите се должни податоците од ставот (1) на овој член и сите други неопходни информации што се однесуваат на овие податоци, по барање да им ги достават на надлежните органи, под услови и постапка утврдени со закон.

(4) Операторите на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги се должни да ги обезбедат сите неопходни технички средства и организациони мерки за задржување на податоците за електронските комуникации од членот 178 од овој закон, на нивен сопствен трошок.

(5) Сите неопходни технички средства од ставот (4) на овој член не смеат да бидат поставени надвор од Република Македонија.

Заштита и безбедност на податоците

Член 177

Операторите се должни, особено да ги почитуваат следниве начела за безбедност на податоците од членот 178 од овој закон, и тоа:

1) податоците се со ист квалитет и се предмет на иста безбедност и заштита како и податоците во електронската комуникациска мрежа;

2) на податоците се применуваат соодветни технички и организациони мерки за заштита од случајно или незаконско уништување, случајно губење или изменување, или пак неовластено или незаконско чување обработка, пристап или откривање;

3) на податоците се применуваат соодветни технички и организациони мерки за да се обезбеди дека до нив може да пристапат само овластени лица на операторот и

4) податоците со исклучок на оние до кои што било пристапено и биле зачувани се уништуваат по истекот на периодот за нивно задржување утврден во членот 176 став (3) од овој закон.

Видови на податоци што се задржуваат

Член 178

(1) Операторите се должни да ги задржуваат следниве видови на податоци:

А) податоци што се потребни за следење и идентификување на изворот на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа:

- повикувачкиот телефонски број и

- името и адресата на претплатникот или на регистрираниот корисник;

2) при обезбедување на пристап до интернет, електронска пошта и до телефонски услуги преку интернет:

- доделениот кориснички код за идентификација,

- корисничкиот код за идентификација и телефонскиот број доделен за било каква комуникација при пристап до јавната телефонска мрежа и

- името и адресата на претплатникот или на регистрираниот корисник кому му била доделена адреса за интернет-протокол (ИП), кориснички код за идентификација или телефонски број за време на комуникацијата;

Б) податоците што се потребни за идентификување на дестинацијата на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа:

- повиканите телефонски броеви и кога се работи за дополнителни услуги како што се проследување на повик или пренасочување на повик, бројот или броевите каде што се пренасочува повикот и

- името и адресата на претплатникот или регистрираниот корисник;

2) при обезбедување на електронска пошта и телефонски услуги преку интернет:

- корисничкиот код за идентификација или телефонскиот број на примателот на телефонскиот повик преку интернет и

- името и адресата на претплатникот или регистрираниот корисник и корисничкиот код за идентификација на примателот на телефонскиот повик преку интернет;

В) податоци што се потребни за идентификување на датумот, часот и на времетраењето на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа, датумот и часот на почетокот и на крајот на комуникацијата;

2) при обезбедување на пристап до интернет, електронска пошта и до телефонски услуги преку интернет:

- датумот и времето на пријавување и одјавување на пристапот до интернет врз основа на одредена временска зона, заедно со ИП-адресата, без разлика дали е динамичка или статичка, што е доделена од оператор на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги што го обезбедува пристапот до интернет и корисничкиот код за идентификација на претплатникот или на регистрираниот корисник и

- датумот и часот на пријавување и одјавување од услугата за електронска пошта или од телефонските услуги преку интернет, врз основа на одредена временска зона;

Г) податоци што се потребни за идентификување на типот на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа, телефонската услуга што е користена и

2) при обезбедување на електронска пошта и телефонски услуги преку интернет - интернет услугата што е користена;

Д) податоци што се потребни за идентификување на комуникациската опрема на корисникот или на онаа за која се смета дека е негова;

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна јавна електронска комуникациска мрежа, повикувачките и повикуваните телефонски броеви;

2) при обезбедување на телефонски услуги преку мобилна јавна електронска комуникациска мрежа:

- повикувачките и повикуваните телефонски броеви,

- меѓународниот идентитет на мобилниот претплатник (IMSI) на повикувачката страна,

- меѓународниот идентитет на мобилниот уред (IMEI) на повикувачката страна,

- IMSI на повикуваната страна,

- IMEI на повикуваната страна и

- во случај на анонимна припејд-услуга, датумот и часот на почетното активирање на услугата и ознаката на локацијата (код на ќелија) од каде што била активирана услугата;

3) при обезбедување на пристап до интернет, електронска пошта и до телефонски услуги преку интернет:

- повикувачкиот телефонски број за dial-up пристап и

- дигиталната претплатничка линија (DSL) или друга крајна точка на иницијаторот на комуникацијата и

Г) податоци што се потребни за да се идентификува локацијата на мобилната комуникациска опрема:

1) ознаката за локацијата (код на ќелијата) на почетокот на комуникацијата и

2) податоците за идентификување на географската локација на ќелиите со упатување на нивните ознаки за локација (код на ќелијата) за временскиот период за кој се задржуваат податоците за комуникацијата.

(2) Под телефонска услуга од ставот (1) на овој член се сметаат повици (вклучувајќи говор, говорна пошта и конференциски и податочни повици), дополнителни услуги (вклучувајќи проследување на повик и пренасочување на повик) и испраќањето пораки и мултимедијални услуги (вклучувајќи ја услугата на кратки пораки, подобрени медиумски услуги и мултимедијални услуги).

(3) Податоците од ставот (1) на овој член ги вклучуваат и податоците кои се однесуваат на неуспешните обиди за повик. Оператор нема обврска да ги задржува податоците за повици кои не се воспоставени.

(4) Операторите не смеат да ги задржуваат податоците што ја откриваат содржината на комуникацијата.

(5) Операторите се должни да ги задржат податоците од ставови (1) и (3) на овој член за период од 12 месеци од датумот на извршената комуникација.

(6) Операторите се должни да ги задржуваат податоците за моменталната географска, физичка или логичка локација на терминалната опрема на своите претплатници, односно корисници независно од нивната комуникациска активност. Операторите ги задржуваат овие податоци за последните 72 часа.

Глава деветнаесетта

КАЗНЕНИ И ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Користење на радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции

Член 179

(1) Правно лице кое користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции за вршење на радиодифузна дејност и со тоа за себе стекнува имотна корист ќе се казни за кривично дело со парична казна од 100.000 до 30 милиони денари.

(2) Одговорното лице на правното лице или физичко лице за делото од ставот (1) на овој член ќе се казни со казна затвор од една до пет години.

(3) Покрај казната затвор од ставот (2) на овој член на одговорното лице или на физичкото лице за истото дело му се изрекува и привремена забрана за вршење одделна професија, дејност или должност во траење од една до три години.

Прекршоци

Член 180

(1) Глоба во износ од 7% до 10% од вкупниот годишен приход на правното лице, односно трговецот поединец (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице, односно трговецот поединец започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице, односно трговецот поединец, ако:

1) не достави нотификација до Агенцијата, пред да започне со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги (член 60 став (1));

2) не одговори на барање за пристап или интерконекција, или не го склучи договорот за интерконекција или пристап во роковите утврдени во членот 73 став (4) од овој закон;

3) не задоволи барање за интерконекција или пристап на било која точка во неговата мрежа, каде што е технички можно, вклучувајќи и пристап на точки што не претставуваат завршни точки на мрежата (член 73 став (5));

4) на Агенцијата не и ги достави склучените договори за интерконекција или пристап, согласно со членот 73 став (7) од овој закон;

5) не постапува по регулаторните обврски наметнати од Агенцијата за големопродажните и малопродажните услуги кои ги нуди во роаминг (член 75-а став (1));

6) се здобива со сопственост на комуникациски мрежи, спротивно на забраната утврдена во членот 83 од овој закон;

7) не објави информации согласно член 84 ставови (1) и (2) од овој закон;

8) на Агенцијата не и достави предлог на референтна понуда за интерконекција или пристап, согласно со членот 84 став (3) од овој закон;

9) не ја објави референтната понуда на својата веб страница во рок од пет дена од денот на добивањето на одобрението од Агенцијата (член 84 став (5));

10) цените во одобрената референтна понуда не ги применува првиот ден од наредниот месец кој следи по месецот во кој е добиено одобрението од Агенцијата (член 84 став (6));

11) отстапува од условите во одобрената референтна понуда при склучување на договор за интерконекција или пристап (член 84 став (8));

12) не постапи по решението на Агенцијата во рок од 30 дена од денот на приемот на истото (член 84 став (9));

13) не применува еквивалентни услови во еквивалентни околности за другите оператори кои даваат исти услуги, или не им обезбеди услуги и информации на другите оператори под исти услови или со ист квалитет како оние што ги обезбедува за сопствените услуги или оние за неговите подружници или партнери (член 85 став (2));

14) не води посебно сметководство за активностите поврзани со интерконекција или пристап (член 86 став (1));

15) на барање на Агенцијата не и достави сметководствени податоци, вклучително и податоци за приходите добиени од трети страни (член 86 став (3));

16) не ги исполни обврските за пристап или заедничко користење на специфични мрежни средства согласно со членот 87 ставови (3) и (4) од овој закон;

17) не ја исполни обврската за цени базирани на трошоци или обврската за водење на сметководство на трошоци согласно со членот 88 од овој закон;

18) не ја исполни обврската да ги одвои активностите поврзани со обезбедување на одредени големопродажни услуги за пристап во посебен независен деловен субјект согласно со членот 89 став (1) од овој закон;

19) не обезбедува производи и услуги за пристап на сите оператори согласно со членот 89 став (2) од овој закон;

20) однапред и навремено не ја извести Агенцијата за намерата за пренос на имотот на својата мрежа за локален пристап или значителен дел од имотот на посебно правно лице,

со различна сопственост, или за намерата да основа посебен деловен субјект, согласно со членот 90 став (1) од овој закон;

21) не ги исполни обврските за регулирање на малопродажни цени, согласно со членот 91 став (2) од овој закон;

22) не имплементира соодветен сметководствен систем на трошоци, согласно со членот 91 став (4) од овој закон;

23) користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции (член 129 став (1));

24) правото за користење на радиофреквенции го пренесе или издаде на друго физичко или правно лице, без претходно добиена согласност од Агенцијата (член 145 став (1));

25) користи броеви и/или серии на броеви без добиено решение од Агенцијата (член 150 став (1));

26) користењето на броеви и/или серии на броеви не е во согласност со условите за користење на броеви и/или серии на броеви (член 153);

27) Операторите при набавката на мрежна опрема не ги имале предвид одредбите од член 166-д и

28) пушти на пазарот или стави во употреба радиоопрема која користи радиофреквенциски опсези што не се хармонизирани на ниво на Европската унија без согласност на Агенцијата (член 163 став (1)).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 181

(1) Глоба во износ од 4% до 7% од вкупниот годишен приход на правното лице, односно трговецот поединец (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице, односно трговецот поединец започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице, односно трговецот поединец, ако:

1) јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства не се градат на начин утврден во членот 62 став (4) од овој закон;

2) јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства не се планираат, проектираат, градат или поставуваат на начин утврден во членот 64 од овој закон;

- 3) не основа посебно правно лице за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, или не води посебно сметководство за активностите поврзани со обезбедувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги, согласно со членот 72 од овој закон;
- 4) не ја штити доверливоста на сите податоци разменети при склучувањето на договор за интерконекција или пристап, согласно со членот 73 став (3) од овој закон;
- 5) не обезбеди пристап до фиксна локација или не обезбеди телефонски услуги, согласно со членот 93 од овој закон;
- 6) не обезбеди информации од целосниот телефонски именик (член 94 став (2));
- 7) податоците за своите претплатници не им ги достави на давателите на универзална услуга (член 94 став (6));
- 8) не ги вклучи податоците за претплатниците во целосниот телефонски именик или во евиденцијата на телефонската служба за информации, или не ја извести Агенцијата, ако некои од операторите не ги достави бараните податоци (член 94 став (7));
- 9) не обезбеди од јавните телефонски говорници, без надоместок, да се бираат броевите на службите за итни повици (член 95 став (2));
- 10) не преземе посебни мерки за лицата со инвалидитет согласно со членот 96 од овој закон;
- 11) на Агенцијата не и достави податоци за своето работење (член 97 став (13));
- 12) писмено не ја извести Агенцијата за намерата да ја пренесе својата локална пристапна мрежа, во целост или поголем дел од неа, на друго правно лице кое има друга сопственичка структура, во рокот утврден во членот 98 став (1) од овој закон;
- 13) не ја исполни обврската за ограничување на малопродажните цени или за формирање на иста цена за обезбедената услуга врз основа на географски просек (член 99 став (4));
- 14) не понуди посебни цени или пакети, што се разликуваат од оние што се обезбедуваат врз основа на нормални комерцијални услови (член 99 став (5));
- 15) имателот на одобрението не го приспособи своето работење во рокот утврден во решението на Агенцијата (член 146 став (2));
- 16) правото за користење на броеви и/или серии на броеви го пренесе на друго правно лице без претходно добиена согласност од Агенцијата (член 155 став (1));
- 17) не ги применува принципите на објективност, транспарентност, пропорционалност или недискриминација подеднакво кон сите радиодифузери (член 159 став (1));

- 18) условите и цените за дигитално емитување не ги објави на својата веб страница или не ги достави до Агенцијата (член 159 став (3));
- 19) до Агенцијата не достави писмено известување со детално образложение за планираните промени или писменото известување го достави во рок пократок од 60 дена од денот на планираната промена (член 159 став (4));
- 20) не склучи договор со радиодифузерот за дигитално емитување во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија (член 159 став (5));
- 21) склучува договор за временски период пократок од временскиот период за кој радиодифузерот ја добил дозволата или во рок од седум дена од денот на склучувањето на договорот, истиот не го достави до Агенцијата (член 159 став (6));
- 22) не води посебно сметководство за активностите поврзани со дигитално емитување (член 159 став (8));
- 23) не преземе соодветни технички и организациони мерки со цел соодветно да управува со ризиците за безбедноста на мрежите и услугите (член 166 ставови (1) и (2));
- 24) не усвои или не имплементира политика за безбедност (член 166 став (3));
- 25) на Агенцијата не и достави известување за нарушување на безбедноста или губење на интегритетот кое имало значително влијание врз функционирањето на мрежите или услугите согласно со членот 166 став (4) од овој закон;
- 26) не ги информира претплатниците за значителен ризик од повреда на безбедноста на мрежата, согласно со членот 166 став (6) од овој закон;
- 27) не постапи по барање на Агенцијата согласно со членот 166 став (8) од овој закон;
- 28) до Агенцијата и Дирекцијата за заштита на личните податоци не им достави известување за нарушување на безбедноста на личните податоци, согласно со членот 167 став (1) од овој закон;
- 29) не го извести претплатникот или поединецот согласно со членот 167 став (2) од овој закон;
- 30) известувањето не е во согласност со членот 167 став (3) од овој закон;
- 31) не води регистар на нарушувањата на безбедноста на личните податоци согласно со членот 167 став (6) од овој закон;

- 32) врши слушање, следење, чување, снимање, задржување или секој облик на пресретнување или надзор над комуникациите без добиена согласност од корисниците согласно со членот 168 став (2) од овој закон;
- 33) чува информации или дава пристап до информации кои се веќе зачувани во терминалната опрема на претплатникот или корисникот, спротивно на членот 168 став (5) од овој закон;
- 34) не ги избрише или не ги направи анонимни податоците за комуникациски сообраќај согласно со членот 169 став (1) од овој закон;
- 35) обработува податоци за комуникациски сообраќај спротивно на членот 169 ставови (2) и (3) од овој закон;
- 36) дозволува пристап до обработката на податоците за комуникациски сообраќај на неовластени лица (член 169 став (5));
- 37) не ги обезбеди податоците за комуникациски сообраќај заради решавање на спорови (член 169 став (6));
- 38) податоците за комуникациски сообраќај не ги чува во Република Македонија (член 169 став (7));
- 39) ги обработува податоците за локација спротивно на членот 171 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;
- 40) дозволува пристап до податоците за локација на неовластени лица (член 171 став (4));
- 41) не ги обезбеди сите неопходни технички услови за да овозможи следење на комуникациите во неговата мрежа (член 175 став (1));
- 42) не ги задржува податоците за електронските комуникации согласно со членот 176 став (1) од овој закон;
- 43) податоците и сите други неопходни информации не им ги достави на надлежните органи согласно со членот 176 став (3) од овој закон;
- 44) на сопствен трошок не ги обезбеди сите неопходни технички средства и организациони мерки за задржување на податоците (член 176 став (4));
- 45) сите неопходни технички средства се поставени надвор од Република Македонија (член 176 став (5));
- 46) не ги почитува начелата за безбедност на податоците утврдени во членот 177 од овој закон;

47) не ги задржува видовите на податоци утврдени во членот 178 ставови (1) и (3) од овој закон;

48) задржува податоци што ја открива содржината на комуникацијата (член 178 став (4)),

49) не ги задржува податоците во временски период согласно со членот 178 став (5) од овој закон,

50) не ги задржува видовите на податоци утврдени во членот 178 став (6) од овој закон и

51) не ги задржува податоците во временски период согласно со членот 178 став (6) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 182

(1) Глоба во износ од 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, односно трговец поединец, ако:

1) не овозможи непречено вршење на надзор или не ги даде сите информации и податоци потребни за вршење на надзорот (член 40 став (1));

2) не обезбеди услови неопходни за непречена работа или утврдување на фактичката состојба (член 40 став (2));

3) не овозможи во определениот рок пристап до просториите или документите што се предмет на надзорот (член 40 став (3));

4) во постапката на вршење на надзор не ги исполни обврските од членот 42 од овој закон;

5) на барање на Агенцијата не и ги достави информациите на ниво на деталност или во рокот утврден во барањето (член 55 став (4));

6) одржувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства не се врши на начин утврден во членот 62 став (3) од овој закон;

7) деловна или станбена зграда не е планирана или изградена на начин утврден во членот 63 од овој закон;

8) на оператор на јавна електронска комуникациска мрежа не му овозможи пристап до физичката инфраструктура под фер услови, рокови или цени (член 66 став (1));

9) во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање од кој било оператор, на истиот не му обезбеди пристап до минималните информации, или не го обезбеди пристапот под пропорционални, недискриминаторски или транспарентни услови (член 67 став (4));

10) на оператор не му овозможи увид на самото место на елементи од неговата физичка инфраструктура, во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање или не ги почитува начелата на пропорционалност, недискриминација или транспарентност (член 67 став (5));

11) на оператор не му ги стави на располагање минималните информации кои се однесуваат на тековни или планирани градежни работи, согласно со членот 67 став (6) од овој закон;

12) не ги обезбеди бараните информации, во рок од 60 дена од денот на приемот на писменото барање, не ги обезбеди под пропорционални, недискриминаторски или транспарентни услови, или истите не и ги направи достапни на Агенцијата (член 67 став (7));

13) не овозможи пристап до точката за концентрација на зградата согласно со членот 69 став (1) од овој закон;

14) на Агенцијата не и достави информации за реализацијата на пристапот согласно со членот 69 став (5) од овој закон;

15) не ги исполни обврските за заедничко користење на иста локација (колокација) или заедничко користење на мрежни елементи и придружни средства согласно со членот 75 ставови (1) и (2) од овој закон;

16) на Агенцијата не и достави информации во врска со планираните градежни работи согласно со членот 75 став (5) од овој закон;

17) цените на поединечните услуги опфатени со универзалната услуга не се еднакви на целата територија на Република Македонија (член 99 став (2));

18) цените на поединечните услуги опфатени со универзалната услуга не ги објави на својата веб страница и/или на начин на кој ќе бидат достапни на јавноста (член 99 став (6));

19) на своите претплатници не им обезбеди можност за контрола на трошоците согласно со членот 100 став (2) од овој закон;

20) на своите претплатници не им издаде детална сметка, согласно член 101 од овој закон;

21) не ги исполни параметрите за квалитет согласно со членот 103 став (1) од овој закон;

22) договорот за приклучок и користење на јавни комуникациски мрежи и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги не ги содржи податоците од членот 107 ставови (1), (2) и (4) од овој закон;

23) податоците ги користи за намени различни од оние утврдени во членот 107 став (6) од овој закон;

24) податоците не ги чува согласно со членот 107 став (7) од овој закон;

25) не води евиденција за сите воспоставени претплатнички односи согласно со членот 107 став (8) од овој закон;

26) не објавува транспарентни, соодветни или ажурирани информации, согласно со членот 108 ставови (1), (3) и (4) од овој закон;

27) јавно не објавува споредливи, соодветни или ажурирани информации за квалитетот на неговите услуги или за преземените мерки за обезбедување еквивалентност во однос на пристапот на крајните корисници со инвалидитет, или пред да ги објави овие информации не и ги достави на Агенцијата (член 109 ставови (1) и (2));

28) не обезбеди услови за контрола и мерење на параметрите за квалитет на јавните комуникациски услуги (член 109 став (3));

29) не обезбеди определен минимален квалитет на услуга, согласно со задолжението од Агенцијата (член 109 став (4));

30) не ги извести своите претплатници, бесплатно и пред да бидат вклучени во телефонски именик, за целта на печатениот или електронскиот телефонски именик, или за сите натамошни можности за употреба на нивните лични податоци (член 112 став (5));

31) ги вклучил своите претплатници или објавил лични податоци на своите претплатници во телефонските именици и телефонските служби за информации без претходно добиена согласност за тоа (член 112 став (6));

32) не му обезбеди можност на претплатникот, бесплатно да ги промени или дополни личните податоци, или да ја отповика согласноста за негово вклучување во телефонски именици и телефонски служби за информации (член 112 став (7));

33) ги довел корисниците на услугите во заблуда со давање на погрешни или невестинити информации или со прикривање на важни информации (член 113 став (1));

34) на почетокот на секој повик кон услугата со додадена вредност не обезбеди најава за цената на повикот или за почетокот на наплатата, или не овозможи прекин на повикот по најавата во разумен рок, а пред започнувањето на наплатата на повикот (член 113 став (2));

35) го ограничи пристапот и/или користењето на услуги и апликации спротивно на членот 114 од овој закон;

36) изврши привремено ограничување или прекин на пристап, спротивно на членот 115 од овој закон;

37) не обезбеди можност на бесплатен пристап до броевите на службите за итни повици или единствениот европски број за итни повици “112“ согласно со членот 117 ставови (1) и (2) од овој закон;

38) на телото надлежно за примање на повици кон единствениот европски број за итни повици “112“ не му ги достави, без надоместок, сите расположливи податоци за остварените повици кон бројот “112“ (член 117 став (4));

39) со повиците кон бројот “112“ не постапува на ист начин, како и со другите повици кон броевите на службите за итни повици кои се уште се користат во Република Македонија (член 117 став (5));

40) не овозможи воспоставување на сите повици кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот “116“ согласно со членот 119 од овој закон;

41) не работи во согласност со одобрението за користење на радиофреквенциите (член 142 став (1));

42) им доделува броеви и/или серии на броеви на обезбедувачи на други услуги без склучен договор или без да го почитува начелото на недискриминација (член 151 став (8)) и

43) за повиците кон службите за итни услуги не постапи во согласност со членот 172 став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 183

(1) Глоба во износ од 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, односно трговецот поединец, ако:

- 1) не го плати годишниот надоместок за надзор на пазарот во рокот утврден во членот 30 став (5) од овој закон;
- 2) не ја плати пресметаната разлика согласно со членот 30 став (7) од овој закон;
- 3) не го плати годишниот надоместок за користење на радиофреквенциите согласно со членот 31 став (5) од овој закон;

- 4) не го плати годишниот надоместок за користење на броеви и/или серии на броеви согласно со членот 32 став (6) од овој закон;
- 5) писмено не го извести барателот за одбивање на неговото барање или не ги наведе причините за тоа во рокот утврден во членот 66 став (3) од овој закон;
- 6) не задоволи разумно барање за склучување на договор за меѓусебно координирање на градежните работи согласно со членот 68 став (1) од овој закон;
- 7) не ги ажурира податоците во целосниот телефонски именик или во целосната телефонска служба за информации, согласно со членот 94 став (5) од овој закон;
- 8) го ограничи пристапот до неговите услуги и/или го исклучи претплатникот или го раскине договорот за приклучок и користење на јавни комуникациски мрежи и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги спротивно на членот 102 од овој закон;
- 9) јавно не ги објави податоците за квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга, или истите не и ги достави на Агенцијата (член 103 став (2));
- 10) не ги уплати средствата во компензациониот фонд за универзална услуга во рок или износ утврдени со одлука на Агенцијата (член 106 став (4));
- 11) склучува почетен договор на определено задолжително време подолго од 24 месеци или на претплатникот не му даде можност за склучување на договор со времетраење не подолго од 12 месеци (член 107 став (9));
- 12) не ги исполни техничките или функционалните барања согласно со членот 110 став (1) од овој закон;
- 13) не ги исполни дополнителните обврски на целата или на дел од територијата на Република Македонија согласно со членот 111 од овој закон;
- 14) не ги исполни сите оправдани барања за добивање на податоци за неговите претплатници од страна на јавно достапни телефонски служби за информации или телефонски именици согласно со членот 112 став (2) од овој закон;
- 15) на сите крајни корисници на јавни телефонски услуги не им обезбеди пристап до телефонските служби за информации (член 112 став (3));
- 16) на своите претплатници не им овозможи преносливост на броеви согласно со членот 116 од овој закон;
- 17) не обезбеди започнување на повик до броеви од Планот за нумерација согласно со членот 118 став (2) од овој закон;
- 18) на корисниците на услуги од други држави не им обезбеди можност да имаат пристап до негеографските броеви од Планот за нумерација согласно со членот 118 став (4) од овој закон;
- 19) не го раскине договорот, без надоместок или не ги врати сите неоправдано наплатени парични средства согласно со членот 120 став (7) од овој закон;
- 20) користи радиофреквенции без важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола (член 131 став (2));
- 21) не ја извести Агенцијата за која било промена на податоците утврдени во барањето за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции во рок од 14 дена од денот кога е извршена измената (член 133 став (6));
- 22) јавните комуникациски мрежи преку кои се обезбедува пренос на дигитални телевизиски услуги не се планираат на начин со кој ќе се обезбеди пренос на телевизиски услуги и програми со формат на широк екран (член 158 став (1));
- 23) при приемот и повторниот пренос на телевизиските услуги или програми со широк екран не го задржуваат нивниот формат (член 158 став (2));

- 24) обезбедувачите на дигитални интерактивни телевизиски услуги не користат отворен АПИ (член 158 став (3));
 - 25) обезбедувачите на современата дигитална телевизиска опрема користат отворен АПИ што не се во согласност со минималните барања на релевантни стандарди или спецификации (член 158 став (4));
 - 26) на сите радиодифузери не им обезбеди под праведни, разумни или недискриминаторски услови, технички услуги кои ќе овозможат програмските сервиси на радиодифузерите што се емитуваат дигитално да бидат примени од гледачите или од слушателите, преку користење на декодери (член 160 став (2));
 - 27) не води посебно сметководство за услугите со условен пристап, одделно од другите активности (член 160 став (3));
 - 28) на својата веб страница не го објави или не го ажурира видот и техничките спецификации на интерфејсот на својата јавна комуникациска мрежа (член 162 став (1));
 - 29) техничките спецификации не се во согласност со членот 162 став (2) од овој закон;
 - 30) не го информира претплатникот или корисникот согласно со членот 169 став (4) од овој закон;
 - 31) не ја отстрани можноста за спречување на претставувањето на идентификација на повикувачката линија согласно со членот 172 став (1) од овој закон;
 - 32) не ги чува дојдовните и појдовните повици на претплатникот согласно со членот 172 став (2) од овој закон;
 - 33) на претплатник не му обезбеди можност, бесплатно и користејќи едноставни средства да го запре автоматското пренасочување на повик од трета страна до неговата терминална опрема (член 173) и
 - 34) дозволува користење на автоматско повикување и на комуникациски системи за повикување на претплатнички телефонски броеви, без претходно добиена согласност од претплатникот (член 174 став (1)).
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 184

- (1) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:
- 1) не достави извештај за износот на вкупниот приход во рокот утврден во членот 30 став (3) од овој закон;
 - 2) не ја извести Агенцијата за промена на податоците согласно со членот 60 став (6) од овој закон;
 - 3) не ја извести Агенцијата за престанок со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги согласно со членот 60 став (7) од овој закон;
 - 4) не даде податоци за најмалку еден телефонски број што ќе биде објавен во целосниот телефонски именик (член 94 став (4));

- 5) до Агенцијата не достави податоци за остварените приходи согласно со членот 106 став (5) од овој закон;
- 6) не постапи по поднесен приговор од претплатник согласно со членот 113 став (3) од овој закон;
- 7) не одлучи по приговорот во рок од десет дена од денот на приемот на истиот (член 113 став (4));
- 8) врши злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици или единствениот европски број за итни повици “112“ согласно со членот 117 став (7) од овој закон;
- 9) на претплатник не му издаде потврда за извршената административна и/или техничка проверка или не му издаде потврда со точно и прегледно наведени елементи од административната и/или техничката проверка (член 120 став (4));
- 10) во случај на поднесен приговор не постапи во согласност со членот 120 став (5) од овој закон;
- 11) без одлагање или без надоместок, повторно не започне или не го продолжи обезбедувањето на услугата (член 120 став (6));
- 12) на претплатник не му достави одговор во писмена форма за основаноста на поднесениот приговор во рок од 15 дена од денот на приемот на приговорот (член 120 став (8));
- 13) не ја извести Агенцијата за промена на податоците за носителот на одобрието за користење на радиофреквенции во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената (член 142 став (2));
- 14) на Агенцијата не и ги достави склучените договори во рок од пет дена од денот на нивното склучување (член 151 став (9));
- 15) не ја извести Агенцијата за секоја промена на податоците за имателот на правото на користење на броеви и/или серии на броеви во рок од 30 дена од денот на настанатата промена (член 152 став (2));
- 16) одбие поврзување на радиоопрема и/или телекомуникациска терминална опрема (член 164 став (1));
- 17) не ја извести Агенцијата дека го одбил поврзувањето на радиоопремата и/или телекомуникациската терминална опрема, дека ја исклучил или дека ја повлекол од употреба согласно со членот 164 ставови (2) и (3) од овој закон;

18) приклучи на јавна телекомуникациска мрежа радиоопрема или телекомуникациска терминална опрема, која не е во согласност со условите пропишани во Законот за безбедност на производи, прописите донесени врз основа на него и овој закон (член 164 став (4));

19) на Агенцијата не и достави податоци согласно со членот 165 став (4) од овој закон;

20) на барање на Агенцијата не ја исклучи од јавната мобилна комуникациска мрежа, телекомуникациската терминална опрема која не е евидентирана во регистарот (член 165 став (5));

21) на крајниот корисник кој го упатил повикот не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија за секој поединечен повик (член 170 став (1));

22) на повиканиот претплатник, не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија, кај дојдовните повици (член 170 став (2));

23) на повиканиот претплатник не му овозможи на едноставен начин да ги одбие дојдовните повици согласно со членот 170 став (3)) од овој закон;

24) на повиканиот претплатник не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повиканата линија (член 170 став (4));

25) не ја информира јавноста согласно со членот 170 став (6) од овој закон;

26) ги користат електронските контакт податоци за електронска пошта добиени од потрошувачите на нивните производи или услуги спротивно на членот 174 став (2) од овој закон;

27) обезбедува небарани комуникации спротивно на членот 174 став (3) од овој закон и

28) испраќа електронска пошта за директен маркетинг или за поттикнување на посета на одредени веб страни спротивно на забраната од членот 174 став (4) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Забелешка: Согласно со членот 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за електронските комуникации („Службен весник на Република Македонија“ бр. 193/15) предвидено е во ставот (1) на овој член по зборовите „годишен приход на правното лице“ да се додадат зборовите „односно трговец поединец“ , меѓутоа, тие зборови не постојат.

Член 185

Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице што не врши дејност, ако:

- 1) не достави нотификација до Агенцијата, пред да започне со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги (член 60 став (1));
- 2) врши злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици или единствениот европски број за итни повици “112“ согласно со членот 117 став (7) од овој закон;
- 3) користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции (член 129 став (1));
- 4) користи радиофреквенции без важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола (член 131 став (2)) и
- 5) приклучи на јавна комуникациска мрежа радио или телекомуникациска терминална опрема, спротивно на одредбата од членот 164 став (4) од овој закон.

Прекршочни санкции

Член 186

- (1) На правното лице за сторен прекршок од членовите 180, 181, 182, 183 и 184 од овој закон покрај глобата ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење на определена дејност во траење од шест месеци до три години, а може да му се изрече и прекршочна санкција одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.
- (2) На одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од членовите 180, 181, 182, 183 и 184 од овој закон, покрај глобата, ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење од три месеци до една година.
- (3) На трговец поединец за сторен прекршок од членовите 180, 181, 182, 183 и 184 од овој закон, покрај глобата ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење од три месеци до една година, а може да му се изрече прекршочна санкција одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.
- (4) На физичко лице за сторен прекршок од членот 185 од овој закон покрај глобата, може да му се изрече и прекршочна санкција одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.

Член 186-а

Одмерувањето на висината на глобата за правно лице, односно за трговецот поединец се врши согласно со Законот за прекршоците.

Глава дваесетта

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 187

Членовите на Комисијата на Агенцијата и директорот на Агенцијата именувани согласно со Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 и 23/13) продолжуваат да ја вршат својата функција се до истекот на мандатот за кој биле именувани.

Член 188

(1) Агенцијата ќе ги донесе прописите кои произлегуваат од овој закон во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат прописите донесени до денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Одредбите од членот 26 од овој закон ќе се применуваат од денот на отпочнување со примена на Законот за вработени во јавен сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14) и Законот за административните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14).

(4) До денот за започнување со примена на одредбите од членот 26 од овој закон за вработените во Агенцијата ќе важат општите прописи за работни односи.

Член 189

(1) Одредбата од членот 36 став (5) од овој закон ќе се применува од 1 јуни 2015 година.

(2) Комисијата за полагање на стручен испит од членот 36 став (5) од овој закон, ќе се формира најдоцна до 1 јули 2015 година. Комисијата е должна во рок од шест месеци од денот на нејзиното формирање да спроведе полагање на стручен испит на лицата кои пред денот на влегувањето во сила на овој закон се вработени во стручната служба во Агенцијата од членот 36 став (1) од овој закон.

(3) Комисијата за одлучување по прекршок од членот 50 став (4) од овој закон ќе се формира во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) Постапките за прекршоци започнати согласно Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 и 23/13) ќе продолжат согласно со овој закон.

Член 190

(1) Агенцијата ќе ја обезбеди единствената точка за информации од членот 67 став (1) од овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Агенцијата е должна во рок од еден месец од денот на влегувањето во сила на овој закон да започне јавна кампања за промовирање на единствената точка за информации од членот 67 став (1) од овој закон.

Член 191

Постојните даватели на универзална услуга и по влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да ги обезбедуваат услугите опфатени со универзалната услуга во согласност со склучените договори за обезбедување на универзална услуга.

Член 192

(1) Имателите на одобренијата за користење на радиофреквенции кои се издадени пред влегувањето во сила на овој закон, имаат право од денот на влегувањето во сила на овој закон до 25 мај 2016 година, да достават барање до Агенцијата за да ги преиспита ограничувањата од аспект на неутралност во однос на технологии и неутралност во однос на услуги, утврдени во издадените одобренија за користење на радиофреквенции.

(2) При преиспитување на ограничувањата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може да утврди нови, поинакви, услови за користење на радиофреквенции од оние утврдени во издадените одобренија за користење на радиофреквенции, како и плаќање на нов еднократен надоместок за користење на радиофреквенции согласно со членот 33 од овој закон, доколку се изврши измена на постоечкото одобрение за користење на радиофреквенциите.

(3) Агенцијата пред да одлучи по барањето од ставот (3) на овој член е должна да го известува подносителот на барањето за новите услови од ставот (2) на овој член, како и плаќањето на новиот еднократен надоместок за користење на радиофреквенции и да му определи разумен рок во кој истиот може да го повлече барањето, доколку не ги прифати новите услови за користење на радиофреквенции како и плаќањето на еднократниот надоместок. Во тој случај условите за користење на радиофреквенции утврдени во постоечкото одобрение за користење на радиофреквенции продолжуваат да важат до 25 мај 2016 година.

(4) По 25 мај 2016 година, Агенцијата ќе ги преземе сите соодветни мерки за да обезбеди дека одредбите од членовите 126 и 127 од овој закон се применуваат на сите останати иматели на одобренијата за користење на радиофреквенции кои се издадени пред

влегувањето во сила на овој закон, при што треба да води сметка за обезбедување на фер конкуренција согласно со овој закон.

Член 193

(1) Операторите се должи да го усогласат своето работење согласно со актот од членот 166 од овој закон во рок од 18 месеци од денот на влегувањето на сила на овој закон.

(2) Операторите се должи да ги обезбедат сите неопходни технички средства и организациони мерки од членот 176 став (4) од овој закон во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 194

Постојните легитимации на инспекторите за електронски комуникации издадени согласно со Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 и 23/13), продолжуваат да важат се до донесувањето на подзаконскиот акт од членот 37 став (3) од овој закон.

Член 195

Постапките за издавање на одобренија за користења на радиофреквенции и за преносување на правото за користење на радиофреквенции, започнати согласно со Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 и 23/13) ќе продолжат согласно со овој закон.

Член 196

Со денот на влегување во сила на овој закон престанува да важи Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/08, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 и 23/13).

Член 197

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

ВАЖЕЧКИ ПРЕОДНИ ОДРДБИ ОД НОВЕЛИТЕ НА ЗАКОНОТ

I. „Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/15

Член 6

(1) Членовите на комисијата именувани до денот на започнувањето на примената на овој закон продолжуваат да ја вршат функцијата до истекот на мандатот за кој се именувани.

(2) Директорот на Агенцијата именуван до денот на започнувањето на примената на овој закон продолжува да ја врши функцијата до истекот на мандатот за кој е именуван.

II. „Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/18

Член 3

Одредбите од членот 22 став (2) алинеи 7, 8, 9, 10, 11, 12 и 13 од Законот за електронските комуникации („Службен весник на Република Македонија“ број 39/14, 188/14, 44/15 и 193/15), нема да се применуваат од денот на влегувањето во сила на овој закон до 1 септември 2018 година.

Член 4

Директорот кој е именуван во периодот од денот на влегувањето во сила на овој закон до 1 септември 2018 година, е должен да го исполни условот за познавање на странски јазик најдоцна во рок од една година од денот на неговиот избор.

На директорот кој нема да го исполни условот за познавање на странски јазик во рокот утврден во ставот 1 на овој член му престанува мандатот.

III. „Службен весник на Република Македонија“ бр. 21/18

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува со денот на започнувањето на примената на Законот за следење на комуникациите.

IV. „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 153/19

Член 8

Членот 5 од овој закон ќе започне да се применува од 1 јули 2021 година.

V. „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 92/21

Член 6

Одредбите утврдени во член 166-д став (1) точки б) и в) од овој закон ќе започнат да се применуваат од 28 јуни 2021 година.